Stenogrammid

XIII Riigikogu, IV Istungjärk, täiskogu korraline istung

Kolmapäev, 07.12.2016, 14:00

Toimetatud

14:00 Istungi rakendamine
1. 14:04 Abieluvararegistri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (abieluvararegistri pidamise ja kannete tegemise üleandmine) eelnõu (258 SE) kolmas lugemine
2. 14:07 Sotsiaalhoolekande seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (317 SE) kolmas lugemine
3. 14:17 Ehitusseadustiku, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (250 SE) kolmas lugemine
4. 14:19 Päästeseaduse ning politsei ja piirivalve seaduse muutmise seaduse eelnõu (309 SE) kolmas lugemine
5. 14:20 Ülikooliseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (295 SE) kolmas lugemine
6. 14:22 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahutagamismissioonil Kosovos" eelnõu (333 OE) teine lugemine
7. 14:29 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juhitaval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel" eelnõu (335 OE) teine lugemine
8. 14:38 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil Inherent Resolve" eelnõu (338 OE) teine lugemine
9. 14:44 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel NATO reageerimisjõudude koosseisus" eelnõu (332 OE) teine lugemine
10. 14:51 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel väljaõppe- ja nõustamismissioonil Afganistanis" eelnõu (334 OE) teine lugemine
11. 14:57 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel ÜRO rahuvalvemissioonil Liibanonis" eelnõu (331 OE) teine lugemine
12. 15:03 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel konfliktijärgsel rahutagamismissioonil Liibanonis, Iisraelis, Egiptuses ja Süürias" eelnõu (336 OE) teine lugemine
13. 15:08 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine ja tegevväelaste arvu suurendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu sõjalisel missioonil EUNAVFOR Med/Sophia" eelnõu (337 OE) teine lugemine
14. 15:15 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu väljaõppemissioonil ja ÜRO rahutagamismissioonil Malis" eelnõu (339 OE) teine lugemine
15. 15:21 Tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (302 SE) teine lugemine
16. 19:16 Investeerimisfondide seaduse eelnõu (297 SE) teine lugemine
17. 19:23 Võlaõigusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (321 SE) teine lugemine

14:00 Istungi rakendamine

14:01 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu! Alustame kolmapäevast istungit. Kellel on soovi üle anda eelnõusid või arupärimisi? Aadu Must, palun!

14:01 Aadu Must
Austatud esimees! Head kolleegid! Riigikogu kultuurikomisjon otsustas 6. detsembril algatada Riigikogu otsuse eelnõu Eesti Rahvusringhäälingu nõukogusse uute liikmete nimetamiseks. Nagu me kõik üsna hästi teame, on Eesti Rahvusringhäälingu koosseisus kõikide parlamendi fraktsioonide esindajad ja lisaks sellele asjatundjad. Kolm fraktsiooni on teinud ettepaneku oma seni tegutsevad liikmed välja vahetada. Nimelt on sotsiaaldemokraadid teinud ettepaneku Andres Anvelt asendada Riigikogu liikme Kalvi Kõvaga, Keskerakond on teinud ettepaneku määrata sinna Enn Eesmaa asemel Marika Tuus-Laul ning IRL on teinud ettepaneku Kalle Muuli asemel nimetada ringhäälingunõukogusse Viktoria Ladõnskaja. Vastavalt meie asjaajamiskorrale on selle ettepaneku ettevalmistamine kultuurikomisjoni pädevuses, seetõttu ongi see eelnõu koostatud. Aitäh!

14:03 Esimees Eiki Nestor
Olen vastu võtnud ühe eelnõu, toimetame sellega kodu- ja töökorra seaduses ettenähtud korras. Kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Hetkel on täiskogu istungil kohal 86 Riigikogu liiget, puudub 15.

---

1. 14:04 Abieluvararegistri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (abieluvararegistri pidamise ja kannete tegemise üleandmine) eelnõu (258 SE) kolmas lugemine

14:04 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, läheme tänase päevakorra juurde. Esimesena on päevakorras Vabariigi Valitsuse algatatud abieluvararegistri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (abieluvararegistri pidamise ja kannete tegemise üleandmine) eelnõu 258 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Läheme lõpphääletuse juurde.
Austatud Riigikogu, kuna seaduseelnõu vajab vastuvõtmiseks Riigikogu koosseisu häälteenamust, siis kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Kohal on 86 Riigikogu liiget, puudub 15.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud abieluvararegistri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 258. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Seaduse vastuvõtmise poolt oli 86 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi, erapooletuid oli 1. Abieluvararegistri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus on vastu võetud.

---

2. 14:07 Sotsiaalhoolekande seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (317 SE) kolmas lugemine

14:07 Esimees Eiki Nestor
Järgmisena on meie päevakorras Vabariigi Valitsuse algatatud sotsiaalhoolekande seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 317 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Monika Haukanõmm Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel, palun!

14:08 Monika Haukanõmm

Lugupeetud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Kohe hääletamisele mineva eelnõuga muudame päris mitut asja, aga ma tahan siin teie ees keskenduda ühele väiksele detailile. Nimelt, eelnõu ühe sisulise muudatusega sätestatakse kohaliku omavalitsuse kohustusena lapsehoiuteenuse osutamine sügava ja raske puudega lastele. Lapsehoiuteenuse pakkumise kohustus on ka seni kohalikul omavalitsusel olnud, aga see on olnud riigiga kahasse jagatud. Riigi kohustus on olnud sügava ja raske puudega lapse hoidmise rahastamine, selle teenuse korraldamine on praktikas olnud omavalitsuse ülesanne, kuigi sotsiaalhoolekande seaduses on lapsehoiuteenus seni olnud riigi korraldatava abi peatükis. Riik on omavalitsustele tõesti eraldanud raha, et tasuda raske ja sügava puudega lastele osutatava hoiuteenuse eest. Igal aastal eraldab riik lapse kohta 402 eurot aastas, samuti on võimalik omavalitsusele eraldatud riigi raha jääki kasutada samale sihtrühmale muude teenuste osutamiseks või arendamiseks. Samas leiavad kohalikud omavalitsused, et riigi toetus ei ole piisav. Raske ja sügava puudega lapse hoidmise teenust kasutas eelmisel aastal 803 last, s.o sihtrühmast umbes 11%, kes said riiklikult eraldatud vahenditest toetust.

14:10 Esimees Eiki Nestor

Monika Haukanõmm, palun vabandust! (Juhataja helistab kella.) Aitäh, austatud Riigikogu! Palun jätka!

14:10 Monika Haukanõmm

Samas juhin tähelepanu, et puudega lapsi, sh sügava ja raske puudega lapsi, on Eestis 7113. Küsimus on, miks seda teenust, mida on ju tegelikult väga vaja, eriti ei kasutata. Kas teenuse maht on ebapiisav? Kas selleks puuduvad tunnustatud ja kvalifitseeritud inimesed, nii et sisuliselt ei ole teenus mõnes piirkonnas kättesaadav? Kas vanemad ei tea sellest teenusest või on põhjus hoopis milleski muus? Igal juhul olid eelnõus pakutud muudatustele Eesti Linnade Liidu ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu esindajad vastu, viidates sellele, et tegelikult antakse kohalikule omavalitsusele sisuliselt uus ülesanne – osutada puudega lapsele hoiuteenust –, kusjuures ka seadus ütleb, et igal korral tuleb seda vajadust põhjalikult hinnata, aga selle täitmiseks raha ei jätku. Lisaks pole meil piisavalt ka sotsiaaltöötajaid, kes seda ülesannet peaks hakkama täitma. Kui me seadusandjana ütleme, et kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja peab seda tegema, siis me peame hindama ka seda, kas me saame seda teha. Me ei tohi anda sihtgrupile valesid sõnumeid: ühelt poolt on justkui õigus teenust saada, teisalt on teada, et seda saab kasutada ainult 10% sihtrühmast.
Jah, ma tunnustan seda, et riik eraldab eelnõu kohaselt riigieelarvest sügava puudega laste vanemate toetamiseks veel miljon eurot. See kõlab uhkelt ja tegelikult ongi uhke – see on tõesti väga suur summa. Aga tahan väga teie tähelepanu pöörata sellele, et selle raha kasutamisel me kitsendame sihtgruppi veelgi. Seda ühte miljonit eurot saavad kasutada ainult sügava puudega laste vanemad ja neid lapsi on meil ainult 706. Ma pean ideoloogiliselt täiesti valeks, et lapsehoiuteenust on õigus selle raha eest saada ainult sügava puudega lapsel. Kõik lapsed on meile olulised, olenemata sellest, milline on kellegi puude raskusaste, kes on keskmise, sügava või raske puudega. Siin tuleks läheneda juhtumipõhiselt. Seega ei saa olukorda kuidagi rahuldavaks pidada. Ma loodan, et me järgmisel aastal selle vea kõrvaldame. Praegu me aga toetame selle eelnõu seadusena vastuvõtmist.

14:13 Esimees Eiki Nestor

Rohkem läbirääkimiste soovi ei ole. Komisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele. Austatud Riigikogu, ka selle eelnõu vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu koosseisu häälteenamus. Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Hetkel on kohal 89 Riigikogu liiget, puudub 12.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud sotsiaalhoolekande seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 317. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu vastuvõtmise poolt oli 86 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud.
Sotsiaalhoolekande seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus on vastu võetud.

3. 14:17 Ehitusseadustiku, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (250 SE) kolmas lugemine

14:17 Esimees Eiki Nestor

Alustame Vabariigi Valitsuse algatatud ehitusseadustiku, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu 250 kolmandat lugemist. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi lõpphääletus.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud ehitusseadustiku, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu 250. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu 250 vastuvõtmise poolt oli 90 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud.
Ehitusseadustiku, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seadus on vastu võetud.

---

4. 14:19 Päästeseaduse ning politsei ja piirivalve seaduse muutmise seaduse eelnõu (309 SE) kolmas lugemine

14:19 Esimees Eiki Nestor

Nüüd on päevakorras Vabariigi Valitsuse algatatud päästeseaduse ning politsei ja piirivalve seaduse muutmise seaduse eelnõu 309 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi lõpphääletus.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud päästeseaduse ning politsei ja piirivalve seaduse muutmise seaduse eelnõu 309. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu 309 vastuvõtmise poolt oli 86 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud.
Päästeseaduse ning politsei ja piirivalve seaduse muutmise seadus on vastu võetud.

---

5. 14:20 Ülikooliseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (295 SE) kolmas lugemine

14:20 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse algatatud ülikooliseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 295 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Komisjoni ettepanek on viia läbi lõpphääletus.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud ülikooliseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 295. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu 295 vastuvõtmise poolt oli 84 Riigikogu liiget, vastu ei oldud ja erapooletuid oli 1.
Ülikooliseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus on vastu võetud.

---

6. 14:22 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahutagamismissioonil Kosovos" eelnõu (333 OE) teine lugemine

14:22 Esimees Eiki Nestor

Nüüd siis Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahutagamismissioonil Kosovos" eelnõu 333 teine lugemine. Ettekandja riigikaitsekomisjoni nimel on Ain Lutsepp. Palun!

14:23 Ain Lutsepp
Austatud esimees! Austatud Riigikogu!

14:23 Esimees Eiki Nestor
Ain Lutsepp, vabandust! Head kolleegid, suhtume ettekandjasse lugupidavalt, et ta saaks esineda! See on tema kohustus, komisjon palus teda. Aitäh!

14:23 Ain Lutsepp
Eelnõu 333 "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahutagamismissioonil Kosovos" järgi oleks pikendamine 2017. aasta 31. detsembrini. Tutvustan vahepeal toimunud protseduure komisjonis ja mujal. Selle eelnõu esitas Vabariigi Valitsus Riigikogule k. a 14. novembril. Esimene lugemine toimus Riigikogus 23. novembril. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 5. detsembriks kella 10-ks ei esitatud ühtegi ettepanekut.
Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne teisele lugemisele esitamist oma 5. detsembri istungil ja kiitis konsensusega heaks eelnõu teise lugemise teksti ja seletuskirja. Jätkates KFOR-i ehk *Kosovo Force*'i koosseisus rahutagamismissioonil osalemist, täidab Eesti oma NATO liikmesusest tulenevaid liitlaskohustusi. Rahvusvaheliste jõudude ja Eesti eesmärk on toetada Kosovo valitsust julgeoleku ja stabiilsuse tagamisel riigis. Riigikaitsekomisjon otsustas oma 16. novembri istungil konsensusega, et kui eelnõu esimene lugemine lõpetatakse, esitatakse eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu tänase istungi päevakorda. Oma 5. detsembri istungil otsustas komisjon konsensusega teha Riigikogule ettepaneku teine lugemine lõpetada, panna eelnõu lõpphääletusele ja Riigikogu otsusena vastu võtta. Aitäh!

14:25 Esimees Eiki Nestor
Küsimused ettekandjale. Aivar Kokk, palun!

14:25 Aivar Kokk
Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja, äkki sa tuletad meelde, kui palju meie sõdureid Kosovos praegu on?

14:25 Ain Lutsepp
Praegu on tegemist missiooniga, kuhu läheb kolm sõdurit. Kunagi oli seal 122 tegevväelast, nüüd on seda arvu olukorra stabiliseerumise tõttu vähendatud ja praegu on missioonil kolm inimest.

14:26 Esimees Eiki Nestor
Aitäh, Ain Lutsepp! Rohkem küsimusi Riigikogu liikmetel ei ole. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõule 333 muudatusettepanekuid ei esitatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on teine lugemine lõpetada ja panna eelnõu lõpphääletusele.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahutagamismissioonil Kosovos" eelnõu 333. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu 333 vastuvõtmise poolt oli 79 Riigikogu liiget, vastu ei oldud ja erapooletu ka ei oldud. Riigikogu otsus "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahutagamismissioonil Kosovos" on vastu võetud.

---

7. 14:29 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juhitaval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel" eelnõu (335 OE) teine lugemine

14:29 Esimees Eiki Nestor
Meie järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või selle

liikmesriigi, Euroopa Liidu või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juhitaval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel" eelnõu 335 teine lugemine. Riigikaitsekomisjoni nimel ettekandja on Johannes Kert. Palun!

14:29 Johannes Kert

Lugupeetud härra esimees! Lugupeetud kolleegid! Daamid ja härrad! Eelnõu 335 kohta on mul ette kanda järgmist. Eelnõu esitas Vabariigi Valitsus k.a 14. novembril. Esimene lugemine toimus k.a 23. novembril. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 5. detsembriks kella 10-ks ei esitatud ühtegi ettepanekut. Keeletoimetaja ettepanekul tegi riigikaitsekomisjon eelnõus ühe keelelise täpsustuse. Nimelt oli tekstis üks üleliigne koma enne sõnu "sellesse esmakordsel panustamisel". Ilma komata oli ka selle aasta lõpuni kehtiv Riigikogu samasisulise lause tekst. Kaitseministeeriumi esindaja toetas seda komisjoni täpsustust. Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne teisele lugemisele esitamist oma 5. detsembri istungil ning kiitis eelnõu teise lugemise teksti ja seletuskirja konsensusega heaks.
Eelnõu esimesel lugemisel tõstatati saalis küsimus eelnõu vastavusest põhiseadusele. Arutluse all oleva eelnõu aluse annab riigikaitseseaduse § 34 lõige 4, mille kohaselt määrab Riigikogu oma otsusega igaks aastaks piirarvu, kui palju tegevväelasi võib osaleda Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juhitaval ÜRO põhikirja VI või VII peatükis sätestatu alusel rahu või julgeoleku hoidmise või taastamise eesmärgil korraldataval sõjalisel operatsioonil või rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtete ja normidega kooskõlas oleval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil, millesse panustatakse esimest korda. Kaitseväe edasine kasutamine samas operatsioonis otsustatakse riigikaitseseaduse § 34 lõike 1 alusel üldkorras.
Selle aasta lõpuni kehtiva samasisulise Riigikogu otsuse aluseks on § 34 lõiked 4 ja 6^1. Tuletan meelde, et tulenevalt toona toimunud Riigikogu otsuse menetlemisest algatas riigikaitsekomisjon paralleelselt just nende riigikaitseseaduse sätete muutmise. Siis küsis riigikaitsekomisjon riigikaitseseaduse § 34 varasema redaktsiooni kohta ka õiguskantsleri arvamust, kes oma 2016. aasta 3. veebruaril saadetud vastuskirjas leidis selle redaktsiooni kohta järgmist: "Olen seisukohal, et nimetatud normid ei ole teie poolt tõstatatud osas põhiseadusega vastuolus. Põhiseaduse § 128 lõige 1 jätab seadusandjale kaalutlusruumi selle määramiseks, millises konkreetses ulatuses ja vormis parlament Kaitseväe rahvusvahelisel operatsioonil osalemise otsustab. Riigikaitseseadusega valitud lahendus ei välju selle kaalutlusruumi piiridest. Kui Riigikogu peab vajalikuks kontrolli täitevvõimu üle tugevdada, on tal võimalik kõnealuseid norme vastavalt muuta." Riigikogu pidaski vajalikuks suurendada kontrolli täidesaatva võimu üle, mistõttu ei otsusta kaitseminister ja välisminister sõjalisel operatsioonil osalemist, vaid vastava otsuse langetab Vabariigi Valitsus, võttes arvesse riigikaitsekomisjoni seisukoha. Riigikaitsekomisjon otsustas oma 5. detsembri istungil konsensusega teha Riigikogule ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada ning tuginedes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-le 109 panna eelnõu lõpphääletusele ja Riigikogu otsusena vastu võtta. Tänan!

14:34 Esimees Eiki Nestor

Kas on küsimusi ettekandjale? Soovitakse esitada! Aivar Kokk, palun!

14:34 Aivar Kokk

Härra juhataja! Hea ettekandja! Ma saan aru, et eelnõus pole kirjas, kuhu täpselt me mehed saadame, aga kas me teame, kui palju me saadame?

14:34 Johannes Kert

Jah, me teame seda, et valmiduses on 50 tegevväelast. See arv ei pruugi olla tingimata 50, neid võib olla vähem, kuid mitte rohkem.

14:34 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, Johannes Kert! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Eelnõule 335 muudatusettepanekuid ei esitatud. Komisjoni ettepanek on teine lugemine lõpetada ja viia läbi lõpphääletus.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või

selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juhitaval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel" eelnõu 335. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu vastuvõtmise poolt oli 64 Riigikogu liiget, vastu 7, erapooletuid ei olnud. Riigikogu otsus "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juhitaval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel" on vastu võetud.

---

8. 14:38 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil Inherent Resolve" eelnõu (338 OE) teine lugemine

14:38 Esimees Eiki Nestor

Järgmine on Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil Inherent Resolve" eelnõu 338 teine lugemine. Riigikaitsekomisjoni ettekandja Marianne Mikko, palun!

14:38 Marianne Mikko

Austatud Riigikogu istungi juhataja! Head kolleegid! Eelnõu esitas Vabariigi Valitsus k.a 14. novembril. Esimene lugemine lõpetati Riigikogu 23. novembri istungil. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, k.a 5. detsembriks kella 10-ks ei esitatud mitte ühtegi muudatusettepanekut.
Üks selle välismissiooni olulisi eesmärke on Iraagi julgeolekujõudude koolitamine. Eelnõus on mandaat kuni kümnele tegevväelasele. Kaitsevägi panustab kuni kuue jalaväeinstruktoriga Iraagis, kus nad koostöös Taani, USA, Läti ja teiste riikide kaitseväelastega koolitavad Iraagi julgeolekujõudude üksusi. Arvestades ISIL-i- ehk Daeshi-vastase võitluse prioriteetsust, on Eesti valmis vajaduse ja võimaluse korral panustama operatsiooni ka täiendavalt, näiteks staabiohvitseridega. Täiendavalt lähetatavate tegevväelaste hulk jääks eelnõus sätestatud piirarvu sisse, mis on kümme. Seega osalevad Eesti tegevväelased eelnõus sätestatud Riigikogu mandaadi raames eelkõige jalaväeinstruktorite ja staabiohvitseridega. Küll aga ei osale Eesti tegevväelased tegevustes, mis toimuvad operatsiooni Inherent Resolve raames Süüria territooriumil – seda on tähtis rõhutada.
Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu koos Kaitseministeeriumi ametnikega enne teisele lugemisele esitamist oma 5. detsembri istungil ning kiitis eelnõu teise lugemise teksti ja teise lugemise seletuskirja konsensusega heaks. Riigikaitsekomisjon otsustas varem, 16. novembri istungil (ka konsensusega), et juhul, kui esimene lugemine lõpetatakse, esitatakse eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda k.a 7. detsembriks. Oma 5. detsembri istungil otsustas riigikaitsekomisjon taas konsensusega teha Riigikogule ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada ning tuginedes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-le 109 panna eelnõu lõpphääletusele ning Riigikogu otsusena vastu võtta. Tänan!

14:41 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale. Aivar Kokk, palun!

14:41 Aivar Kokk

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Nagu ma aru saan, seal on võimalik kuni kümnel meie inimesel olla. Kas sa oskad öelda, kas nende hulgas on ka mõni naisterahvas?

14:41 Marianne Mikko

Seda riigikaitsekomisjon otseselt ei arutanud, seetõttu ma praegu sellele vastata ei oska.

14:41 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, Marianne Mikko! Rohkem Riigikogu liikmetel küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Nagu me kuulsime, on komisjoni ettepanek panna eelnõu lõpphääletusele.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil Inherent Resolve" eelnõu 338. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu vastuvõtmise poolt oli 71 Riigikogu liiget ja vastu 1, erapooletuid ei olnud. Riigikogu otsus "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil Inherent Resolve" on vastu võetud.

---

9. 14:44 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel NATO reageerimisjõudude koosseisus" eelnõu (332 OE) teine lugemine

14:44 Esimees Eiki Nestor
Järgmine on Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel NATO reageerimisjõudude koosseisus" eelnõu 332 teine lugemine. Riigikaitsekomisjoni ettekandja Ants Laaneots, palun!

14:45 Ants Laaneots
Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Tuletan meelde, et eelnõu sisu on luba kasutada vajaduse korral Kaitseväe kuni 220 tegevväelasest koosnevat kontingenti alates 1. jaanuarist järgmisel aastal kuni 31. detsembrini 2017 NATO reageerimisjõudude koosseisus ÜRO põhikirja VI ja VII peatüki alusel.
40 000 mehest koosnevad NATO rahvusvahelised reageerimisjõud on olulisim ja otse öeldes praegu Euroopas ainus vahend NATO kollektiivse enesekaitse operatsioonide kiirel käivitamisel, kui seda peaks olema vaja. Seega on NRF-is osalemine seotud otseselt ka Eesti julgeolekuga.
Väike seletus selle kohta, kust need 220 meest võetakse. Esimesel lugemisel nimelt tekkis see küsimus. NRF-i panustatakse reeglina allüksuse- või üksusepõhiselt. Tegu on üksusega, mis on kokku harjutanud, koostegevuse õppe läbinud ning võimeline ja valmis väga lühikese etteteatamisajaga suunduma sinna, kuhu NRF-i staabist tulev käsk käsib. Kaitseväel on plaanis vajaduse korral saata järgmisel aastal ülesannet täitma üks Scoutspataljoni kompanii, mis saab selleks vajalikud tugevdusvahendid ja logistilise elemendi.
Eelnõu esimene lugemine toimus k.a 23. novembril. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks ehk 5. detsembriks kella 10-ks ei esitatud ühtegi muudatusettepanekut. Eelnõu teksti on riigikaitsekomisjon terminoloogia ühtsuse huvides teinud ühe tehnilise täpsustuse. Nimelt oli Vabariigi Valitsuse esitatud eelnõu tekstis osutatud Põhja-Atlandi Organisatsioonile, õige on Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsioon. Alates 2008. aastast on Riigikogu vastavates iga-aastastes otsustes kasutatud lühendeid NATO ja ÜRO, mistõttu riigikaitsekomisjon otsustas kasutada sama sõnastust ka käesolevas eelnõus. Nimetatud tehniline täpsustus on kooskõlas ka eelnõu pealkirjaga. 5. detsembril komisjoni istungil osalenud Kaitseministeeriumi ametnikud toetasid seda täpsustust.
5. detsembri istungil kiitis riigikaitsekomisjon konsensusega heaks eelnõu teise lugemise teksti ja seletuskirja. Ühtlasi otsustas komisjon konsensusega teha Riigikogule ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada ning tuginedes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-le 109 panna eelnõu lõpphääletusele ja Riigikogu otsusena täna vastu võtta.

14:48 Esimees Eiki Nestor
Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh, Ants Laaneots! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõule 332 muudatusettepanekuid ei esitatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi lõpphääletus.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel NATO reageerimisjõudude koosseisus" eelnõu 332. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu 332 vastuvõtmise poolt oli 73 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi, erapooletuid ka ei olnud. Riigikogu otsus "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel NATO reageerimisjõudude koosseisus" on vastu võetud.

10. 14:51 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel väljaõppe- ja nõustamismissioonil Afganistanis" eelnõu (334 OE) teine lugemine

14:52 Esimees Eiki Nestor

Järgmisena Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel väljaõppe- ja nõustamismissioonil Afganistanis" eelnõu 334 teine lugemine. Riigikaitsekomisjoni ettekandja Ants Laaneots, palun!

14:52 Ants Laaneots

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Eesti osaleb *Resolute Support Mission*'il alates 2005. aasta alguspäevadest, kui see missioon pärast ISAF-i tegevuse lõppemist käivitati. Missiooni jätkamine ja Afganistani julgeolekujõudude toetamine on endiselt ülimalt oluline. Osaledes sellel NATO missioonil, jätkab Eesti oma NATO liikmesusest tulenevate liitlaskohustuste täitmist. Praegu on Afganistanis neli tegevväelast ja nad asuvad Saksamaa kui raamriigi vastutusalas Põhja-Afganistanis.
Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne teisele lugemisele esitamist oma 5. detsembri istungil ning kiitis konsensusega heaks eelnõu teise lugemise teksti ja seletuskirja. Selle eelnõu esimene lugemine toimus k.a 23. novembril. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 5. detsembriks kella 10-ks ei esitatud ühtegi ettepanekut.
Riigikaitsekomisjon tegi eelnõus ühe tehnilise täpsustuse. Eelnõu tekstis vahetati sõnad "nõustamise" ja "väljaõppe" omavahel ära. Nimetatud täpsustus on kooskõlas eelnõu pealkirja ja selle aasta lõpuni kehtiva Riigikogu 2015. aasta 9. detsembri otsuse tekstiga. Selle aasta 5. detsembril toimunud riigikaitsekomisjoni istungil osalenud Kaitseministeeriumi ametnikud toetasid seda komisjoni täpsustust. Riigikaitsekomisjon otsustas konsensusega teha Riigikogule ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada ning tuginedes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-le 109 panna eelnõu lõpphääletusele ja Riigikogu otsusena vastu võtta. Tänan!

14:54 Esimees Eiki Nestor

Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh, Ants Laaneots! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Ka eelnõule 334 ei tehtud ühtegi muudatusettepanekut ja komisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel väljaõppe- ja nõustamismissioonil Afganistanis" eelnõu 334. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu 334 vastuvõtmise poolt on 62 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Riigikogu otsus "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel väljaõppe- ja nõustamismissioonil Afganistanis" on vastu võetud.

11. 14:57 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel ÜRO rahuvalvemissioonil Liibanonis" eelnõu (331 OE) teine lugemine

14:57 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel ÜRO rahuvalvemissioonil Liibanonis" eelnõu 331 teine lugemine. Riigikaitsekomisjoni ettekandja on Madis Milling. Palun!

14:58 Madis Milling

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Arutluse all oleva eelnõu esitas valitsus k.a 14. novembril, esimene lugemine lõpetati 23. novembril. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 5. detsembriks kella 10-ks ei esitatud eelnõule ühtegi ettepanekut. Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne teisele lugemisele esitamist oma 5. detsembri istungil ning kiitis konsensusega heaks eelnõu teise lugemise

teksti ja seletuskirja. Eelnõu teksti tegi riigikaitsekomisjon terminoloogia ühtsuse huvides ühe keelelise täpsustuse: punktides 1 ja 2 on nagu pealkirjas kasutatud riigi nimena vastavas käändes sõna "Liibanon", mitte sõnapaari "Liibanoni Vabariik". Ka Riigikogu otsuse eelnõu 336 pealkirjas ja tekstis on piirdutud Liibanoniga. Eelnõu esitaja toetas seda riigikaitsekomisjoni täpsustust. Eelnõu kohaselt aitab Eesti ÜRO liikmesriigina kaasa rahu saavutamisele kriisipiirkondades. Eesti üksusest moodustab enamiku mehhaniseeritud jalaväerühm koos logistikaelemendi ja staabiohvitseridega, kelle ülesannete hulka kuulub näiteks vaenutegevuse ärahoidmine, vaatlemine, patrullimine, kontrollpostide mehitamine ning samas piirkonnas toimuva ÜRO vaatlusmissiooni UNIFIL julgeoleku tagamine.
Oma 5. detsembri istungil toetas riigikaitsekomisjon konsensusega eelnõu vastuvõtmist, mistõttu teeme Riigikogule ettepaneku see Riigikogu otsusena vastu võtta. Tänan!

15:00 Aseesimees Enn Eesmaa

Suur aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Näen, et ei ole. Alustan läbirääkimisi juhul, kui teil on selleks soovi. Näen, et ei ole seda soovi. Eelnõule muudatusettepanekuid ei esitatud ja seepärast alustame hääletuse ettevalmistamist.
Head kolleegid, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel ÜRO rahuvalvemissioonil Liibanonis" eelnõu 331. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 59 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu on otsusena vastu võetud.

---

12. 15:03 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel konfliktijärgsel rahutagamismissioonil Liibanonis, Iisraelis, Egiptuses ja Süürias" eelnõu (336 OE) teine lugemine

15:03 Aseesimees Enn Eesmaa

Tänane 12. päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel konfliktijärgsel rahutagamismissioonil Liibanonis, Iisraelis, Egiptuses ja Süürias" eelnõu 336 teine lugemine. Palun juhtivkomisjoni ettekandeks kõnetooli riigikaitsekomisjoni liikme Madis Millingu!

15:03 Madis Milling

Austatud Riigikogu aseesimees! Hea Riigikogu! Arutusel oleva eelnõu esitas valitsus k.a 14. novembril. Esimene lugemine lõpetati 23. novembril ja muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 5. detsembriks kella 10-ks ei esitatud ühtegi ettepanekut. Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne teisele lugemisele esitamist oma 5. detsembri istungil ning kiitis konsensusega heaks eelnõu teise lugemise teksti ja seletuskirja. ÜRO liikmesriigina jätkab Eesti panustamist, et UNTSO missiooni piirkonnas saavutataks rahu ja stabiilsus.
Menetluslikest otsustest. Oma 5. detsembri istungil otsustas riigikaitsekomisjon konsensusega toetada eelnõu vastuvõtmist, mistõttu teeme Riigikogule ettepaneku eelnõu Riigikogu otsusena vastu võtta. Tänan!

15:04 Aseesimees Enn Eesmaa

Suur aitäh! Austatud kolleegid, kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Avan läbirääkimised, kui teil selleks soovi on. Nagu ettekandja ütles, muudatusettepanekuid selle eelnõu kohta ei esitatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 336 teine lugemine lõpetada ja panna eelnõu lõpphääletusele. Alustame hääletamise ettevalmistust.
Head kolleegid, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel konfliktijärgsel rahutagamismissioonil Liibanonis, Iisraelis, Egiptuses ja Süürias" eelnõu 336. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused

Poolt on 54 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Otsuse eelnõu on otsusena vastu võetud.

---

13. 15:08 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine ja tegevväelaste arvu suurendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu sõjalisel missioonil EUNAVFOR Med/Sophia" eelnõu (337 OE) teine lugemine

15:08 Aseesimees Enn Eesmaa

Tänane 13. päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine ja tegevväelaste arvu suurendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu sõjalisel missioonil EUNAVFOR Med/Sophia" eelnõu 337 teine lugemine. Palun juhtivkomisjoni ettekandeks kõnetooli riigikaitsekomisjoni liikme Oudekki Loone!

15:08 Oudekki Loone

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Vabariigi Valitsus esitas selle eelnõu Riigikogule k.a 14. novembril. Esimene lugemine toimus 23. novembril ja muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 5. detsember kell 10. Ühtegi muudatusettepanekut ei esitatud. Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne teisele lugemisele esitamist oma 5. detsembri istungil ning kiitis konsensusega heaks eelnõu teise lugemise teksti ja seletuskirja.
Eelnõu võimaldab Eestil jätkata ka järgmisel aastal panustamist *EUNAVFOR Med EU Naval Force in the Mediterranean* sõjalisse missiooni. Selle Euroopa Liidu sõjalise missiooni eesmärk on tõkestada inimkaubitsejate tegevust Vahemere keskosas Itaalia ja Malta territoriaalvete ning Liibüa vahel. Eesti osaleb sellel sõjalisel missioonil alates 2015. aasta augustist ühe logistikastaabi ohvitseriga. Riigikogu antud mandaat 2016. aastaks oli võimaldada osaleda kuni kahel Kaitseväe tegevväelasel. Eelnõu ettepanek on suurendada 2017. aastaks Kaitseväe tegevväelaste arvu kuni kuueni. Missioonil osaledes täidab Eesti oma Euroopa Liidu liitlaskohustusi.
Riigikaitsekomisjoni 5. detsembri istungil tutvustasid Kaitseministeeriumi ametnikud eelnõu, lähtudes esimesel lugemisel tõstatatud küsimustest. Esimese lugemise arutelul küsiti ja jäi vastuseta, et kui Euroopa Liidu liikmesriigi sõjalaev konfiskeerib teise riigi lipu all sõitva inimsmugeldajate laeva, kas seda võib pidada sõjaliseks konfliktiks. Sel juhul ei ole tegemist teise riigi lipu all sõitva sõjalaeva läbiotsimise või hõivamisega, vaid tsiviilaluse hõivamisega. Mõningatel juhtudel sõidetakse ka ilma riigiliputa, ja see on igal juhul rahuaja tegevus. Riigilipuga aluse puhul võetakse kõigepealt heas usus ja kõigi reeglite kohaselt kontakti lipuriigiga, et hõivamise luba saada. Aluse inimsmugeldajate ebaseadusliku tegevuse tõkestamiseks annab Euroopa Liidu sõjalaevale ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioon nr 2240 ja Euroopa Liidu Nõukogu mandaat. Seetõttu on minimaalne võimalus, et inimsmugeldajate laeva läbiotsimine, hõivamine või konfiskeerimine kasvab sõjaliseks konfliktiks.
Oma 5. detsembri istungil otsustas riigikaitsekomisjon konsensusega teha Riigikogule ettepaneku teine lugemine lõpetada, panna eelnõu lõpphääletusele ja Riigikogu otsusena vastu võtta. Aitäh!

15:11 Aseesimees Enn Eesmaa

Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Tänan ettekandjat! Soovi korral avan läbirääkimised. Seda soovi ei ole. Nagu ettekandja teatas, muudatusettepanekuid selle otsuse eelnõu kohta ei ole esitatud, seepärast ütlen, et juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu teine lugemine lõpetada ja viia läbi lõpphääletus. Alustame hääletamise ettevalmistust.
Head kolleegid, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine ja tegevväelaste arvu suurendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu sõjalisel missioonil EUNAVFOR Med/Sophia" eelnõu 337. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 59 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu 337 on otsusena vastu võetud.

---

14. 15:15 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu väljaõppemissioonil ja ÜRO rahutagamismissioonil Malis" eelnõu (339 OE) teine lugemine

15:15 Aseesimees Enn Eesmaa

Algab 14. päevakorrapunkti arutelu: Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu väljaõppemissioonil ja ÜRO rahutagamismissioonil Malis" eelnõu 339 teine lugemine. Palun juhtivkomisjoni ettekandeks taas kõnetooli riigikaitsekomisjoni liikme Oudekki Loone!

15:15 Oudekki Loone

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Vabariigi Valitsus esitas selle eelnõu Riigikogule k.a 14. novembril. Esimene lugemine toimus 23. novembril. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 5. detsembriks kella 10-ks ei esitatud eelnõu kohta ühtegi muudatusettepanekut. Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne teisele lugemisele esitamist oma 5. detsembri istungil ning kiitis konsensusega heaks eelnõu teise lugemise teksti ja seletuskirja.
Eelnõu punkti 1 kohaselt pikendatakse Eesti Kaitseväe kuni kümne tegevväelase kasutamise tähtaega Euroopa Liidu väljaõppemissioonil EUTM Mali (*European Union Training Mission in Mali).* Eesti panustab sellel missioonil Kaitseväe instruktoritega, kelle ülesanne on anda Mali üksustele sõjaväelist väljaõpet. Samuti panustatakse staabiohvitseridega, kes osalevad Mali üksuste väljaõpetamisel ning planeerimis- ja nõustamisprotsessis. Euroopa Liidu liikmesriigina on Eesti jaoks oluline panustada Euroopa Liidu ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika elluviimisse. Mali missioon on üks Euroopa Liidu olulisimaid missioone, kus osaleb 23 Euroopa Liidu riiki.
Eelnõu punkti 2 kohaselt pikendatakse Eesti Kaitseväe kuni kümne tegevväelase osalemist Malis ÜRO rahutagamismissioonil MINUSMA (*United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali*). MINUSMA-sse panustab Eesti järgmisel aastal kahe staabiohvitseriga ning vaatlus- ja nõustamismeeskonnaga, kes teenivad MINUSMA koosseisus olevas Hollandi juhitavas mitme riigi sihtüksuses ASIFU. ÜRO riigina aitab Eesti kindlasti kaasa rahu kindlustamisele kriisipiirkonnas. Eesti huvides on meie osaluse ja nähtavuse suurendamine ÜRO-s.
Seega, oma 2016. aasta 5. detsembri istungi otsusega teeb riigikaitsekomisjon konsensusega Riigikogule ettepaneku teine lugemine lõpetada, panna eelnõu lõpphääletusele ja Riigikogu otsusena vastu võtta. Aitäh!

15:18 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitäh, Oudekki Loone! Kas ettekandjale on küsimusi? Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Näen, et ei ole. Ettekandja juba teatas, et eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei esitatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 339 teine lugemine lõpetada ja panna eelnõu lõpphääletusele. Alustame hääletamise ettevalmistamist.
Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu väljaõppemissioonil ja ÜRO rahutagamismissioonil Malis" eelnõu 339. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 61 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu 339 on otsusena vastu võetud.

---

15. 15:21 Tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (302 SE) teine lugemine

15:21 Aseesimees Enn Eesmaa

Head kolleegid! 15. päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 302 teine lugemine. Palun juhtivkomisjoni nimel ettekandeks kõnetooli rahanduskomisjoni esimehe Mihhail Stalnuhhini!

15:21 Mihhail Stalnuhhin

Härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Lubage, et ma alustan veidi teisel teemal. See puudutab mingil määral ka rahanduskomisjoni. Ma nimelt kardan, et mul algab varsti mikrofonifoobia. Täna andsin intervjuu BNS-ile, kus ma selges keeles selgitasin, et kirjutasin tagasiastumisavalduse erikomisjoni esimehe ametipostilt ja tegin seda juba ette, selleks et minu sügavalt armastatud kolleeg Jürgen Ligi saaks järgmisel nädalal selle komisjoni esimeheks. Aga keegi ei teadnud, et ma juhuslikul kombel olen kahe komisjoni esimees, ja avaldas uudise pealkirja all "Rahanduskomisjoni esimees astub tagasi". Ma ei teagi nüüd, peaks nagu vabandust paluma, aga mille pärast, ei tea. Kolleegid soovitavad mul kogu aeg rohkem meediaga suhelda ja see on nüüd tulemus.

Nii, aga nüüd eelnõu 302 teine lugemine. Selle eelnõu algatas Vabariigi Valitsus 28. septembril. Eelnõu esimest lugemist ettevalmistav arutelu toimus rahanduskomisjonis 13. oktoobril ja esimene lugemine 19. oktoobril. Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 2. novembril. Selleks ajaks esitasid muudatusettepanekuid Riigikogu liikmed Jüri Jaanson, Kalvi Kõva ja Viktor Vassiljev ning Eesti Vabaerakonna fraktsioon. Rahanduskomisjoni 5. detsembri istungil võtsid aga kolleegid Kõva ja Vassiljev oma muudatusettepanekud tagasi. Juhtivkomisjon on Rahandusministeeriumi ettepanekul ette valmistanud 12 muudatusettepanekut.

2. detsembril toimus rahanduskomisjoni erakorraline istung. Istungi esimeses pooles kuulati ära huvirühmade esindajate seisukohad tervise edendamisega seotud maksusoodustuste kohta. Tegelikult on selle arutelu põhiteesid üsna asjalikult seletuskirjas olemas. Aga selleks, et kõik oleks jäädvustatud meie arhiividesse ka stenogrammi kujul, ma neid lühidalt tutvustan.

Eesti Hambaarstide Liidu ettepanek sellel komisjoni istungil oli lisada erisoodustusest vabastatud tervisekulude loetellu hambaraviteenus. Rahandusministeeriumi esindaja selgitas, et maksusoodustuse eesmärk on toetada töötajate tervise edendamist ja aktiivseid eluviise. Hambaravi toetamiseks on aga praegu Riigikogu menetluses ettepanek taastada hambaravihüvitis järgmise aasta 1. juulist.

Eesti Kindlustusseltside Liit leidis, et tööandjal peaks olema võimalik sõlmida oma töötajate kasuks ka vabatahtliku ravikindlustuse lepingut. Rahandusministeeriumi esindaja selgitas, et kõnealuse eelnõu eesmärk ei ole toetada vabatahtlikku ravikindlustust, vaid see soodustus on töötajate tervise edendamise tarbeks tööandjale loodud võimalus. Komisjoni liikmed leidsid, et tegemist on ideega, mille juurde on põhjust tagasi pöörduda.

Eesti Maksumaksjate Liidu esindajatel ei olnud võimalik istungil osaleda, kuid nad saatsid arvamuse, kus täpsustasid ja kordasid oma seisukohti. Nende põhilised seisukohad on järgmised. Maksusoodustus tuleks kehtestada tähtajatult ning loobuda tööandja aruandluskohustusest ja kohustuslikust järelhindamisest. Üsna pikk tekst on neil esitatud eelnõu § 1 punkti 3 kohta. See informatsioon sai ära kuulatud ning komisjoni liikmed said nende ettepanekutega tutvuda ka kirjalikult.

Eesti Tööandjate Keskliit on seisukohal, et maksuvabastust tuleks laiendada kõigile kulutustele, mida tööandja teeb töötajate tervise heaks. Rahandusministeeriumi esindaja selgitas, et muudatuse eesmärk on toetada ennetavaid tegevusi ning seeläbi vähendada tervishoiusüsteemi kulutusi. Eelnõu eesmärk ei ole, et tööandja saaks katta kõiki töötaja tervisega või tervise edendamisega seotud kulusid.

Eesti Haigekassa juhtis tähelepanu järgmistele küsimustele. Teenuste sihipärase kasutuse tagamiseks peavad teenuste saamise tingimused olema väga täpselt defineeritud. Teenuste hinna kontrollimise meetmed peavad olema selgelt kindlaks määratud. Rahandusministeeriumi esindaja oli seisukohal, et haiguspäevade arv ei ole töötaja terviseseisundi hindamisel ainuvõimalik näitaja, kuid silmas tuleb pidada, et maksusoodustuse mõju hindamiseks on vaja konkreetseid ja piisavalt täpseid andmeid. Samuti juhtis ministeeriumi esindaja tähelepanu sellele, et eelnõu lähtub eeldusest, et muudatuse tulemusena peaksid töötajad edaspidi tervemad olema ning sotsiaalsüsteemi kulutused peaksid vähenema.

EVEA tegi ettepaneku suurendada maksuvaba hüvitise summat vähemalt 150 euroni kvartalis, st 50 euroni kuus. Rahandusministeeriumi esindaja tõi välja, et määra kujundamisel võeti eeskujuks Soome määr. Samuti peeti silmas, et tervise edendamist tagada ei ole üksnes tööandja kohustus. Seetõttu on määra kehtestamisel eeldatud ka töötaja panust kulude kandmisel.

Peale huvirühmadega kohtumist 2. detsembril jätkus istung komisjoni ruumis rahandusministri osavõtul. Rahandusminister Sven Sester andis ülevaate kavandatavatest maksuseaduste muudatustest. Järgmine arutelu oli komisjoni 5. ja 6. detsembri istungil.

Eelnõu kohta on kokku esitatud 21 muudatusettepanekut. Ma tutvustan lühidalt nende sisu ja arutelu tulemust. Muudatusettepanekuga nr 1 muudetakse tulumaksuseadust. See tähendab maksuvaba tulu

reformi: maksuvaba on edaspidi 500 eurot kuus ehk 6000 eurot aastas, kuni sissetulekuni 1200 eurot kuus ehk 14 400 eurot aastas. Vahemikus 1200–2100 eurot kuus toimub vähenemine nullini, summeerimine ja korrigeerimine toimub tuludeklaratsiooni alusel. Täiendav maksuvaba tulu, pension ja tööõnnetushüvitis on selle 500 euro sees. Ühise tuludeklaratsiooni sätte tühistamine läheb ka selle asja alla. See jõustub 1. jaanuarist 2017, mõju tekib alates aastast 2018. Eluasemelaenu intressi uus piir, 300 eurot, on üldise piirmäära sees (1200 eurot 2017. aasta eest). See jõustub juba järgmise aasta 1. jaanuaril, mõju hakkab avalduma aastast 2018. Hoiuseintressi maksuvabastusest loobutakse alates 1. jaanuarist 2018. Rahanduskomisjon otsustas seda muudatusettepanekut täielikult arvestada, 6 komisjoni liiget olid poolt ja 5 olid vastu.
Muudatusettepanek nr 2. Eelnõu nägi algul ette, et võrdse kohtlemise eesmärgil laiendatakse isikute ringi, kellel on õigus saada tulumaksuvabastust hüvitiste ja toetuste puhul, mida makstakse tavaametniku, abipolitseiniku, vabatahtliku päästja ja eriolukorras tööle rakendatud isiku hukkumise või töövõime vähenemise korral. Siin komisjonis vastuolu ei tekkinud, see muudatusettepanek võeti vastu konsensuslikult.
Ka muudatusettepanekut nr 3 otsustati konsensuslikult täielikult arvestada. Ettepaneku sisu on see, et sellega parandatakse eelnõu algses tekstis olnud viga. See oli numbriline eksitus, viga, nii et siin ei ole midagi imelikku.
Nüüd ma tutvustan korraga kõiki Vabaerakonna muudatusettepanekuid ehk ettepanekuid nr 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ja 13. Nende põhisisu on järgmine. Tõsta tervise edendamise maksusoodustuse kvartalipõhine määr 200 eurole töötaja kohta praeguse 100 euro asemel. Laiendada erisoodustuse ulatust tervishoiuteenuse kulutustele, mille puhul omaosalus on üle 75%, ravimite omaosaluse kulutustele, vabatahtliku täiendava tervisekindlustuse kulutustele ja muudele põhjendatult töötaja tervise edendamiseks või raviks tehtud kulutustele. Kehtestada tervise edendamise maksusoodustuse sätted tähtajatult ja jõustada muudatus 2017. aasta 1. jaanuaril, mitte 2018. aastal. Nüüd ma nimetan need muudatusettepanekud ja teatan komisjonis toimunud hääletuse tulemuse. Muudatusettepaneku nr 4 poolt oli 1 komisjoni liige ja vastu 7, otsustati jätta arvestamata. Muudatusettepaneku nr 7 poolt oli 3 komisjoni liiget ja vastu 6, erapooletuks jäi 1, otsustati jätta arvestamata. Muudatusettepaneku nr 8 poolt oli 3 komisjoni liiget ja vastu 6, erapooletuks jäi 1, otsustati jätta arvestamata.
Muudatusettepaneku nr 9 poolt oli 3 komisjoni liiget ja vastu 7, erapooletuks ei jäänud keegi, otsustati jätta arvestamata. Muudatusettepaneku nr 10 poolt oli 3 komisjoni liiget ja vastu 7, otsustati jätta arvestamata. Muudatusettepaneku nr 11 poolt oli 2 komisjoni liiget ja vastu 6, erapooletuks jäi 1, otsustati jätta arvestamata. 12. muudatusettepaneku poolt oli 3 komisjoni liiget ja vastu 6, erapooletuks jäi 1, otsustati jätta arvestamata. 13. muudatusettepanek otsustati samuti jätta arvestamata, poolt oli 3 komisjoni liiget ja vastu 7.
Muudatusettepanekuga nr 5 täpsustatakse eelnõu sõnastust selliselt, et oleks üheselt mõistetav, et tööandjal on maksusoodustuse kasutamiseks kohustus võimaldada tervise edendamise tegevusi kõikidele töötajatele. Seda otsustati arvestada täielikult, poolt oli 8 komisjoni liiget ja vastu 1, erapooletuks jäi 1.
Muudatusettepaneku nr 6 esitas kolleeg Jüri Jaanson, kellel on soov täiendada tulu- ja sotsiaalmaksuga mittemaksustatavate erisoodustuste valikuid avalikus tasuta kasutuses olevasse spordiasutusse investeerimise või selle asutuse ülalpidamiskulude katmise toetamisega. Otsus oli jätta arvestamata, muudatusettepaneku poolt oli 2 komisjoni liiget ja vastu 6, erapooletuks jäi 2.
Muudatusettepanekuga nr 14 täiendatakse eelnõu §-ga 3 ja nähakse ette tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse muutmine. Olulisemad muudatused siinkohal on sotsiaalmaksu määra langetamisest loobumine, õlle ja siidri 2018. aastaks ettenähtud aktsiisimäära kahekordistamine etapiti, veini aktsiisimäära tõstmine 20%, alkoholi aktsiisimäärade tõusu ajatamine kahel aastal, st need hakkavad kehtima 1. veebruarist nii 2017. kui ka 2018. aastal, eriotstarbelise diislikütuse ja kerge kütteõli aktsiisimäära tõusu tühistamine aastal 2018 ja majutusasutuste käibemaksu tõusu ärajätmine. Siinkohal tekkis komisjonis dialoog, sest mõni komisjoni liige oleks mõnda sätet tahtnud toetada ja mõnda ei oleks tahtnud toetada, aga otsuse pidi siiski vastu võtma kogu selle ettepaneku kohta. Otsustati arvestada seda ettepanekut täielikult, selline otsus sai tehtud 6 poolthäälega, 4 komisjoni liiget olid vastu, erapooletuks keegi ei jäänud.
Muudatusettepanek nr 15 täiendab eelnõu §-ga 4 ning näeb ette alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise. Põhilised asjad on siin need, et väiketootja tootmismahtu suurendatakse 3000 hektoliitrist 6000 hektoliitrini ja muudetakse aasta kestel mahu ületamise

maksuarvestust. Kütuse aktsiisimäärade tõusu ajatamine on siin sees, see tõus hakkab kehtima alates 1. veebruarist 2017. Maagaasi aktsiisimäära tõstetakse kolmel aastal, 2018–2020, 25%. Gaasiliste kütuste aktsiisimäärade ühtlustamise pakett kehtib 1. juulist 2017, pettusevastased meetmed kehtivad samast ajast. Me kohustame vedelat põlevainet tootma aktsiisilaos ning maksustame diislikütusega sarnased rasked kütteõlid diislikütuse aktsiisimääraga. Otsus oli arvestada seda ettepanekut täielikult, poolt oli 7 komisjoni liiget ja vastu 3.
Muudatusettepanekuga nr 16 muudetakse veel jõustumata käibemaksuseaduse muutmise seaduse sätteid, milles oli viide majutusasutuste 14%-lisele käibemaksu määrale. Seda toetas 6 komisjoni liiget, vastu oli 1 ja erapooletuks ei jäänud keegi. Nii et seda arvestati täielikult.
Muudatusettepanek nr 17 võeti vastu konsensuslikult. Sellega täiendatakse eelnõu §-ga 6 ja nähakse ette maksukorralduse seaduse muutmine. Tööturuteenuste ja -toetuste seaduse peatüki 4^1 kehtetuks tunnistamise tõttu tuleb kehtetuks tunnistada ka maksukorralduse seaduse sätted, mis näevad maksuhalduri ülesannete seas ette madala sissetulekuga töötavale isikule iga-aastase tagasimakse tegemise ja isikute registreerimise maksukohustuslaste registris. Nagu ma juba ütlesin, oli see konsensuslik otsus.
Muudatusettepanekut nr 18 toetati ka konsensuslikult ja arvestati täielikult. Sellega täiendatakse eelnõu §-ga 7 ja nähakse ette perehüvitiste seaduse muutmine. Muudatusega suurendatakse kolme kuni kuut last kasvatavale perele makstavat lasterikka pere toetust 300 euroni ning seitset ja enamat last kasvatavale perele makstavat toetust 400 euroni.
Kas tohib paluda lisaaega?

15:41 Aseesimees Enn Eesmaa
Kodu- ja töökorra seaduse § 67 alusel on see võimalik. Kui palju te soovite?

15:41 Mihhail Stalnuhhin
Viis minutit.

15:41 Aseesimees Enn Eesmaa
Hästi, viis minutit lisaks.

15:41 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Nii, muudatusettepanek nr 18, oli muidugi konsensus.
Muudatusettepanekuga nr 19 täiendatakse eelnõu §-ga 8, muudetakse riigilõivuseadust ning kehtestatakse sõidukite registreerimise tasu esmaregistreerimisel ja iga omanikuvahetuse korral. See ettepanek on täielikult arvestatud, poolt oli 6 komisjoni liiget, vastu 4 ja erapooletuks jäi 1.
Muudatusettepanek nr 20. Eelnõu täiendatakse §-ga 9 ning muudetakse tööturuteenuste ja -toetuste seadust seoses maksuvaba tulu hüppelise tõstmisega alates ülejärgmisest aastast. Muudatusega tunnistatakse kehtetuks tööturuteenuste ja -toetuste seaduse peatükk 4^1, mis näeb ette madala sissetulekuga töötavale isikule tehtava iga-aastase tagasimakse reeglistiku. Tagasimakset saab taotleda üks kord, 2017. aastal. See ettepanek sai täielikult arvestatud, poolt oli 10 komisjoni liiget, vastu ei olnud keegi ja erapooletuks jäi 1.
Viimane, 21. muudatusettepanek näeb ette jõustumissätete muutmise. See on täielikult arvestatud, poolt oli 6 komisjoni liiget ja vastu 5.
Juhtivkomisjon tegi järgmised otsused ja ettepanekud. Rahanduskomisjon otsustas teha ettepaneku eelnõu teine lugemine katkestada (see oli konsensuslik otsus) ja teha ettepaneku määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks reede, 9. detsember kell 16. Viimase otsuse poolt oli 6 komisjoni liiget ja selle vastu oli 5 komisjoni liiget.
Kuna mul on paar minutit veel aega ja ma eelnõu nii kuivalt ette kandma ei ole harjunud, siis ma tahan teile ühe paralleeli tuua. 1502. aastal oli Firenzes selline juhtum, et see linn ostis endale ühe tohutult suure ja kalli marmorploki, sest nad tahtsid kuskile väljakule kuju püstitada. Aga see kunstnik, kes seda tööd tegema pandi, ei osanud õieti midagi. Ta tegi kuskile alusesse augu ja peale seda tunnistati, et sellest plokist ei ole enam midagi kasu. Aga Michelangelo sõbrad kutsusid tema kohale. Tal oli sellest suurest ja suurepärasest kivist kahju, nii et ta tegi sellest Taaveti kuju. Selle põhjal, kuidas see kuju seisab, on aimatav see auk, mis algul sinna tehti. Tähendab, ei ole midagi sellist, mida oleks võimalik

lõplikult ära rikkuda. Ka seadusandlus on viimastel aastatel olnud väga ühepoolne ja keeranud lihtinimesele selja, aga nüüd me asume seda parandama. Me alustame seda tööd eelnõuga 302. Aitäh!

15:45 Aseesimees Enn Eesmaa
Suur aitäh väga põhjaliku seletuse eest selle kohta, mis toimus rahanduskomisjonis! Need viimased repliigid kuulusid aga vist rohkem läbirääkimiste temaatikasse. Austatud ettekandja, teile on küsimusi. Jüri Jaanson, palun!

15:45 Jüri Jaanson
Austatud juhataja! Hea ettekandja! Selle seaduseelnõu kohta esitatud muudatusettepanekud tekitavad väga palju sisulisi küsimusi. Kahjuks pean mina alustama vormist. Üldiselt on hea tava, et kui arutatakse eelnõu või selle muutmist või ka muudatusettepanekuid, siis kutsutakse kohale ka nende õigusaktide või muudatusettepanekute esitajad. Mina esitasin selle seaduseelnõu kohta muudatusettepaneku spordi vallast, aga nüüd näen, et seda on arutatud ilma minuta. Näiteks sotsiaalkomisjonis ja kuuldavasti ka teistes komisjonides on hea tava need inimesed kohale kutsuda. Kas teie komisjonis siis nii ei ole? Kui kolleeg Andres Herkel andis Jüri Ratasele kollase kaardi eelnõu menetlemise eest, siis mina annaksin praegu ilmselt kollase kaardi teile.

15:46 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! Minu elu on viimasel ajal muutunud üsna imelikuks. Ma muud ei teegi kui ainult palun vabandust, vabandust ja vabandust. Ma isegi ei osanud küsida, kas te olite kutsutud või ei. Kui ma teid ei näinud, siis ma otsustasin, et teil oli midagi tähtsamat ees, aga kuna seda tööd korraldan mina ja vastutan selle eest, siis selle mittekutsumise pärast palun ma teilt tõesti vabandust. Palun vabandust!

15:47 Aseesimees Enn Eesmaa
Andres Herkel.

15:47 Andres Herkel
Aitäh, härra juhataja! Austatud komisjoni esimees! See eelnõu on nüüd muudatusettepanekutega täiesti pea peale pööratud ja siin võib sisulisi küsimusi ja etteheiteid olla päris palju. Neid teemasid on kümme või veel rohkem. Teiste sõnadega, mul oleks vaja esitada paarkümmend küsimust ja ma tahaksin need esitada ministrile, mitte teile. Aga ka mina jään vormilise poole juurde. Keskerakond on kobareelnõu varem väga teravalt kritiseerinud, see oli eelmisel aastal. Mille poolest nüüd see kobarmuudatusettepanek, mis sellesse eelnõusse on lisatud, nagu pintsak nööbi külge õmmeldud, õieti erineb 2015. aasta kobareelnõust?

15:48 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest, lugupeetud kolleeg Andres! Tegelikult on põhjus ju üsna lihtne. Tavaliselt on nii, et valimised on märtsis ja aprillis asub ametisse uus valitsus, kes töötab välja koalitsioonilepingu. Seal on sees sellised sätted, mille tõttu on vaja seadusi muuta, ja tavaliselt on selleks uskumatult palju aega, üheksa kuud. See võimaldab alustada järgmist aastat sellise eelarvega, mis juba vastab uue valitsuse ideoloogiale, maailmavaatele jne. Aga meil seda aega kahjuks ei ole. Me ei saa seda endale koalitsioonina lubada. Nüüd on koalitsioon muutunud, Reformierakond on sellest lahkunud, Keskerakond on sinna tagasi tulnud. On sõlmitud koalitsioonileping, kus on sees selged prioriteedid. Meil on suured plaanid. Sellist põllumajanduse toetamist, nagu tuleb lähiajal, pole Eesti veel näinud. Seal on väga ilusad investeerimisprojektid ja palju on seal seotud hariduskorraldusega, õpetajate palkadega. Kas me peaksime sellest kõigest keelduma selle nimel, et Reformierakonna prioriteedid seadustesse jääksid?
Jah, mul ei ole mitte mingit võimalust kobarseadust kiita. Me oleme alati sellele vastu seisnud, alates sellest ajast, kui mingile naljakale seadusele pandi juurde midagi, mis oli seotud Tallinna Linnavolikogus hääletamisega. Täna ütles rahandusminister, et jumal tänatud, et see ei ole mingi kunstliku seemendamise seadus, siis oleks veel hullem, jumal tänatud, et see on tulumaksuseaduse ja sotsiaalmaksuseaduse muutmise seadus, mis tegelikult eelmise aasta juunis täpselt samuti kobarseadusena vastu võeti. See on patt ja siin on teatud süü, aga meil tõesti ei ole mingit võimalust

teisiti talitada. Ma ei hakka meelde tuletama, milliseid ja kui palju kobarseadusi on siin vastu võetud, kui on olnud vaja midagi hästi kiiresti muuta. Ma olen nagu üks koalitsiooni realiige sattunud sellisesse olukorda, kus ma lihtsalt ei näe muud võimalust. Tehke mis tahate, mulle ei meeldi kobarseadused, aga meil ei ole muud väljapääsu. Mõnikord, nagu elu näitab, peab tegema seda, mis sulle ei meeldi, näiteks peab siin seisma.

15:51 Aseesimees Enn Eesmaa
Andres Ammas.

15:51 Andres Ammas
Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav ettekandja! Teostatud võimupöörde eest võib uus koalitsioon tõepoolest nii mõnegi patu andeks saada, aga ka minu jaoks jookseb kusagil piir. Ma võin aru saada kobarseadusest, aga mitte kobarettepanekust. Eilsel komisjoni koosolekul jätsin ma näiteks põhimõtteliselt ühe ettepaneku üle hääletamata, sest ma ei leidnud enese sees lahendust, kuidas ma ühe hääletusega saan väljendada suhtumist sotsiaalmaksu langetamise ja majutusasutuste käibemaksu tõusu ärajätmisesse ning õlleaktsiisi otsustavasse tõusu. Ma tahaksin neid asju hääletada erinevalt. Miks koalitsioon on pannud meid sellisesse olukorda, kus me tegelikult ei saagi mõnda ettepanekut hääletada, kui me tahame iseenese ees ausaks jääda?

15:52 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! See on minugi jaoks olnud kunagi probleem. Vaadake, see tuletab mulle meelde ühte juhtumit ajaloost. Ma ei tea, kas te olete seda kuulnud või ei ole. See on seotud Moskvasse samanimelise hotelli ehitamisega. See pidi olema esimene tollase Nõukogude Liidu superhotell. Stalinile toodi kaks fassaadiprojekti, et ta ühe välja valiks. Aga need olid esitatud niiviisi, et üks fassaadiprojekt võttis enda alla pool lehte ja täpselt poole pealt algas teine projekt. Nende vahel oli joon. Diktaator ei osanud midagi targemat teha kui panna oma allkirja ja sõna *utverždaju* ehk "kinnitan" täpselt selle joone peale. Keegi ei suutnud pärast aru saada, kumma fassaadi ta siis valinud oli. Tagajärg oli see, et hotell ehitati kahe fassaadiga. Muuseas, kolm aastat tagasi lõhuti see hotell maha ja ehitati uuesti üles, aga seda tehti tema ajaloolisel kujul, kahe fassaadiga.
See on täiesti erinev olukord, eks ju, aga see kogemus sul varem või hiljem tuleb. Annaks jumal, et see tuleks ka Vabaerakonnal. Ma olin viis ja pool aastat opositsioonis, ma olen opositsioonis varemgi olnud. Siis ma olin oma valikutes vaba. Ma kolleegidele ütlesin, et nii palju kui ma täna toetasin neid eelnõusid, mida hääletati, ma opositsioonis olles eelnõusid kunagi ei toetanud.
Aga nüüd ma räägin sellest, kui sa oled koalitsioonis ja lähed istungivabal nädalal kuskile asutusse. Eelmisel nädalal hakkas see mulle nii meeldima. Ma käisin kolmes lasteaias ning kohtusin viie või kuue rahvuskultuuriseltsiga. Ma selgitasin neile maksuvaba tulu suurenemise mehhanismi. Opositsioonis oldud aastate jooksul ei saanud ma nende inimeste jaoks midagi rohkemat teha, kui lubas Reformierakonna võimaldatud katuseraha, sai anda 5000–6000 eurot mõne lasteaia köögi remondiks või uue mööbli jaoks mõnes kooliklassis. Rohkemat ei olnud võimalik teha. Ja nüüd saavad inimesed, kes istuvad 700 euro peal, äkki rohkem kui kuupalga puhtalt kätte. Selle nimel, et seda saaks teha, selle nimel, et haritlaste palgad oleksid 120% keskmisest palgast ja saaks teha ka palju-palju muud, eks ju, me selle eelnõu esitasimegi. Koalitsioonis olemine seda tähendabki, siin pole midagi parata. Mina pean seda toetama, koalitsioon toetab mind ja mina toetan koalitsiooni. See ei tähenda midagi muud. Ma muuseas väga loodan, et kunagi me oleme ka teiega koalitsioonis, sest mulle enamasti meeldivad teie mõttekäigud. Nii palju, kui koostööd on võimalik siin arendada, ma seda teen, kui see minust sõltub. Täpselt nii, nagu ma ka erikomisjonis seda tegin. Aga praegu meil ei ole valikut, aga teil … No mis ma siin öelda saan, see on elu!

15:55 Aseesimees Enn Eesmaa
Aivar Sõerd, palun!

15:56 Aivar Sõerd
Aitäh, austatud juhataja! Austatud ettekandja! Tegelikult oleksin võinud selle praegu arutlusel oleva eelnõu ettekandja olla siin puldis mina, sest enne teid olin mina selle eelnõu vastutav menetleja ja see

menetlus läks ladusalt. Me kohtusime reedel huvigruppidega, arutasime põhjalikult läbi terviseedendusega seonduvad asjad ja siis tuli selline äkiline muutus. Aga muidugi, selle kohta, mis nüüd siia ootamatult juurde tuli, on nii palju küsimusi, et praegune arutelu formaat lihtsalt ei võimalda neid esitada. Pealegi ei tahaks ma küsimusi esitada mitte teile, vaid ministrile, kes need muudatused on ette valmistanud. Aga teilt ma küsin seda: kas te ikkagi selgitaksite üle, miks on vaja ühised tuludeklaratsioonid ära kaotada ja juba nii kiiresti, 1. jaanuarist 2017?

15:57 Mihhail Stalnuhhin

See on Rahandusministeeriumi ettepanek ja see tähendab, et see on koalitsiooni ettepanek. Me oleme seda arutanud. Praegu on maksuvaba 170 eurot, kahe aasta pärast oleks maksuvaba 190 eurot, mis kahe töötava inimese puhul teeks summaarselt 380 eurot. Aga meil on ette nähtud, noh, 500. Tegelikult on neid juhtumeid, kui inimene meie muudatuste tõttu midagi kaotab, üsna vähe. Nende hulka, kes tulumaksuvabastuse suurenemisest midagi võidavad, kuulub Rahandusministeeriumi sõnul 86% inimestest.
Ma sügavalt austan teid ja palun vabandust, et ma enne ei öelnud, et vahepeal tehti üks otsus ja Aivar Sõerd asendati minuga. Ma ei ole majandusteadlane ega ole rahanduses mingi ekspert. Kuigi, kes on ekspert? Ekspert on iga inimene, kes ei ole sellelt territooriumilt, eks ju. Nii et Narva inimesena võin ma täiesti eksperti mängida. Aga mida siin öelda saab? Tuleb korrata enam-vähem sama, mida ma ütlesin eelmisele küsimusele vastates. Ma luban teile, et ma räägin rahandusministriga ja uurin, kas tal on soovi, juhul kui me täna teise lugemise katkestame, järgmine kord siia pulti tulla. Ma arvan, et see eelnõu on piisavalt tähtis, selleks et ta teeks positiivse otsuse.

15:59 Aseesimees Enn Eesmaa

Remo Holsmer.

15:59 Remo Holsmer

Aitäh! Selles eelnõus on tõesti nii palju asju valesti, et ei jõua neid kõiki üles lugedagi. Spordi erisoodustusmaksu käsitlev eelnõu on nüüd teisenemas automaksu kehtestavaks ning sotsiaalmaksu ja aktsiise tõstvaks eelnõuks. Need printsiibid, mis Eesti Vabariigis on seaduse tasemel kehtinud, et maksumuudatusi tehakse kuuekuulise etteteatamisajaga, on kuidagi täiesti unarusse jäänud. Ma ei ole kindlasti nõus teie positsiooniga, et ei ole aega ega mingit muud võimalust. Te olete justkui mingis sundviskes, te peate jooksma nagu klappidega hobune, et finišisse jõuda. See ei ole kindlasti põhjendus, miks võiks seadust rikkuda. Minu küsimus on see: kuidas te põhjendate ettevõtlusorganisatsioonidele kõiki neid maksumuudatusi ja seda, miks need nii kiiresti tehtud on? Kui te siin saalis ütlete, et see on poliitiline otsus, siis on muidugi selge, aga palun põhjendage ettevõtlusorganisatsioonidele nende muudatuste tegemise kiirust.

16:00 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh küsimuse eest! Mul tekib alati probleem, kui ma pean põhimõtteliselt sama teksti mitu korda kordama. Te ütlete, et palju asju on valesti. No teate, on selline ütlus, et minuti pikkus sõltub sellest, kummal pool tualetiust sa seisad. Ühelt poolt vaadates tundub, et aeg läheb veidi kiiremini, teiselt poolt vaadates tundub, et veidi aeglasemalt. Nii et kui teile tundub, et miski on valesti, siis meile jälle tundub, et üks või teine lahendus on täitsa õige.
Mis puudutab ettevõtjaid, siis ma toon näiteks tänase kohtumise rahandusministriga. Talle esitati väga palju küsimusi, sh selle kohta, mis puudutab gaasi. Mina illustreerin oma juttu väitega, et praegune tulumaksuseadus võeti vastu aastal 1999 ja see jõustus 2000. Selle aja jooksul on seda 102 korda parandatud. See tähendab, et seadusandlik protsess on väga elav protsess: 102 korda 16 aasta jooksul, keskmiselt kuus korda aastas, see on väga kõrge näitaja. Ei ole midagi lõplikku, alati on võimalik mingeid otsuseid teha. Rahandusminister, nagu meie täna aru saime, tõesti tahaks ühe või teise asja jaoks leida teise tuluallika. Tal tekib see võimalus juba jaanuarist alates. Me töötame edasi nende ettevõtete liitudega, me kindlasti teeme seda tööd edasi. Nüüd aga oli vaja üsna kiiresti mingid meetodid ja variandid valida ning need otsustati ära. Kui tekib mingi parem võimalus, siis me kasutame seda.

16:02 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Krista Aru!

16:02 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Tegemist on tõesti uskumatult vägeva kobarettepanekute paketiga, millest on väga raske ühte või teist asja välja valida, et hakata siin selle kohta eraldi küsima. Kuid ma siiski küsin. Ühisdeklaratsiooni esitamise võimalus kaotatakse ära. Seda põhjendatakse jälle maksuvaba tulu suurenemisega. Kuid kas on arutatud seda, et ühisdeklaratsiooni ärakaotamine on ka sotsiaalse tähendusega sõnum? Me võtame inimestelt ju võimaluse ise otsustada, kas nad perekonnana esitavad selle koos. Kas üldse on jõutud arutada neid sotsiaalseid sõnumeid, mida sellega lähetatakse?

16:03 Mihhail Stalnuhhin
Ei. Ma ütleksin, et me vaevu jõudsime arutada puhtmajanduslikke küsimusi. Ma lisan siia, et ühisdeklaratsiooni lubamine ei ole üldine praktika. Meie lähinaabritest ei luba ühisdeklaratsioone näiteks Soome, Rootsi ega Leedu. Selline kogemus on olemas, seepärast võib-olla ei olegi sellele piisavalt tähelepanu pööratud. Aga kui mõni kolmanda sektori organisatsioon, mis sotsiaalprobleemaatikaga tegeleb, selle teemaga meie poole pöördub, siis me kavatseme seda kindlasti arutada. Ma tahan lisada, et homsel komisjoni istungil ma teen ettepaneku – ja loodan, et komisjon sellega nõustub –, et järgmisel nädalal me arutaksime asju nendega, kes on juba ettepanekuid teinud või teevad reedeks veel ettepanekuid. Me teeme selle arutelu kindlasti ära. Minu kogemus erikomisjoni aegadest ütleb, et mida rohkem sa inimestega kohtud ja nendega räägid, seda kasulikum, sest neid teadmisi läheb elus vaja. Nii et ka sellised nüansid peaksid olema arvestatud. Kui tekib vajadus, siis me neid asju arutame.

16:05 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Külliki Kübarsepp!

16:05 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea aseesimees! Hea ettekandja! Mul on selline mure: kas rahanduskomisjon soovib teadlikult halvendada nende rahvasaadikute töö kvaliteeti, kes ei kuulu rahanduskomisjoni? Ühe ööga ei ole võimalik sellisele kobarlahendusele adekvaatset hinnangut anda. Mure on ka see, et need kobareelnõus toodud ettepanekud võivad olla vastuolus teiste seadustega. Kas või seesama ühisdeklaratsiooni teema on vastuolus perekonnaseaduse mõttega, kus öeldakse selgelt, et abikaasad valitsevad ühisvara ühiselt. Kas ei oleks olnud mõistlik esmaspäeval, kui suures saalis arutati päevakorra täiendamist, et komisjon oleks võtnud tänasest päevakorrast selle teema välja? Riigikogu liikmetel, kes ei kuulu rahanduskomisjoni, ei ole olnud piisavalt aega eelnõuga tutvuda.

16:06 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh selle küsimuse eest! Imelikul kombel me arutlesime täpselt samal teemal ühes suitsuruumis (meil siin veel kaks suitsuruumi ju on). Minu argumentatsioon oli selline, et mul on endiselt kahju, et sellist kobarseadust vaja läks, aga see seadus aitab koalitsioonil oma poliitikat kiiremini käiku lasta, õigemini, põhimõtteliselt see võimaldabki selle käiku lasta. Kui see praegu kehtima ei hakka, siis muutub lihtsalt võimatuks, et järgmisel aastal soovitud mõjud tekiksid.
Aga ma küsin teie käest, kelle ees te tunnete suuremat vastutust, kas oma kolleegide ees, kes siin saalis istuvad, või oma valijate ees. Minul näiteks on eluaeg olnud kerge ja hea siin seda juttu kas puldist või lauast ajada, sest ma tunnetan vastutust nende inimeste ees, kes mind on valinud ja minu erakonda toetanud. Ma arvan, et teil on täpselt samad tunded. Nüüd ongi küsimus, kas selle nimel, et neid inimesi toetada ja teha nende jaoks kõike seda head, mis on koalitsioonilepingus, pean ma iseendale kaela peale astuma ja teatud asjadega nõustuma. Ma veel kord ütlen – see on juba ei tea mitmes kord täna –, et kobarseadused ei peaks olema tavapraktika. Aga see ajapuudus ... Ma võiksin ju rääkida sellest, et meil võiks tegelikult olla selle eelnõu menetlemisega enam-vähem kõik korras. Oma kaks nädalat enne seda, kui endine peaminister tagasi astus, ta ju teadis, et tuleb umbusaldusavaldus. Ta oleks võinud teha riigimeheliku sammu ja anda Riigikogule sellega võimaluse maksimaalselt või nii palju, kui see võimalik oli, selle eelnõu arutelu aega pikendada. Aga ta ei teinud seda, ta venitas lõpuni. Nii et me elame nendes tingimustes, milles me elame, ja mõnikord tuleb kivisid liigutada.

Kui tohib, siis ma selgitan seda väljendit. Te kindlasti teate Maratoni lahingut. Seal oli lugu nii, et kui pärslased saabusid, siis Kreeka pani oma väed välja. Kohale kutsuti mingid nõiad (ma tean ainult seda, kuidas neid on vene keeles nimetatud). Nendelt küsiti, kelle pool on sõjaõnn. Nemad ütlesid: "Kui te olete Ateena maal, siis te võidate, aga kui te olete Kórinthose maal, siis te kaotate." Juhuslikult olid nad Kórinthose maal, aga piirikivid olid seal kõrval. Ja mida siis tehti? Ei hakatud lahinguvälja vahetama, vaid liigutati kive. Ja siis olidki nad Ateena maal ja sõdalased läksid lahingusse hoopis teise tujuga. Praegu on midagi sellist. Me peame mõnikord neid kivisid liigutama, selline on ajalooline kogemus.

16:10 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Jürgen Ligi!

16:10 Jürgen Ligi
Aitäh! See viimane vastus oli küll kummaline. Kolleeg küsis väga sisulise küsimuse, viidates isegi ühele seadusele, aga teie hakkasite heietama ei tea mis teemal. Nii päris ei saa. Te olete nüüd rahanduskomisjoni esimees ja peaksite igati soosima sisulisi debatte. Kui mina olen neid komisjonis algatanud, näiteks värskelt selle eelnõu menetlemisel, siis te olete imestanud ja tahtnud kehtestada reglemendi, kui kaua tohib mingit punkti arutada. Ma aga ei venitanud, vaid ma tõesti põlen soovist sisuliste debattide järele ja olen tahtnud neid algatada. Selles eelnõus on väga kummalisi asju. Üks on tõepoolest see ühisdeklaratsioonide kaotamine. Täiesti uskumatu perevaenulik meede! Teiseks, automaks, mis on tehtud lõivu kujul, lihtsalt vältimaks sõna "maks", nagu oleks registrikanne see CO_2 emitent, mille eest peab karistama. Iga kord, kui see kõne alla tuleb, te räägite kliimast.
Aga teil on praegu suur vastutus. Kas teid isiklikult natukene häirib ka see, et te olete sattunud protseduuri nii rämeda rikkumise eestvedajaks? See ei ole tavaline kobareelnõu, see ei ole tavaline kiirustamine. Riigikogu ajaloos ei ole olnud varem nii, et ei ole ühtegi kooskõlastusringi, rikutakse kõiki tähtaegu ja see, mis on tunnistatud veaks, tuuakse uuesti menetlusse tagasi. Ma pean silmas seda pintsaku nööbi külge õmblemist. Me saime sellest juba tükk aega tagasi üle, aga teie toote selle kõige rämedamal viisil tagasi. Kas te olete isiklikult natuke mures ka?

16:12 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! Ma olen mures, aga mitte sellepärast, mida teie siin kirjeldasite. Ma austan teid väga, te olete Eesti poliitikas unikaalne inimene, kes teab kõike vähemalt neljast valdkonnast, sh rahandusest. Seepärast kuulan ma teid väga tähelepanelikult. Aga ma mäletan hästi, kui te eelmise koosseisu ajal, kui mina olin rahanduskomisjoni realiige ja teie olite rahandusminister, ütlesite, et te ei viitsi tegelikult midagi selgitada. See oli tol ajal väga lõbus ja praegu on ka väga lõbus seda meelde tuletada. Minu arvates kõlas see tollal üsna kummaliselt, aga praegu ma saan aru, et see, mis on lubatud teile, ei ole lubatud mitte kellelegi teisele.
Just paar päeva tagasi me tuletasime meelde ühte maksuseaduse muutmist. Kuidas see oligi? Selle teine lugemine toimus 40 minutit peale esimest või kolmas 40 minutit peale teist. Aga ma otsin kõik need juhtumid välja. Mina isiklikult ei tahtnud seda vana kraami meelde tuletada. (Vahelehüüe: "Kolmas peale teist.") Kolmas peale teist, niimoodi jah. See on normaalne, 40 minutit vahet, see on täiesti normaalne! Otsime need välja, teeme tabeli, tuletame meelde, kuidas see käis.
Ma ütlen veel kord, et mina ei ole see, kes neid tingimusi seab. Kui te olete kunagi haamrit käes hoidnud, Jürgen, siis te teate suurepäraselt, et mina olen see haamer. Mul on koalitsiooni ees vastutus. Ma eriti ei tahtnud selle komisjoni esimeheks saada, aga koalitsioon ja fraktsioon niiviisi otsustasid ja tegid selle minu ülesandeks. Koalitsioon peab oma programmi täitma ja ma ka teen seda. Siin mind häbistada ... Ma võin ju proovida ja võib-olla punastan ka, aga kuidas see aitab seda arutelu edasi? Ma ei tea, kas eesmärk on sada korda korrata, et mitte kellelegi ei meeldi kobareelnõud, või peab nentima seda, et on olemas olukordi, kus teisiti lihtsalt ei ole võimalik ja see ei sõltu meist.

16:14 Aseesimees Enn Eesmaa
Aitäh! Austatud kolleegid, kommentaari ja küsimuse ühendamine on selles saalis täiesti võimalik. Kuid selline kobarlähenemine, kui lubate nii nimetada, peaks mahtuma ühe minuti sisse. Ma hea meelega ei kasutaks seda kellukest, aga teinekord pean ma seda tegema. Palun, Monika Haukanõmm!

16:15 Monika Haukanõmm
Tänan, härra juhataja! Lugupeetud komisjoni esimees! Esmalt tahan teid kiita selle eest, et te ütlesite välja, et nii olulise eelnõu arutelul peaks peale selle, et rahanduskomisjoni esindaja peab kõne ja vastab küsimustele, olema meie ees rahandusminister. See on igati tänuväärt. Loodame, et minister siia tuleb. Vabaerakonna fraktsioon esitas kaks muudatusettepanekut. Üks oli töötajate tervise edendamiseks tehtavate erisoodustusmaksust vabastatud kulude kohta. Teine puudutas seda, et võiks laiendada maksuvabastuse võimalust, mis praegu on väga piiratud. Sama ettepaneku on teinud ka Eesti Tööandjate Keskliit. Öelge konkreetselt, millistel põhjustel te ei soovinud seda nimistut pikendada. Selle eelnõu on teinud eelmine koalitsioon ja nüüd oleks ju olnud hea võimalus nende vigu parandada.

16:16 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ausalt öeldes pean tunnistama, et mul ei olnud aega sellesse nii sügavalt süveneda. Ma tean, et on olemas Vabaerakonna eelnõu ja praegu komisjoni *staff* uurib, kas on võimalik eelnõusid ühendada. Kui ajalised piirid võimaldavad, siis me üritame seda teha. Kunagi siin saalis ühendati eelnõusid üsna tihti, see nõuab täiendavat lugemist, et see oleks praeguses olukorras võimalik.
Aga ma pean ütlema, et ma toetan koostööd opositsioonierakondadega. Mida ma muidu maksaksin, kui ma olen siin rääkinud viis aastat sellest, et kõik, kes siin saalis istuvad, väärivad seda koostööd. Ma veel kord ütlen: ajapuudus, ajapuudus. See ajapuudus on niivõrd julm, et näiteks ühe ministri tagasiastumisest sain ma komisjonis teada selleltsamalt Jürgenilt, eks ju. Ma lihtsalt ei teadnud sellest. Ka kõik tänased uudised on minust mööda läinud, kõik hakkasid ainult järsku küsima, et kas ma astun tagasi või veel midagi säärast. Lihtsalt ei ole aega. See on minu jaoks nagu üks suur kivi, mis mulle selga upitati. Ma olen filoloog, ma teen seniajani õpikuid, raamatuid, igasuguseid sõnastikke jne. Minule on rahandus mitte ainult enam-vähem tundmatu sfäär, see ei ole mulle ka eriti huvitav. Kuid komisjoni esimehena on mul teised funktsioonid, meie kodu- ja töökorra seaduse järgi organiseerin ja juhin ma komisjoni tööd. Mul on olemas sihid, mis tuleb saavutada, olgem ausad. Kui mul on vähegi võimalik kokku leppida ja toetada kas Vabaerakonna või EKRE ühe või teise ettepaneku saamist seaduseks või seadussätteks, siis ma teen seda ka tulevikus. Teist võimalust ma enda jaoks ei näe. Aga hetkel tahan ma teile veel kord toonitada, et ajapuudus on tohutu. Viimase kümne päeva jooksul ei ole mul mingit elu olnud.

16:19 Aseesimees Enn Eesmaa
Kalle Palling, palun!

16:19 Kalle Palling
Aitäh, austatud eesistuja! Hea ettekandja! Kõigepealt minu sügav kaastunne teile, härra esimees, et te olete pidanud oma elu ohverdama ja selle vastutusrikka positsiooni vastu võtma, et koalitsiooni korraldusi täita. Aga see ei ole peamine. Peamine selles kobareelnõus on tegelikult üks osa – majutusasutuste käibemaksu muutmise tagasipööramine. Eelmise reede õhtul jäi ehk ka paljudele siin saalis viibijatele märkamata uudislõik, kus mitmed hotelliomanikud teatasid, et nemad järgmise aasta hinnapoliitikat tõenäoliselt enam muuta ei saa ja nad on planeeritud käibemaksutõusuga juba arvestanud. Kuidas te siis käsitlete seda kingitust sellele ettevõtlussektorile? Käibemaksutõusu tagasipööramist nad tegelikult ju ei vaja. Nad on isegi juhtinud tähelepanu, et ka sellistest muudatustest võiks pool aastat ette teada anda. Äkki te muudate lihtsalt käibemaksu ikkagi kõrgemaks, 14% peale, ja poole aasta pärast toote 9% peale tagasi, et nende soovidele vastu tulla ja seda kingitust neile mitte teha, kõikide teiste sektorite arvel sealjuures?

16:20 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! Ütlen kaks asja kohe alguses ära, siis tulen selle teema juurde. Punkt üks. Vaadake, te esitate küsimuse ja meie reglement paneb paika, et teil on selleks aega 60 sekundit. Aga reeglid ei ole teie jaoks. Kui te olete võimul, siis reeglid ei olegi teie jaoks, aga niipea, kui te võimul enam ei ole, muutuvad reeglid äkki seadusteks. Hinnake seda, kuidas tahate, see on võib-olla distsipliini küsimus, aga 60 sekundit on 60 sekundit. Meie Narva linnasekretär, reformist muuseas, Ants Liimets, on öelnud – ma tsiteerin teda tihti –, et kui inimene ei saa suvalist mõtet minuti jooksul formuleeritud, siis mida temast tahta. (Vahelehüüe: "Jama vastus!")

Punkt kaks. Kas ma täidan korraldust? Ma ei täida korraldust. Minu allkiri seisab koalitsioonilepingu all üllatavalt kõrgel, neljandal kohal. Ma olen uhke, et ma olen sellele koalitsioonilepingule alla kirjutanud, ja ma täidan seda kohustust, mille ma olen ise endale võtnud.
Mis puudutab turismindust, siis on olemas ettevõtted, mis töötavad suure hulga väga rikaste klientidega, näiteks Tallinnas või Pärnus, aga on olemas ka turismitalud ja väikesed võõrastemajad, mis on täiesti erinevas olukorras. Näiteks on Narva-Jõesuu spaale vaja selleks, et ellu jääda, seda, et jääks seesama 9%, mitte ei oleks 14%. Mis puudutab seda, et keegi saab tulu juurde … Teate, teile ei meeldi, et ma oma vastuseid illustreerin, aga ma ikkagi ütlen, et kunagi, 12. sajandil kasutati lauset, et tapke kõik, küll jumal tunneb enda omad ära. Sellise põhimõttega edasi liikuda ei saa. Me pigem päästame garanteeritult kõik. Kui keegi saab lisatulu, olgu ta siis õnnelik.

16:22 Aseesimees Enn Eesmaa
Martin Helme, palun!

16:22 Martin Helme
Aitäh, lugupeetud asespiiker! Lugupeetud ettekandja! Üks teema, mille kohta kolleegid on juba küsinud või mida puudutanud, on komisjoni töö parandusettepanekutega. See ei puuduta ministeeriumi, vaid meie enda töökorraldust. Komisjon on pannud kõik vähegi mõeldavad parandusettepanekud ühe punkti alla. Ehk punkti nr 2 all on nii abikaasade ühisdeklaratsiooni kaotamine kui ka tulumaksuvaba osa määra muutmine. Mul on sama mure, mis oli Andres Herkelil. Ma ei tea, kuidas ma hääletan, kui ma ühele ettepanekule tahan anda poolthääle ja teisele vastuhääle. Aga minu küsimus on hoopis teisest ooperist. Siinsamas saalis võtsid teie erakonnakaaslased mitte rohkem kui kuu aega tagasi väga teravalt sõna alkoholiaktsiisi tõusuga kaasas käiva piirikaubanduse, valesti prognoositud maksulaekumiste ja Lätti koliva maksutulu vastu. Kas see kõik on muutunud seoses sellega, et valitsuses olevad parteid on muutunud?

16:23 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! On olemas selliseid teemasid, mida eri olukordades sõnastatakse erinevalt. Sinna pole midagi parata. Seesama Reformierakond, kes praegu võitleb, kordab täpselt meie teed. Et sellist olukorda vältida, on vaja ainult ühte: et Reformierakond ja Keskerakond oleksid omavahel mingis liidus. Aga see on absoluutselt võimatu. (Sumin saalis.) See on absoluutselt võimatu. Pealekauba peaks Reformierakond mingi aja puhkama, liiga kaua juba on ta siin selle riigi ja valitsuse orjuses olnud. Piirikaubandus on olemas igal piiril, see eksisteerib euroliidus ja väljaspool seda ka. See on vältimatu protsess. Tee, mida tahad, aga mingid asjad on ühel pool piiri odavamad ja teisel pool kallimad ning vastupidi. Seda ei ole võimalik vältida. Ma arvan, et selline arutelu võis toimuda, aga mina sellest kindlasti kohe osa ei võtnud. Mina isiklikult arvan, et piirikaubandus on neile inimestele, kes piiri ääres elavad, kasulik. Ma olen ise Narvast. Piir teeb sealsete inimeste elu teatud hetkedel väga ebamugavaks. Seal peab olema kas või mingi pluss, kas võimalus saada kord kuus odavamat bensiini – ma ei räägi endast, vaid lihtsalt narvakatest – või Valkast odavamat õlut. Kuigi bensiin on tervislikum kui õlu, siin ei ole midagi vaielda. Jah, ajad muutuvad ja tahes-tahtmata me peame valikuid tegema. Martin, ma hea meelega jutustan sulle pärast ühe loo sellest, kuidas Narvas 1993. aastal kartulikoori söödi, noh, täideti lubadust, et vabaduse nimel ollakse sellega nõus. See saal on tõenäoliselt seda lugu kunagi juba kuulnud.

16:26 Aseesimees Enn Eesmaa
Jüri Jaanson, palun!

16:26 Jüri Jaanson
Aitäh! Ma hea meelega tahaksin esitada küsimuse alkoholiaktsiisi või laiemalt koalitsiooni alkoholipoliitika kohta. Aga kuna ma ei saanud viibida rahanduskomisjoni istungil oma esitatud muudatusettepaneku arutelul ja rahanduskomisjon otsustas jätta selle ettepaneku arvestamata, siis on minu küsimus selline. Minu ettepanek nägi ette jätta erisoodustusena maksustamata tööandjate tehtavad spordiinvesteeringud avalikesse taristutesse ja nende taristute ülalpidamiskulud. Mis on need argumendid, mille põhjal pidas rahanduskomisjon selle arvestamist võimatuks?

16:27 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! Mul on teile kaks vastust. Üks on täiesti ametlik. Nimelt, selleks ei ole riigieelarves katteallikaid. Aga teine vastus on selline mitteametlik. Ma arvan, et kuskil sisimas igaüks, kes komisjonis kohal oli, tuletas meelde, et te alles olite valitsuses ja teil oli võimalus seda teha valitsuskoalitsioonis olles. Teie parteil oli peaministri koht, teil olid omad ministrid, teil oli võimalus seda viimaste aastate jooksul teha ei tea mitu korda. Ma mitte mingil juhul ei taha olla pahatahtlik, aga te saate ju aru, et selline on inimese natuur ja seda ei ole võimalik muuta. Mingi aja jooksul, vähemalt järgmise eelarve aruteludel põrkavad teie head soovid lihtsalt selle vastu, et teilt küsitakse, miks te ei teinud seda siis, kui te valitsuses olite.

16:28 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Andres Herkel!

16:28 Andres Herkel
Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Ma tahan teid tunnustada selle eest, et te ütlete, et see, mida te teete, teile ei meeldi. Aga sisulised vastused kipuvad teil ikka väga-väga õhukesed olema, kas või selles piirikaubanduse küsimuses, mida Keskerakond varem nii teravalt on esile tõstnud. Te olete filoloog. Ma küsingi, miks tegeldakse nende muudatusettepanekute juures nii palju keelelise žongleerimisega. Miks selle asemel, et ausalt öelda, et teemegi automaksu, räägitakse mingisugusest tehingulõivust? Miks astmeline tulumaks nimetatakse mitteastmeliseks tulumaksuks, sellepärast et tegemist on maksuvaba miinimumi astmelise ärajäämisega? Miks me peame siin saalis kannatama sellist George Orwelli *newspeak*'i?

16:29 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Nagu ma aru saan, see on üks igavene küsimus. Kui ongi mingid kahtlused selles suhtes, mida me oleme rääkinud ja mida me praegu teeme, siis vaadake, piirikaubandus on üks asi, millega mitte keegi nagunii ei suuda midagi ära teha. Seepärast sellest üsna tihti räägitaksegi. See alkohol, mis väljapoole läheb, on sellest kogusest, mis meil toodetakse, üsna väike osa.
Nüüd sellest eelnõust. Mulle see formaalselt ei meeldi, aga ma olen selgitanud, miks seda vaja on. Sisuliselt meeldib see eelnõu mulle väga. See täidab tohutult häid eesmärke. Selleks et natikese leebem olla, kujutlege ennast meie asemele. Kujutage ette, et te olete olukorras, kus üks kuu, tegelikult kaks töönädalat on jäänud istungjärgu lõpuni, teil on võimalik oma valijate heaks ära teha kõik, mida te lubanud olete, ja see sõltub ainult sellest, kas te tulete siia kobareelnõuga või ei tule. Ma arvan, et teie valik oleks ühene: te teeksite seda.

16:31 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Terje Trei!

16:31 Terje Trei
Ma tänan! Hea ettekandja! Kuulasin teie vastuseid ja jään vormilise poole juurde. Kui me vaatame ajas tagasi, siis näeme, et väga paljuski te olete teie enda varasematele siin saalis esitatud küsimustele nüüd väga hästi ise vastanud. Kummal juhul te siiras olete, kas te olite siiras siis, kui te olite opositsioonis ja neid küsimusi esitasite, või olete siiras täna, kui te küsimustele vastate, või ongi nii, et te olete mõlemal juhul siiras?

16:31 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! Mul on väga hea võimalus olla täiesti siiras. Jah, kobareelnõud on probleemiks olnud, aga te võite läbi vaadata kõik stenogrammid ja te näete, et konkreetselt sellel teemal mina sõna võtnud ei ole. Ma olen omavalitsusjuhi taustaga ja ma tean, et teatud olukordades on vaja, et sul oleks võimalus teha mingi originaalne samm ning stereotüübist kuidagi eemalduda. Mitte alati ei istu see kõigile, kes sinu kõrval on, see ei peagi meeldima, aga pahatihti on neid otsuseid vaja vastu võtta. Ega ma niisama ei öelnud kohe alguses, et ma ei hakka neid näiteid tooma. Ma tahtlikult ei hakanud neid välja noppima, selleks et siin ette heita, et vaadake, teie olete seda teinud, teie olete seda teinud jne. Oletegi teinud, oletegi, ja siis te rääkisite, et kõik on normaalne. Noh, see on elu. Ma ei tea, mitmendat

korda ma siin täna kordan: elu nõuab meilt teatud olukordades kiiret tegutsemist, kui ei ole muud võimalust, siis tegutseme nii, nagu on ainuvõimalik, ja ongi kõik. Aga seda ütlen ma teile kohe täpselt: ma tean väga hästi, mis teemadel ma olen siin esinenud. Mulle kobareelnõud ei meeldinud, aga ma ei näinud põhjust tulla siia ja hakata kedagi kritiseerima. Omavalitsustes juhtub, teate, mitte ainult sellist.

16:33 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Maris Lauri!

16:33 Maris Lauri
Tänan, istungi juhataja! Härra Stalnuhhin, ma kuulasin teid ja küsin niimoodi. Teatavasti on maksudel kahesugune mõju: üks on tulutoov mõju ja teine on käitumuslik mõju. Ma lugesin neid muudatusettepanekuid, aga ma ei leidnud ühtegi mõjuanalüüsi. Kuidas siis nii, et tehakse niivõrd suured ja ulatuslikud muudatused, aga mõjuanalüüsi ei ole? Ma kardan, et lõpptulemus võib olla üks väga suur jama ja hoopis midagi muud, kui teie, koalitsioon ja valitsus, ootate. Kas te ise ka seda kardate?

16:34 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Elus juhtub kõike. Öelda, et kõik on sada protsenti tore ja juhtub täpselt nii ja see seadus on ideaalne … Ma oleksin viimane idioot, kui ma seda siin ütleksin. Nagu ma teile juba ütlesin, tulumaksuseadust on muudetud 102 korda. Miks nad 1999. aastal ei saanud – need, kes siin saalis olid, tõenäoliselt mina ka – võtta kohe vastu ideaalset seadust, mis oleks pärast 16 aastat kehtinud? Sotsiaalmaksuseadust on sama ajaga muudetud 62 korda. Ideaalset ei ole mitte midagi. Rääkides lähemalt teie viimasest töövaldkonnast, ütlen, et te isegi ei kujuta vist ette, kuidas ropendavad õpetajad, kui nad järjekordse uue õppekava kätte saavad. Miks seda ei tehtud 1990-ndatel üks kord ja korralikult, nii et saaks selle alusel edasi töötada? Miks me peame iga kahe-kolme aasta pärast tegema muudatusi, mis panevad õpetajad jälle tohutult paberitööd tegema? Igas valdkonnas on see veaprotsent olemas. Mõjuanalüüsid on Rahandusministeeriumis ühe või teise asja kohta kindlasti tehtud. See on väga tähtis küsimus. Rahanduskomisjoni *staff*'i esindaja istub siin ja paneb praegu kirja, et tuleb küsida maksimaalseid mõjuanalüüse nende küsimuste kohta. Seda me teeme ja vaatame. Aga vead on vältimatud. Ei eksi ainult see, kes ei tööta. Minu kogemused volikogus näitavad, et nendest projektidest, mida sa välja mõtled, teostuvad 10% või heal juhul 20%. Kohalikus omavalitsuses on see isegi hea tulemus. Siin me üritame teha suuremalt. Aga mis puudutab mõjuanalüüse, siis, nagu ma ütlesin, ma räägin rahandusministriga. Loodetavasti saab ta järgmisel kolmapäeval siia tulla ja võtta kaasa ka need mõjuanalüüsid, mis on olemas. Ma usun, et need on olemas.

16:37 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Arto Aas!

16:37 Arto Aas
Aitäh! Esiteks tahan ma muidugi kaastunnet avaldada teile, härra Stalnuhhin, et te peate tegema tööd, milleks teil puudub ettevalmistus ja igasugune motivatsioon. Mulle isegi ei meenu Riigikogu ajaloost, et mõni komisjonijuht ennast oma tööd tehes nii kehvasti oleks tundnud. See tekitab kindlasti stressi. Samas ei usu ma, et minu toetajatele ja üldse Eesti maksumaksjatele teie isiklik tragöödia väga korda läheb, sest nemad maksavad lõpuks kinni selle ja ka need vead, mida praegu kiirustades tehakse. Ma arvan, et teie isiklikest raskustest võiks nüüd mööda vaadata ja anda sisulisi vastuseid, mis lähevad korda inimestele, kes selles uues seadusruumis elama hakkavad. Te väidate, et nendele muudatustele pole alternatiivi. On küll. Ei ole mõtet enne kulutada, kui tulude pool ei ole selge. Aga minu konkreetne küsimus on automaksu kohta. Kuidas see toimima hakkab ja miks on maksustatud ka tehingud? Eesmärk on keskkonnasõbralikumad autod, aga maksustatud on ka need ostu-müügitehingud, mis kindlasti ei soodusta keskkonnasõbralike autode hankimist.

16:38 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Te ütlesite paar sõna minu suhtumise kohta. Nii juhtub alati, kui sa püüad aus olla. Teiega ei tohi aus olla, teile peab alati rääkima midagi sellist, mida te olete valmis kuulama. Ausat kõnet ei taha te

kuulda. Te rääkisite siin armastusest. Mina armastan oma naist, oma lapsi ja oma koera. Ma ei pea ühtegi ametit armastama, ma pean lihtsalt oma kohustusi täitma. Selleks ei ole vaja armastust. Ma olen neid kohustusi eluaeg täitnud. Meeldib sulle üks või teine klass või ei meeldi, sa pead tundi minema ja oma tunni ära andma. Iga õpetaja ütleb teile, et mõnikord on see nagu sunnitöö. Täpselt samasuguses olukorras on kõik inimesed. Ei maksa arvata, et keegi armastab vihma või lume käes midagi puhastada või ehitada, aga see on tema töö, seda on vaja teha ja ta teeb seda. Ma kinnitan teile, et see on minu töö ja ma teen seda. Kõik. Emotsioonidest ma enam ei räägi.
Mis puudutab mootorsõidukite registreerimise tasu, siis tahan teile teatavaks teha, et Eesti autopark on Euroopa kõige saastavam. Praegu tekib Eestis üle 90% kasvuhoonegaaside heitmetest maanteetranspordis kütuse põletamise tõttu. Transpordi säästlikumaks muutmine ja süsihappegaasi heitmete vähendamine on vältimatu. Me peame seda varem või hiljem tegema. Ma tuletan meelde, et see ei puuduta tootmisega seotud sõidukeid: traktoreid, busse, suurveokeid, mis kaaluvad üle kolme ja poole tonni.

16:40 Aseesimees Enn Eesmaa

Head kolleegid! Kindel on see, et oleks parem, kui siin saalis oleks vähem isiklikku ja rohkem üldist. Kuid tõele au andes, kui küsimuses on isiklik moment sees, siis on suhteliselt raske eeldada, et vastuses seda ei ole. Andres Ammas, palun!

16:40 Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav ettekandja! Ka minu küsimuses on isiklik moment sees, aga see on positiivne. Erinevalt mõnest kolleegist, lugupeetud ettekandja, pean ütlema, et mulle meeldivad sinu vastused, vähemalt enamik neist. Õiglasem oleks, kui seal puldis seisaks rahandusminister, aga olles poolteist aastat kuulnud tema kaunis üldisi ja üldsõnalisi vastuseid, meeldivad mulle võib-olla vähem kompetentsed, aga siirad ja ausad vastused rohkem. Minu küsimus on siiski ajendatud ühest selgitusest, mille sa viis-kuus minutit tagasi andsid. Ma küsin täpsustuseks. Kas sa tõesti arvad, et praegu eesmärk pühitseb abinõu?

16:41 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Ma alguses rääkisin sellest ja sa kuulsid seda vastust. Ma ei tea, kes on eelküsija valijad, millise sissetulekuga nad on, aga minu vestlusringides osalevad tavaliselt inimesed, kelle sissetulek on 700, 800 või 900 eurot. Mul puudus kogu see aeg, kõik need viis aastat, kui ma olin opositsioonis, võimalus nende jaoks midagi ära teha, nende olukorda parandada. Võimalust nende olukorda parandada ei nähtud ette ka eelmises koalitsioonilepingus, seal ka ei olnud seda, mille abil oleks saanud teha nii, et inimestel oleks kergem elada. Ja nüüd need võimalused äkki tekkisid. Ma ei tea, kuidas peaks Ida-Virumaal omavalitsus pingutama, selleks et suurendada palku 8–10%. See oleks täiesti uskumatu. Kuidas me seda teeme, kui kõik elavad praktiliselt nullis, krediidid on kõik välja võetud ja kaasrahastamist Euroopa projektidele on tohutult raske leida, sest sellest eelarvest, mis tuleb linnavolikogusse, on heal juhul kuidagi reguleeritav 2%, mitte rohkem, 97%, 98% või 99% on juba mingites sfäärides kinni? Ja äkki juhtub nii, et ma saan neile inimestele öelda, et mitte veel järgmisel aastal, aga siiski aastal 2018 on maksuvaba piir nii kõrge, et nad saavad peaaegu ühe palga veel puhtalt kätte. See on vapustav.
Mõni nädal sõidan ma siia koos Valeri Korbiga, mõnikord tulen autos koos abikaasaga, aga pooled sõidud teen ma bussiga. Kui ma Narvast välja sõidan, siis ma näen, kes seal bussis istuvad. Piletid on tavaliselt varem ostetud, eks ju, aga pooled bussis olijad lähevad kas Tallinna või Tallinna kaudu Soome tööle ja pooled on vanurid, kes sõidavad haiglasse. Mis puudutab neid mehi, kes sõidavad tööle, siis eraldi ooper on see, mida tuleks teha, et nad töötaksid Eestis ja maksaksid ka makse siin. Nendel inimestel, kes haiglasse sõidavad, on aga niigi väike sissetulek. Ravimid on kallid ja, jumal hoidku, äkki tuleb tasulisele vastuvõtule minna ja siis tuleb veel bussipileti hind ka sinna juurde. Pahatihti ei ole vaja sõita mitte Kohtla-Järvele Puru haiglasse, vaid on vaja sõita Tallinnasse või Tartusse. Tallinna ja Tartut see teema eriti ei puuduta, aga koalitsioonileppe järgi tekib võimalus vähemalt Kohtla-Järvele tasuta sõita, sest see on maakonnasisene transport.
Mul äkki tekkis selline võimalus. Pole midagi parata, seda on tõesti palju rohkem sellest kõigest, mis ma siin olen varem ära teha saanud. Mina hindan seda niiviisi. IX Riigikogus võeti vastu 14 seadust, kus minu allkiri all oli, aga nende majanduslik mõju minu regiooni elule või üldse Eesti elule oli midagi

muud. Need olid humanitaarsed seadused, puudutasid keelt, teatud mõttes inimõigusi. Praegu on tekkinud selline konkreetne võimalus. Ma veel kord ütlen, et ma ei soovi kinnistuda koalitsiooni raamidesse. Kui ma näen, et on soovi koostööd teha, siis mina teen selle koostöö arendamiseks omalt poolt kõik. Ma vastan veel kord lühidalt sinu küsimusele. Jah, see on seda väärt, sest lõppude lõpuks on võimalik midagi ära teha.

16:45 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Hanno Pevkur!

16:45 Hanno Pevkur
Aitäh! Austatud ettekandja! Käisin mina hiljuti Antslas ja rääkisin kohalike poodnikega. Selle põhjal tekkiski mul järgmine küsimus sulle. Kas komisjon on hinnanud nende seadusmuudatustega kaasnevaid mõjusid või on palunud neile hinnangut? Nimelt, piiriäärsetes poodides on arvatud, et õlle ja teiste alkohoolsete jookide aktsiisi tõstmise korral kukub drastiliselt just nimelt väikepoodide sissetulek, mis võib sundida neid poode kinni panema. Tühja sest alkoholist, aga inimestel kaob ära võimalus mune, piima ja leiba osta. Kas on hinnatud nende aktsiisitõusude mõjusid?

16:46 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! Teatud määral on seda muidugi tehtud. Aga mina näen sellel asjal ka teist külge. Me peame alati mingeid valikuid tegema. Sina oled palju aastaid minister olnud. Sa tead, mis asi on otsuse tegemine ja kui palju on seal kaalumist, kas midagi tasub või ei tasu teha. Sa oled selle asjaga tuttav. Eestis tarbiti 2015. aastal 8,7 liitrit absoluutset alkoholi elaniku kohta, kuid täiskasvanud elaniku kohta 10,3 liitrit. Ma küsisin eraldi järele, kas sinna sisse on arvestatud ka see alkohol, mis Soome viiakse. See ei ole sinna sisse arvestatud. See on niisama hästi kui 21 liitrit viina, isegi rohkem, umbes 25 liitrit, st 50 pudelit viina, mis teeb neli pudelit iga täiskasvanu kohta kuus. Kui palju on aga neid, kes üldse viina ei joo? Ikka piisavalt palju. Mina näiteks ei joo. Kes seda alkoholi tarbib? Millises olukorras need inimesed on? Miks nad seda teevad? Miks me sellega ei tegele?
Me kaotame kogu aeg inimelusid. 2013. aastal olid 44% liikluses hukkunutest, 71% tuleõnnetustes hukkunutest, 56% uppunutest ja kukkunutest ning 42% enesetapu tagajärjel hukkunutest alkoholijoobes. See on majanduslikult meie riigile niivõrd kahjulik, rääkimata sellest, kui suurte probleemidega see on seotud. Mina arvan, Hanno, et mõnikord tuleb ju neid otsuseid teha. Ma tuletan meelde minu arvates kõige raskemat otsust, mida mina vastu ei võtnud, selle juures mind ei olnud. See oli aastal 2009, kui vähendati kohalike omavalitsuste tulubaasi. Te ei kujuta ette! Sa räägid Antsla poest. Ma võin sulle rääkida, milline paanika ja häda oli kohalikes omavalitsustes, kui see tulu ära lõigati. Tegelikult moodustas see umbes 5% kogu rahast ja see lihtsalt võeti ära. Sa ei kujuta ette, milline tragöödia see oli! Mida kõike me pidime selles olukorras tegema, kui palju inimesi vallandama ja koondama, milliseid programme pidime lõpetama! Teie tegite selle otsuse, teie tegite selle valiku. Kõik teevad valikuid. Kui tegemist on kas narkootikumide või alkoholiga, siis minu seisukoht on ühene: mida raskem on seda kätte saada ja mida rohkem see maksab – ma räägin muidugi alkoholist –, seda parem. Me võiksime meie naaberriikide Soome ja Rootsi poliitikast selles asjas üht-teist õppida.

16:50 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Urmas Kruuse!

16:50 Urmas Kruuse
Aitäh, austatud eesistuja! Hea ettekandja! Mina paneksin sellele eelnõule teistsuguse nime, see võiks minu arvates olla tärnieelnõu. Kui reklaamides pakutakse inimestele midagi justkui odava hinna eest, siis on seal sageli juures tärn. Kui selle tärni all olev tekst läbi lugeda, siis selgub, et see pakutav asi ei pruugi üldsegi olla nii odav. Te viitasite siin kohalikele omavalitsustele. Kindlasti olid kohalikud omavalitsused väga õnnelikud, kui nad kuulsid, et nad saavad raha juurde, aga siis selgus, et me anname neile ka kohustusi juurde. Nii et selles mõttes on see ühe otsaga mäng.
Kas teile ei tundu, et vältimaks liigseid kulutusi sellistes situatsioonides, mida te hästi ilusasti kirjeldasite – et te ei ole palju aastaid saanud inimeste heaks justkui midagi teha, aga nüüd olete saanud võimu juurde ja tekib võimalus seda kõike teostada –, võiks eelarvemenetlus siin Riigikogus olla veel karmim,

kui see praegu on? Ma viitan tegelikult sellele, et menetlusprotsessi reegleid rikuti, selleks et õige ja sisuline eelarve jõuaks täna siia lugemisele.

16:51 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma palun teil vaadata seda minu vaatevinklist. Möödub natikese aega ja siia saali tuleb rahandusminister koos eelarvestrateegiaga. Mul tekib soov, et see ei oleks ainult valitsuse otsus, vaid et see oleks ka Riigikogu otsus. Ma tean, et seda koalitsioonilepingus ei ole, aga see on üks mõtlemispunkt, mida võiks arutada. Meil võiksid olla prioriteedid paika pandud mitte niiviisi, et need teeniksid mingi erakonna ja tema valijate huve, vaid nii, et need arvestaksid üldisi huve. Ennekõike pean ma silmas omavalitsusi. Poliitika võiks olla selline, et neid ei ohustaks see, et tuleb onu ja ühe nädala pikkuse etteteatamisega võtab neil taskust välja iga 20. euro (tollal olid need küll kroonid). Jah, me anname tõenäoliselt mingeid kohustusi juurde, aga see on praegu üsna keeruline, sest meil käib haldusreform. See ju ei peatu ja läheb, teatud muudatustega küll, rahulikult edasi. Me üritame omavalitsustega rohkem rääkida. Mis on parem, kas see, kui sa annad raha ja mingi kohustuse, või see, kui sa võtad raha ära, aga kohustuse jätad? Need ei ole võrdväärsed situatsioonid, üks on teisest palju parem. Ma nüüd seisan siin ja mõtlen, kas ma vastasin küsimusele. Milles selle sisu oligi? (Vahelehüüded.) Midagi pidi seal olema, igal juhul midagi, mis on seotud kohalike omavalitsustega. Kui ma teie küsimusele ei vastanud, siis küsige veel kord!

16:53 Aseesimees Enn Eesmaa
Külliki Kübarsepp, palun!

16:53 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea aseesimees! Hea ettekandja! Ma jätkan osaliselt oma eelmist küsimust, millele ma päris kõiki vastuseid ei saanud. Kas komisjon on analüüsinud muudatusettepanekutega seotud õiguspärase ootuse printsiibi tagajärge? Ma pean peale ühisdeklaratsioonide kaotamise silmas ka kodulaenuintresside tulumaksuvabastuse suurt alandamist. Tegelikult kaotavad ka keskmise sissetulekuga pered, hoolimata sellest, et lapsetoetusi on suurendatud. Nad on juba välja arvutanud, et nad aasta arvestuses kogusissetulekus kaotavad. Kas ei oleks õigem jõustada näiteks ka sotsiaalmaksu alandamise ärajätmine 1. juulist 2017? Millised on õiguspärase ootuse analüüsi tulemused? Eespool mainisin ma, et ühisdeklaratsioonide ärakaotamine on vastuolus näiteks perekonnaseadusega. Kas ja mil määral te seda analüüsi olete teinud ja millised on selle tulemused?

16:54 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma tegelikult olen nendele viiele või kuuele küsimusele, mis praegu minuti jooksul üsna osavalt kõlasid, juba vastanud. See, et me praegu tegeleme selle seadusega, ei tähenda, et elu lõpeb ning peale selle seaduse ja riigieelarve vastuvõtmist enam midagi ei toimu. Nagu ma juba rääkisin, seadusandlus on elav protsess. Ma juba rääkisin, et rahandusminister on mõne teema pärast tõsiselt mures. Ta tahaks neid muresid lahendada ja hakkab lahendusi otsima järgmisel kevadel. Ma juba rääkisin, et need analüüsid, mis on olemas, me toome komisjoni. Võib-olla toob minister need ka siia saali. Kui midagi nõuab koostööd Rahandusministeeriumiga, siis teie fraktsiooni esindaja rahanduskomisjonis võib need küsimused alati üles tõsta ja ma luban, et ükski soov saada ühe või teise asja kohta infot ei jää rahuldamata. See on kohe kindel. Ma ütlen juba ei tea mitmendat korda, et praegu me peame lihtsalt kiirustama. Õiguspärasuse analüüse, mis puudutavad seadust tervikuna, on erinevaid. Te mõtlesite vist seda, eks ju. On olemas Justiitsministeeriumi arvamus, kuskilt on kostnud ka õiguskantsleri, presidendi ja teiste võimuesindajate arvamusi. Tegelikult saame teada, kuidas selle asjaga on, peale seda, kui oleme selle seaduse presidendile üle andnud. Edasine sõltub sellest, kas ta kuulutab seaduse välja või ei kuuluta. Aga igal juhul me teeme selle töö lõpuni, meil pole muud valikut.

16:57 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Krista Aru!

16:57 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Rahanduskomisjonil oli reedel kohtumisi mitme huvigrupiga. Miks need kohtumised või kuulamised korraldati, kui ükski nende huvigruppide ettepanekutest ei kajastu selles suures kobarettepanekute eelnõus? Kas see oli järjekordselt kaasamine kaasamise pärast või oli sellel esialgu ka mingi suurem sisuline eesmärk?

16:57 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Eesmärk on alati üks ja seesama. Ma arvan, et see on nii kõigis komisjonides. Eesmärk on saada aru, mida huvigrupid ühest või teisest asjast arvavad. Igal juhul ei saa selle ürituse kohta öelda, et selle tulemus oli täiesti null. Vähemalt Eesti Kindlustusseltside Liit andis meile mõtlemiseks ühe teema. Kui selle seaduse ja riigieelarve seaduse arutelu lõpeb, siis ma kindlasti tõstatan selle. Olgu mis on, aga jäi kõlama, et Rahandusministeeriumi esindaja tunnustab seda, kuidas see teema tõstatati. On olemas probleem, mida on võimalik lahendada. Niiviisi see käib, eks ju. Samas tuleb öelda, et me tahes-tahtmata kohtume huvigruppidega väga tihti nii komisjonis kui ka isiklikult ja me saame aru, et tavaliselt on tegemist oma konkreetsete huvide kaitsmisega. See võib piirduda ka tegevustoetusega vms. Aga meil peab olema piisavalt kogemusi, et eraldada ühte teisest ning tegelda konkreetsete ja vajalike asjadega. Teie naaber võib jutustada sellest, kuidas ühest jutuajamisest huvigrupiga meie konsulaadis Peterburis sündis seaduseelnõu, mis algul koosnes ühest paragrahvist, aga lõpuks oli juba kaks lehekülge pikk. Niiviisi need asjad käivad. Kui asjatundjatele tundub, et ettepanek on huvitav, siis see lähebki nii.
Nagu ma ütlesin, minu jaoks isiklikult on hea tulemus 10–20% – aastate jooksul on see erinev olnud – ja võib arvestada, et ka praegusel juhul on tulemus sama. Aga kui huvigruppidega enam ei kohtutaks, siis varsti ei saaks üldse enam aru, mis riigis toimub. Üks huvigrupp on meie valijad, huvigrupp on ka kohalikud omavalitsused. Ma olen õnnelik, et me saame järgmisel aastal olla kohalike omavalitsuste volikogudes. Ma kunagi selgitasin siin saalis, et kui teie, kolleegid, oleksite ka kohaliku omavalitsuse volikogu liikmed, mitte ei oleks puhtalt riigikogulased, siis te mitte kunagi ei hääletaks selle, selle või selle asja eest. Volikogu liige peab peale sellist hääletamist volikogus inimestega kohtuma ja selgitama neile, mida ta tegi. Võib-olla sellepärast oli IX ja X Riigikogus nii tulemuslik koostöö, nagu siis oli. Nii et huvigruppidega, nende hulgas on ka meie valijad, me peame kindlasti kohtuma ja sellest järeldusi tegema. Mina isiklikult võtan seda väga tõsiselt.

17:01 Esimees Eiki Nestor

Jaak Madison, palun!

17:01 Jaak Madison

Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Hea ettekandja! Ma tulen tagasi aktsiisi juurde. See kobareelnõu kätkeb endas väga palju maksumuudatusi. Üks väga suur murelaps meie kõigi arvates on teatavasti piirikaubandus. Täna saatsid Lõuna-Eesti kaupmehed, kümme tarbijate ühistu esimeest, kõigile Järva- ja Viljandimaa ringkonnast valitud Riigikogu liikmetele väga mureliku kirja, kus on väga hästi välja toodud ka värsket statistikat. Äkki te oskate selgitada? Kui möödunud aastal minister Ossinovski väitis, et piirikaubandus alkoholiaktsiisi tõusu tõttu ei suurene, siis uuringufirma Emor andmetel on käesoleval aastal käinud Lätist alkoholi ostmas 28% täisealistest elanikest. Kas valitsusel on olemas prognoos ja hinnang, kui palju suureneb nende inimeste arv, kes Lätist alkoholi ostavad, lahja alkoholi aktsiisi tõusu tõttu järgmisel aastal?

17:02 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Veel täna hommikul kohtusin ma Rahandusministeeriumi ametnikuga ja rääkisin veel kord kõik need asjad üle. Need hinnangud võivad olla väga ja väga erinevad, seda mingi enam-vähem rahuldava täpsusega hinnata ei ole võimalik. Ma saan aru, et piirikaubandus igal juhul suureneb ja kaotavad need, kes müüvad lahjat alkoholi. Aga nagu ma siin ühele küsimusele juba vastasin, see on meie valikute küsimus. Veel kord toonitan, et täna rahandusminister, kohtudes minu kolleegidega, ütles, et kui rääkida sellest eelnõust, siis tõenäoliselt kõige rohkem probleeme tekitavadki alkohol ja registreerimise tasu. Ma näen, et see on tõesti nii ja põhiliselt on suund sinnapoole. No mis siin teha saab? Piirikaubandusega ei suuda me tegelikult midagi teha. Nagu ma juba rääkisin, alati on ühel pool piiri midagi odavam ja teisel pool midagi kallim ning vastupidi.

17:03 Esimees Eiki Nestor
Jürgen Ligi, palun!

17:03 Jürgen Ligi
Aitäh! Teid on kindlasti meeldivam kuulata kui Sven Sesterit, aga see on siiski natuke masendav, kui te ütlete, et teil ei ole selleks tööks ettevalmistust, teile see ei meeldi ja lõpuks ka seda, et teilt nõuab suurt pingutust jääda ausaks, mida te tagantjärele kahetsete. Aga te tegite liiga Jüri Jaansonile, kui te ütlesite, et aga miks meie ise seda ei teinud. Selliseid vastuseid ei maksa anda. Esiteks, see eelnõu on ju meie esitatud. Teiseks, Jüri Jaanson ja mina suurte spordisõpradena põlgame seda eelnõu. Ainus põhjus, miks seda varem ei esitatud, on see, et seal sees on punktid, mis mitte kuidagi ei soodusta tervislikku elu ja aitavad pigem neid, kellel on abi kõige vähem vaja. See on peamine vastus sellele, miks selle eelnõu menetlemine venis, peale selle, et see eelnõu maksab raha. Veel …

17:04 Esimees Eiki Nestor
Küsimust palun!

17:04 Jürgen Ligi
Nüüd ei jää enam küsimiseks aega, aga kuna vastuseid ka väga palju ei ole, siis on peamine, et ma sain selle ära öelda.

17:04 Mihhail Stalnuhhin
Ma siiski kommenteerin kõlanut. Mul on elu jooksul palju keerulisi ülesandeid olnud, hoolimata sellest, kas need on mulle meeldinud või ei. Kunagi võin ma Riigikogu hoone mõnes nurgas teile jutustada, millise tööga ma Kreenholmi vabrikutes leiba teenisin jne. Võib-olla on küsimus selles, et ma eriti ei taha kedagi juhatada ega kamandada, aga see juhtub nagu iseenesest. Ma tahaksin olla iseseisev nagu teie, tahaksin olla see kass, kes kõnnib oma teed, või kuidas see Kiplingil oligi. See ei õnnestu, sest kogu aeg on vaja mingi töö ära teha. See ei tähenda, et kvaliteet kukub. Kui sa suhtud oma töösse loogiliselt ja ilma emotsioonideta, siis on see minu arvates parim moodus saavutada normaalne tulemus, sest sul ei ole sinna mingeid liigseid tundeid segatud. Seal oli veel midagi, mida oleks võinud kommenteerida, aga kuna ma olen selle ära unustanud, siis ei olnud see vist eriti tähtis.

17:06 Esimees Eiki Nestor
Arto Aas, palun!

17:06 Arto Aas
Aitäh! Eelmise teema lõpetuseks ütlen üle, et mina ei ole härra Stalnuhhini aususes kahelnud. Ma lihtsalt arvan, et kui inimesed hakkavad rohkem makse maksma, siis ei lähe see neile väga korda. Ma loodan, et härra Stalnuhhin ütles Narva lasteaiakasvatajatele ausalt ka selle mündi teise poole ära: tulumaksu maksate võib-olla pisut vähem, aga rohkem peate hakkama maksma poes, autot ostes, kütte eest tasudes ja muid tehinguid tehes või kas või kevaditi oma tulusid deklareerides. Aga minu küsimus puudutab mõjuanalüüse. Nendel väga mahukatel ettepanekutel peaaegu puuduvad mõjuanalüüsid, ka regionaalse mõju analüüsid, mis peaksid olemas olema. Ka alkoholist rääkides võin öelda, et see tõus lööb turismisektorit valusamalt, kui oleks teinud käibemaksumuudatus. Kas te saate lubada, et need mõjuanalüüsid enne kolmandat lugemist tekivad, nii nagu näeb ette hea tava, ja me saame neile pilgu peale visata?

17:07 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Alguses vastus küsimusele. Need mõjuanalüüsid, mis on olemas, kindlasti siia jõuavad. Need, mida on vaja veel teha või tellida, enne kolmandat lugemist siia ilmselt ei jõua.
Nüüd sellest, mis puudutab küsimuse teist poolt. Jah, ma räägin inimestele tavaliselt kõik ära. See on minu kui poliitiku nõrk külg. Minu lähedased ütlevad sageli, et no oli sul vaja, kurat, kõike seda negatiivset sinna jutu sisse panna, sa räägi ainult heast, luba midagi head ja ole vait selle koha pealt, mida kehva võib toimuda. Aga opositsioonis oldud viis ja pool aastat harjutasid mind sellega, et on vaja

rääkida midagi ka nendel teemadel.
Tähendab, eelmisel nädalal läkski niiviisi, et peale selle, et ma uurisin materjale, niipalju kui see võimalik oli, püüdsin edasi anda seda, kuidas see kõik välja hakkab nägema. Ma rääkisin sellest gaasiaktsiisi tõusust. Ma rääkisin inimestele, millise tarbimisega on kasv 2,5%, millisega aga 5,4%. Nad said ise välja arvutada, kui palju nad gaasi eest maksma hakkavad, kui palju teeb see 2,5%. Kuidas see mõjutab keskkütet, kui need asjad on seotud? Narvas keskkütte jaoks gaasi ei kasutata, aga praegu on niiviisi, et gaas on nagunii hinnaarvestuse aluseks. Vaadake, keskmine inimene saab aru, et ei ole võimalik kogu aeg midagi saada, midagi peab ka vastu andma. See ongi see tasakaal. Tegelikult on küsimus selles, et mul on üsna kehv mälu, sellepärast püüan ma mitte valetada, sest ma pärast ei mäleta, mida ma olen rääkinud. Ma räägin alati tõtt.

17:09 Esimees Eiki Nestor
Hanno Pevkur, palun!

17:09 Hanno Pevkur
Ma tänan! Austatud ettekandja! Ma muidugi imestan teie meelekindlust, mis võimaldab teil lihtsatele küsimustele vastata pika jutuga sellest, kuidas asjad tegelikult ei ole. Aga kui te ütlete alkoholiaktsiisi tõusu ja poodide kinnipanemise kohta seda, et kogu tulubaasi on vähendatud, siis on ausalt öeldes natukene naljakas küll, oleks võinud ikka püsida selle mõjuanalüüsi juures, mille kohta kolleeg Aas just küsis. Äkki te siiski püüate vastata, kas praeguseks on Rahandusministeeriumi poole peal mingeid mõjuanalüüse tehtud või mitte? Kui neid ei ole, kas need siis kolmandaks lugemiseks tulevad või mitte? Palun jah- või ei-vastust, ma ei taha pikka vastust.

17:10 Mihhail Stalnuhhin
Osaliselt jah.

17:10 Esimees Eiki Nestor
Urmas Kruuse, palun!

17:10 Urmas Kruuse
Aitäh, austatud eesistuja! Psühholoogid on öelnud, et sellel, kes raha annab, tekib alati hea tunne, vahel isegi parem tunne kui sellel, kellele seda raha antakse. Miks samasuguse kiirusega ei töötatud välja ettepanekuid, kuidas tegelikult tagada majanduse kasvu ja jätkusuutlikkust? Nagu te isegi märkisite, kui ettevõtjal ei ole võimalik palka 10% tõsta ja riik annab hoobilt 10% sissetulekust, siis see võib tegelikult tuua kaasa selle, et ka järgmisel ja ülejärgmisel aastal ei ole võimalik palka tõsta, sest ei ole muututud efektiivsemaks ega otsitud uusi lahendusi. Miks uus koalitsioon mõnes mõttes karistab töökust, ka neid inimesi, kes töötavad mitmel töökohal ja sellest n-ö maksuedust mitte midagi ei võida?

17:11 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Jutt oli majandusarengust, nagu ma aru sain. Meil on praegu kaks võimalust. Üks võimalus on see, et seadus võetakse vastu ja kuulutatakse välja. See on üks stsenaarium. Teine ja must stsenaarium on see, et seadus võetakse vastu, aga seda ei kuulutata välja, või seda ei võetagi vastu. Sõltuvalt sellest, milline stsenaarium ellu viiakse, tulevad ka majandusprogrammid. Tingimused on ühe ja teise puhul drastiliselt erinevad. Seda ei varja ka meie ministrid. Kui me oleme sellises majanduslikus olukorras, mis luuakse selle eelnõu ja selle alusel vastu võetud eelarve abil, siis me hakkame teile väga kiiresti tutvustama neid plaane, mis on seotud investeeringutega, lähituleviku arengutega jne. Esialgu oleks see liigne, mina isiklikult seda ei poolda.

17:12 Esimees Eiki Nestor
Laine Randjärv, palun!

17:12 Laine Randjärv
Aitäh, juhataja! Hea ettekandja! Sain küsimuseks inspiratsiooni teie eelmistest vastustest. Tuli meelde, et me oleme teiega enam-vähem sama ajastu inimesed. Kindlasti tuleb teilegi tuttav ette umbes 50

aastat tagasi propageeritud loosung "Igaühelt tema võimete järgi ja igaühele tema vajaduste järgi". Praeguse valitsuskoalitsiooni pakutud finantsmeetmete pakett jätab vägisi sellise mulje, et igalt maksumaksjalt, eriti aga ettevõtjatelt, kelle najal riigi majandus tegelikult püsti püsib, tahetakse võtta maksude tõusuga veel seitse nahka ja see siis rahulikult oma soovide järgi ümber jagada. Kas praegune valitsuskoalitsioon ei sammu mitte hoogsalt, lippude lehvides, George Orwelli kirjeldatud ühiskonna poole?

17:13 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! Ei, seda tegite teie. Laine, ma ei taha isiklikuks minna, aga kas te mäletate, millise huvitava teemaga ma ühel viimasel korral siin olin? See puudutas teie juhitud kultuurikomisjoni. Te kindlasti mäletate seda. See oli avaldus sellel teemal, et tuleks parandada eesti keele õpet vene koolides. Jutt käis sellest, et on vaja välja töötada uued metoodikad, on vaja sõnastikke ja kogu protsessi on vaja kontrollida. Keegi ei julgenud siin saalis midagi vastu öelda, aga 51 häält ka kokku ei tulnud. Aga teie lohutasite mind sellega, et kultuurikomisjoni juurde sai loodud töörühm, mis pidi selle asjaga tegelema. Küll ma pingutasin enne suve, et sinna gruppi saada. Tundsin siirast tänulikkust, et võtsite minu, kes ma ei ole kultuurikomisjoni liige, sinna liikmeks. Ma mõtlesin, et nüüd me alustame ja nüüd me teeme. Meil oli juba ümarlaud, me kuulasime õpikute autoreid ja keeleinstituudi esindajaid. Kõik oli suurepärane – vaat nüüd läheb tööks lahti! Mida on aga kogu selle ajaga tehtud? Mida? Vaat see on vaikiv ajastu, kui sa ainult teeskled, et sa teed midagi. Jah, sa lubad, et igaüks saab tasuta korteri. Las ta siis pärast istub ja ootab seda tasuta korterit. Jah, me tegeleme eesti keele õpetamise arendamisega koolis – aga tegelikult, hopsti, ei tehta mitte midagi. Mina näen vaikiva ajastu tundemärke selles, kuidas teie käitusite.

17:15 Esimees Eiki Nestor
Mart Helme, palun!

17:15 Mart Helme
Aitäh, härra eesistuja! Ma näen küll, et Laine Randjärv ei ole rahul, aga ma siiski esitan oma küsimuse. Lugupeetud Mihhail! Vaadates seda kobareelnõuks nimetatud eelnõu, selgub, et see on lausa superkobar. Minul on väga praktiline küsimus. Kuidas ma peaksin hääletama, kui ma ühe asjaga, mis selles kobareelnõus on, olen nõus ja olen valmis seda toetama, aga teise asjaga ei ole nõus, kolmanda asjaga olen nõus, aga neljanda asjaga ei ole? Kuidas ma pean käituma, kas erapooletuks jääma ja laskma koalitsioonil teerulliga edasi sõita? Mis nõu te mulle annate?

17:16 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! Lugupeetud Mart, sa oled palju kauem poliitikas olnud kui mina. Mina ei pea sind õpetama, sa oled ise piisavalt tark, et valida, kuidas käituda. Mina ei julge sind õpetada.

17:16 Esimees Eiki Nestor
Laine Randjärv, ma saan aru, et teil on protseduuriline küsimus juhatajale.

17:16 Laine Randjärv
Ei ole protseduuriline. Kuna minu nime korduvalt nimetati, siis ma leidsin, et ...

17:16 Esimees Eiki Nestor
Nime ei nimetatud läbirääkimistel. Niisugune loll lugu.

17:16 Laine Randjärv
Ma olen siis küsimise järjekorras. Ma saan ...

17:16 Esimees Eiki Nestor
Selge. Jaak Madison, palun!

17:16 Jaak Madison

Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Hea ettekandja! Kelle ettepanek või kelle idee oli kaotada ära abielupaaride võimalus ühisdeklaratsioone esitada? Konkreetselt, milline erakond või milline praeguse valitsuse liige või erakonna esimees see oli, kes selle idee lauale pani? Mis teed pidi leidis see ettepanek oma koha uues koalitsioonilepingus?

17:17 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma ei oska teile tõesti öelda, milline erakond seal taga oli, sest see ettepanek tuli Rahandusministeeriumist ja ministeeriumid on meil parteitud. Aga ma kasutan juhust, et veel kord teie kolleegi poole pöörduda. Mart, ma olen harjunud sellega, et mõnikord ei saada aru, millal ma räägin tõsiselt ja millal ma ironiseerin või teen nalja. Mul on pidevalt sellega probleeme. Ma tahan sulle öelda, et ma rääkisin eelmisele küsimusele vastates täiesti tõsiselt. Peab olema hulljulge inimene, selleks et meie parlamendis öelda, et meie iseseisvus ja kaitsevõime – ma ei mäleta täpselt, mis sõnu sa kasutasid – sõltuvad suhetest idanaabriga. Siin on vähe selliseid inimesi, kes julgeksid sellist asja öelda.

17:18 Esimees Eiki Nestor
Terje Trei, palun!

17:18 Terje Trei
Ma tänan! Hea ettekandja! Te enne ütlesite, et põhjalikku analüüsi ei ole jõutud teha, pigem on läbi arutatud majanduslik külg. Ma toon näiteks ühe noore pere, kellel on kaks last, üks vanem on lastega kodus, teine teeb mitmel kohal tublisti tööd, õpib ja täiendab ennast tasulises koolis, lapsed käivad huviringides, mille eest tuleb tasuda, nad on just soetanud endale korteri, mille eest tuleb laenu tasuda, ja neil tuleb osta ka sõiduk, et last linna teise otsa lasteaeda viia. Kas te julgete öelda, et teie valitsemisajal läheb nende elu paari aasta pärast paremaks?

17:19 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Kas oli nii, et üks töötab, aga teine ei tööta? Kui see, kes töötab, saab palka alla 2100 euro, siis jah, nende elu läheb paremaks. Kui ta saab rohkem palka, siis tekib seal teatud miinus, 38 eurot. Aga vaevalt on võimalik siis, kui palk on üle 2100 euro, rääkida sellest kui mingist suurest negatiivsest mõjust. Nii et arvestades seda, et lapsetoetused suurenevad, ja seda, et jäävad kehtima tulumaksuvabastused, siis minu arvates muutub nende elu paremaks. Kui nad Eesti keskmist palka saavad, siis kohe kindlasti.

17:20 Esimees Eiki Nestor
Laine Randjärv, teine küsimus, palun!

17:20 Laine Randjärv
Aitäh, juhataja! Hea ettekandja! See on muidugi demagoogia meistriklass, kui te seote keeleõppeteema maksude kogumise küsimusega. Ma tahan selle kohe ära õiendada. Esiteks, kultuurikomisjon tegeleb keeleteemaga ja see on niivõrd oluline teema, et isegi Eesti keelenõukogu on hakanud sellega tegelema ja kindlasti tegeldakse kultuurikomisjonis sellega edasi. Nii et selle pärast ärge muretsege! Pigem on minu küsimus selles, kuidas ikkagi paraneb meie elu, kui me ühtedelt hakkame võtma seitse nahka, korjame aga rohkem makse ja jagame need lihtsalt ümber, nii nagu meile meeldib. See oli see küsimus. See on kommunistlik ideoloogia, tuletan teile meelde.

17:21 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Lugupeetud proua Randjärv! See ei ole nii. Kui te seda maksusüsteemi muudatust ja aktsiisitõusu võrdlete kommunistliku ideoloogiaga, siis see tähendab, et te ei tea absoluutselt, milles asi on. Ma palun väga vabandust, aga kui te ütlete, et see töörühm või komisjon kultuurikomisjoni juures, mis pidi selle teemaga tegelema, on töötanud, siis miks mina selle töörühma liikmena pole ühtegi kutset saanud? Kui pärast seda, kui see otsuse eelnõu siin toetust ei leidnud, tekkis mingi arutelu, siis kuhu see kõik jäi? Miks ma üldse hakkasin sellest rääkima? Kuulge, miks teie iga kord, kui keegi teeb midagi ilma teieta, hakkate momentaanselt rääkima kommunismist ja vaikivast ajastust? Mis haigus see selline on? On olemas erinevad vaated: ühed on vasakpoolsed, teised on parempoolsed, kolmandad on keskel. Inimestel, kes elavad läänes, Inglismaal, Prantsusmaal, Saksamaal, on erinevad vaated. Saage aru,

inimestel võivadki olla erinevad vaated, see ei ole keelatud. Kui inimesel on teist erinevad vaated, siis see ei tähenda, et ta on kommunist või kommunismi pooldaja. Ei ole üldse demokraatlik niiviisi arvata. See ongi nii, et te elate vaikivas ajastus, sest te hakkate kõiki, kes teile ei meeldi, momentaanselt ristima nendeks, kes need olidki … Sead olid vist need, kes juhtisid selles raamatus kogu seda majandust seal. Aga see selleks. Hea küll, natikese lüürikat ka. Aa, on veel küsimusi.

17:23 Esimees Eiki Nestor
Remo Holsmer, palun!

17:23 Remo Holsmer
Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud komisjoni esimees! Kuulates neid küsimusi ja vastuseid, tekkis mul tunne, et meil on tegelikult konsensus selles, et eelnõu menetlemise ja muudatusettepanekute protsess ei kannata kriitikat. Te olete ka ise seda möönnud. Tulevaste põlvede ja riigiarhiivi jaoks: mis on teie sõnum, kuidas tulevikus selliseid muudatusi võiks teha ja mis see õppetund võiks olla? Te olete mõnes mõttes siin ohver, aga võib-olla te annate nõu, kuidas tulevikus saaks asju paremini teha.

17:23 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Tuleviku kohta ütlen ma veidi hiljem. Aga mind hämmastab, et te püüate mulle panna suhu sõnu, mida ma öelnud ei ole. Ma olen siin juba oma kümme korda selgitanud, et jah, tehniliselt ei ole see protsess eriti korrektne, aga muud võimalust meil ei ole. Kuidas sellist olukorda tulevikus lahendada? No mingi aja pärast, umbes kümne aasta pärast, kui Reformierakond on jälle mingit aega koalitsioonis olnud ja teatud hetkel peab sealt lahkuma, siis tehke seda palun kevadel ja ärge oodake talve, siis need probleemid kaovad. Mind siin saalis siis kindlasti ei ole, aga sina, Remo, oled kindlasti, sada protsenti. Jäta see meelde! Et ei tekiks uusi kobarseadusi, lahku kevadel!

17:24 Esimees Eiki Nestor
Valdo Randpere, palun!

17:24 Valdo Randpere
Ma jäin eelmist vastust kuulama ega suuda isegi ümber lülituda oma küsimuse peale. Lahku kevadel, enne kui kobarad tekivad … Mul on selline küsimus. Niipalju, kui ma olen su vastuseid siin kuulnud, olen ma aru saanud, et üks osa sellest ideest on ikkagi selline, et maksame kätte selle eest, mis meiega varem on tehtud, et kunagi tegi Reformierakond kobarseadusi, nüüd teeme tagasi. Aga tegelikult ei karista te sellega Reformierakonda, vaid te karistate näiteks ettevõtjaid. Ma ei ole näinud ühtegi ettevõtjat ega lugenud ühestki, kes oleks heaks kiitnud selle seadusmuudatuse muudatuse, mida te tahate siin läbi viia. Sotsiaalmaksu alandamise suhtes on nad olnud kriitilised, et miks ainult 0,5%, aga neil ei ole kunagi tulnud pähe mõtet sellest üldse loobuda ja veel sellise lühikese etteteatamisajaga. Kas te tulevikus kavatsete natukenegi osapooltega diskuteerida, enne kui te midagi muudate, või lähebki edaspidi käiku selline väga suur teerull, et, ettevõtjad, näksige muru, meie teeme Riigikogus, mis tahame?

17:26 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh selle küsimuse eest! Kohe kindlasti ei ole see mingi kättemaks ega ärategemine. Ma olen elanud piisavalt kaua, selleks et aru saada, et kakluses võitjaid ei ole. Astu mõnikord läbi. Ma uuendasin rahanduskomisjoni esimehe kabinetis üht-teist. Ma näitan sulle, kuidas näeb välja meie vastasseis siin selles saalis, kui vaadata Riigikogu väljastpoolt. Lihtsalt tule ja vaata, ma näitan sulle. Ei ole tegemist ärategemisega, ei ole tegemist kättemaksuga. Saage aru, et need protsessid käivad kogu aeg nagu mööda spiraali. Olukord maailmas muutub ja muutuvad need tingimused, milles me töötame, ning siis äkki selgub, et Reformierakonna liberaalne poliitika praegusesse ajastusse ei sobi, vaid on vaja vaadata ringi ja välja mõelda midagi sellist, mis on sobivam. Me peame lahendama oma rahvastikuprobleemid. Me ei saa lubada, et veel 50 000 või 100 000 inimest sõidavad välismaale, selleks et raha teenida. Me peame neile siin lootust andma. Me ei saa lubada, et põllumajandus saab alates ülejärgmisest aastast otsa, vaid me peame toetusi juurde andma. Me peame looma kodanikuühiskonda ja tegema seda reaalse lõimumise abil, ilma selle paberi peal integratsioonita. Siin ei ole mingit ärategemist.

See on täpselt niimoodi, et kui näiteks kas või sina, Valdo, tahad koostööd teha, siis me seda teemegi. Jälle saan ma uudiseid teada Jürgenilt. Ma ei tea kohe, mida teha, vist hakkangi tema kabinetis käima, kui ta mind muidugi sinna sisse laseb. Ei ole kättemaksu, ei ole ärategemist. Kõik eksivad, kõigil juhtub mingeid ebameeldivusi. Kui sa ei ole elu jooksul andestamist ära õppinud, siis pole sa vist kunagi normaalsete inimestega koos elanud. Minu põhimõte on selline: mina teen koostööd kõigiga, olen seda teinud Narvas ja olen seda teinud siin Riigikogus, niipalju kui see võimalik on olnud. Ma kavatsen ka edaspidi niiviisi elada. Aga küsimuse tuum on see, et niipea kui meil ajanappus otsa saab, me muudame töö normaalseks. Mul õnnestus seda teha kunagi Narvas. Loodetavasti suhtub rahandusminister arusaamisega sellesse, mis täna siin saalis kõlas, et ei tea, kui mitu korda, vist 20 või 30 korda, räägiti ühte ja sama asja. Kõik muutuvad. Ma loodan, et see koalitsioon on eelmisest veidi parem, hakkab tõesti koostööd tegema ja hakkab tegema ka seda, millest teie siin praegu räägite.

17:29 Esimees Eiki Nestor
Mart Helme, palun!

17:29 Mart Helme
Aitäh, härra eesistuja! Kuulates neid vastuseid, meenub mulle, et mõnikümmend aastat tagasi sattus mulle kätte üks Tsaari-Venemaa tippadvokaatide hiilgavate kaitsekõnede kogumik. Tõepoolest, ma pean ütlema, et Mihhail Stalnuhhin on selle traditsiooni väga väärikas edasikandja siin. Kõnemees oled sa, Mihhail, suurepärane. Aga nüüd minu küsimus. Võtke seda tõsiselt või mittetõsiselt – ma ise pean seda tõsiseks –, aga ma toon tsitaadi ühelt teiselt klassikult. See teine klassik on meile kõigile tuntud vahva sõdur Švejk, kes ütles, et valitsus, kes tõstab õlle hinda, kukub. Kas lugupeetud vastaja on Švejki selle seisukohaga nõus?

17:30 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh soojade sõnade eest! Aga no, Mart, ma ise tunnen, kuidas mul keel läheb selliseks puiseks. Praegust esinemist ei saa võrrelda sellega, kuidas ma eesti keeles rääkisin 20–30 aastat tagasi. Seda esiteks. Teiseks, "Švejk" on minu lemmikraamat. Remarque ja Hašek – need on kaks autorit, kes on saatnud mind kogu elu. Küsimus on selles, et mulle meeldib Švejki mõtteviis. Milles on tema eelis teiste kangelaste ees? Ta räägib tõtt siis, kui teised on vait, aga ta teeb seda niiviisi, et teda ei saa milleski süüdistada. Tegelikult tahan ma meelde tuletada, et õlle hinna tõus oli eelarvesse sisse programmeeritud juba ammu enne seda, kui tulid need uued muudatused. Nii et ma arvan, et sellest lombist me ujume üle vana koalitsiooni seljas, sest nemad juba kaotasid, nad tõstsid õlle hinda ja kukkusid. Meie lihtsalt panime sinna natukese juurde.

17:31 Esimees Eiki Nestor
Madis Milling, palun!

17:31 Madis Milling
Suur tänu, härra esimees! Hea kõneleja! Siin on sisulistele küsimustele saadud täna väga palju häid ja elegantse retoorikaga vastuseid, mis kahjuks on sisaldanud suhteliselt vähe informatsiooni. Aga ma küsin nüüd retoorilise küsimuse. Te olete kobareelnõust rääkides täna korduvalt öelnud seda kuulsat lauset, et aga teie tegite ju ka. Miks te ei proovi olla paremad kui meie?

17:32 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Me proovimegi. Mis puudutab teie mainitud sisulisi küsimusi, siis kui mul tekib paari päeva pärast natikese vaba aega, võtan ma kindlasti kõik küsimused välja ja teen nende alusel ühe artikli oma blogi jaoks. Minu arvates on siin kõlanud põhimõtteliselt viis või kuus küsimust. Kõik ülejäänud on olnud katsed omistada mulle mingi teie arvamus. Ma olen algusest peale öelnud, et ma ei taha neid vanu kobarseadustega seotud seiku meelde tuletada. Lihtsalt enne, kui sa hakkad kedagi kiviga viskama, mõtle, võib-olla oled sina ka natikese patustanud. Piibel ütleb igatahes niiviisi. Nii et mul ei ole teile midagi ette heita.
Ma räägin seda täna ei tea juba mitmendat korda. Kobarseadusi kasutatakse mõnikord poliitilise vajaduse tõttu, teie kasutasite, neid kasutati tõenäoliselt enne teid ja kasutatakse ka peale meid. Me

räägime praegu siin sellest, et tuleks tekitada olukord, kus tehniline vajadus nende järele kaoks, et neid poleks vaja ja saaks asju normaalselt arutada. Aga praeguses olukorras ei ole meil lihtsalt ajapuuduse tõttu, mis sellel talvel tekkis, muud võimalust. See on ju arusaadav. Me ei taha endiste seadustega ja nende põhimõtetega, mida teie poliitika alusel on seadustesse söödetud, edasi elada, me tahame proovida oma varianti. Kuidas te sellest aru ei saa? Te olete piisavalt võimul olnud, puhake natuke. Vaadake, võib-olla teistel ka õnnestub. Äkki oskate teiegi midagi soovitada.

17:34 Esimees Eiki Nestor
Valdo Randpere, palun!

17:34 Valdo Randpere
Aitäh! Ma kuulasin sinu vastust oma küsimusele. Sa ütlesid, et tahaksid ka minuga väga koostööd teha. Paar vastust enne seda sa aga ütlesid, et tahaksid olla iseseisev kass või kass, kes kõnnib omapead, st olla iseseisev inimene. Praegu sul see võimalus tegelikult on. Pane paberid kokku ja ütle, et sa ei viitsi sellist jama siin rohkem kaitsta. Siis sa läheksid sellega ka ajalukku, et sa oled tõesti iseseisev ja näitad välja seda, et ega sa seda ise ka õigeks ei pea – jah, ma arvan nii – oma südames, kuigi ma ei taha sulle neid sõnu suhu panna.
Aga kogu see koalitsioon tekkis ju tegelikult selle narratiivi tähe all, et Eestis on seisak ja nüüd peab majanduse kiirelt käima tõmbama. Te olete tulnud siia ühe tohutu paketiga. Mina olen proovinud otsida sealt seda spunki, mis on see, mis Eesti majanduse käima tõmbab. Ma ei ole seda leidnud. Kas sina tead nimetada mõnda asja, mis on see suur idee, mis majanduse käima tõmbaks? Ma ei räägi vaesuse ümberjagamisest, ma räägin rikkuse loomisest.

17:35 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Sa ütlesid, et pane paberid kokku ja mine ära. Vaata, mina selliseid ettepanekuid sulle ega sinu kolleegidele kunagi teinud ei ole, sest ma olen teid austanud. Teie vaated mulle ei meeldi, aga kui rahvas teid toetas ja teil õnnestus selle tulemusel luua koalitsioon, siis on teil õigus oma vaateid siin realiseerida. Selline ettepanek, et pane paberid kokku ja mine minema … Kuule, see ei ole siin kuradima Riigiduuma, kuhu tuleb madrus Železnjak ja ütleb, et kaduge kõik siit minema. Sa ju praegu mängid tegelikult seda rolli. Kuidas üldse võib niiviisi käituda, ma ei saa aru. Me oleme tsiviliseeritud inimesed. Moodustus uus valitsus – seda juhtub mõnikord. Ma saan aru, et teie pole sellega harjunud. Tähendab, uus valitsus võib tulla, aga koos teiega. Nüüd on teil uus kogemus, millega tuleb harjuda. Andke inimestele võimalus proovida ja kui te arvate, et saate midagi kasulikku soovitada, siis võtke sellest koostööst osa.
See, et ma tahaksin olla iseseisev, puudutab minu sisemist elu ja võimalust olla iseseisev kõiges, mis jääb väljapoole teatud valdkondi, kus ma ei saa ilma kolleegide toetuseta midagi teha. Ainult siis, kui me koos oleme, saame midagi muuta ja oma valijate jaoks midagi teha. See iseseisvalt kõndimine käis hoopis teise asja kohta. See mõte tuli, muuseas, sellest, et mulle tuli pähe võrdlus Jürgeniga. Vähe on selliseid inimesi, kes oleksid niisama iseseisvad nagu tema, sh oma jutus. Nii et meil on teatud ideid, meil on neid ja me hakkame neid välja pakkuma. Me otsustame, mis tuleb esmajärjekorras ja mis tuleb pärast. Aga ma juba vastasin sellele küsimusele. Praegu on see aeg, kui me peame lõpule viima ettevalmistustöö, st maksud, aktsiisid ja kogu selle korraldusliku asja. See on esimene asi, mida on vaja teha. Peale seda tulevad kõik konkreetsed ettepanekud. Olge rahulikud, need tulevad.

17:38 Esimees Eiki Nestor
Kalle Laanet, palun!

17:38 Kalle Laanet
Aitäh, hea esimees! Hea komisjoni esimees! Ma mõistan täiesti seda, et te tahate teha uut poliitikat ja anda poliitikale uut sisu. Kuid see, kuidas seda tehakse … Poliitikat tehakse teatud reeglite järgi. Koalitsioon vahetus küll sellisel ajal, kuid uus koalitsioon peab järgima üldiseid norme ja reegleid, mitte tooma põhjenduseks, et neil on lihtsalt vähe aega. Kas sulle ei tundu, et need ei ole adekvaatsed

põhjendused? Tegelikult on ju Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses, põhiseaduses ja teistes seadustes välja toodud, mismoodi protsessid käivad. Kusagil ei ole kirjas, et kui aega on vähe, siis me võime kõiki neid asju rikkuda. Mis sa arvad, kas see on mõistlik?

17:39 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! Me oleme nii ammused tuttavad, et võiksime juba teineteist usaldada. Teeme niiviisi, et mina usaldan sind ja arvan, et sina küsisid seda siiralt, ja sina teed vähemalt näo, et usud seda, et mina räägin siiralt, väites, et on olemas selliseid situatsioone, kus tuleb kiiresti tegutseda ja muud võimalust lihtsalt ei ole. Mida ma saan sulle veel öelda? Me oleme nii ammu tuttavad ja mida kõike me arutanud ei ole. Seda enam, et ma olen siin seda korranud ja korranud. Ma kohe kindlasti teen ära selle artikli arvutuste ja statistikaga.

17:40 Esimees Eiki Nestor
Madis Milling, palun!

17:40 Madis Milling
Suur tänu, härra esimees! Hea ettekandja! Päris selle pika ja vapralt vastu peetud küsimustelaviini alguses jäi mulle kõrvu kõlama see mõte, et sulle kohe üldse ei meeldi selles komisjonis olla, aga sa täidad oma kohust. Ja müts maha selle ees! Mina olen riigikaitsekomisjonis ja ma tean, et ma olen õiges kohas. Minu valijad ka teavad seda, sellepärast et riigikaitse ongi ainukene põhjus, miks ma Riigikokku kandideerisin. Ma eeldan, et filoloogiharidusega hea kolleeg tunneks ennast hästi näiteks kultuurikomisjonis. Minu konkreetne küsimus on aga see: kas Keskerakonna fraktsiooni liikmeid määratakse komisjonidesse vastu nende tahtmist?

17:40 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma saan aru, et sa oled vist sõjaväelane. Ma palun vabandust, ma ei tea sinu tausta, aga sa rääkisid riigikaitsekomisjonist kui oma eesmärgist. Nooguta pead, kas sa oled ... (Teeb ebamäärase žesti.) Ah nii, jah, eks ju. See teeb asja veel huvitavamaks, sest kui kaitsepoliitikaga tegelda, siis peaks olema kas sobiv haridus või mingi kogemus. Selle kohta, kas mulle see koht meeldib või ei meeldi ja kuidas meie pool inimesi ametisse määratakse, võid sa küsida minu fraktsiooni või erakonna esimehelt. Nad on lihtsad inimesed, käivad mõnikord siinsamas koridoris, neid võib peatada ja neile küsimusi esitada, eks nad siis selgitavad.
Ma püüan sulle, vabandust, teile selgitada, et mitte iga töö ei pea olema inimese arvates mingi unistus. Jah, võib-olla ma tahaksin raamatuid kirjutada. Ma olengi täna nii lõbus ja hea sellepärast, et ma nägin just oma uue raamatu küljendust. Muuseas, see on minu 12. raamat, aga see on esimene eesti keeles kirjutatud raamat ja see on fantastiliselt hästi tehtud (ma räägin kunstnikust, mitte endast). Ma olen hommikust saadik heas tujus, sest lihtsalt niiviisi juhtus. Võib-olla meeldikski mulle rohkem kirjutada lasteraamatuid, aga äkki selgus niiviisi, et fraktsioon näeb mind õige inimesena sellel kohal. Mina lähtun seadusest. Ma pean sellel ametikohal tööd organiseerima. Ma tegelesin sellega kunagi nendes suvistes ehitussalkades või kuidas nende nimetus oligi. Ma tegelesin sellega pool aastat kroonus, kus ma hiljem poolteist aastat kamandasin roodu. Ma olen sellega tegelnud vabrikus. Ma ei ütle, kelle brigadir ma olin, aga brigadir olin ikka. Ma tegin väga palju tööd kutsekoolis, ma õpetasin inimesi jne.
On juhtunud niiviisi, et ma vist tean, kuidas inimestega suhelda. Seda hinnatakse väga kõrgelt, ma arvan niiviisi. See ei toimunud minu soovi vastaselt, ma lihtsalt teeksin meeleldi midagi muud. Aga kui on vaja, kui erakond nii arvab – erakond, mis on lasknud mul ja kõigil meil alla kirjutada koalitsioonilepingule, mis, ma veel kord ütlen, annab minu valijatele nii palju, et mul ei olnud isegi lootust kunagi nii palju saada oma maakonna jaoks, oma linna jaoks, oma valijate jaoks –, siis ma teen seda tööd. Siin ei ole mitte mingit pigistamist ega midagi muud sellist. See võib-olla näitab teie valet mõtlemist. Ma ei tea, kuidas teil seal Reformierakonnas asi käib ja kuidas te oma peaministrikandidaate valite, aga mul on tunne, et neid te panete kohale kuidagi vägisi. Kuidas muidu sellised meie riigi etteotsa satuvad? See oli täpne vastus sellele küsimusele.

17:44 Esimees Eiki Nestor
Urve Tiidus, palun!

17:44 Urve Tiidus
Lugupeetud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Mul on täiesti heatahtlik uudishimuküsimus. Kui te asusite rahanduskomisjoni esimeheks, siis te ütlesite, et te olete koalitsioonilepingu elluviija. Kui see oleks täiesti teie tahtmine, kas siis koalitsiooni tehtud muudatusettepanekute hulgas on mõni, millest te kerge südamega loobuksite, või on midagi, mida te tahaksite sinna kindla peale juurde lisada, aga mis lepingu tõttu ei õnnestunud?

17:44 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Väga hea küsimus, täiesti tõsiselt. Jah, ma tahaksin olla selline, nagu oli üks Gogoli kangelanna selles abieluloos – kuidas selle näidendi pealkiri eesti keeles kõlabki? –, kes unistas sellisest peigmehest, kelle jaoks ta võtaks vaat sellelt nina ja sellelt kõrvad ja sellelt juuksed, et siis oleks mingi unistus täitunud. Aga ma ei ole tüdruk, kes unistab peigmehest. Ma saan aru, et elus on vaja koos olla sellega, kellega sa oled kokku saanud, siin pole midagi parata. Kompromiss on meie elu üks koostisosa, ilma selleta ei saa mitte kuidagi. Ma tahaksin palju rohkem saada, aga ma saan aru, et see on kolme osapoole kokkulepe ja igaüks meist, selleks et saada midagi ühist meie valijate jaoks, peab millestki loobuma. Ma olen piisavalt täiskasvanud, et sellest aru saada.

17:45 Esimees Eiki Nestor
Aitäh, Mihhail Stalnuhhin! Rohkem küsimusi ei ole. Andres Herkel, protseduuriline küsimus juhatajale. Palun!

17:45 Andres Herkel
Aitäh, härra juhataja! Ma kasutan võimalust esitada protseduuriline küsimus teile kui kõige kogenumale Riigikogu liikmele. Nimelt, paljud Riigikogu liikmed on väljendanud hämmingut nende muudatusettepanekute pärast, mida on võimatu hääletada. Neid oli võimatu hääletada komisjonis ja on ilmselt võimatu hääletada ka nüüd muudatusettepanekute hääletamise käigus, sest need sisaldavad endas tõepoolest nii palju erinevaid osiseid. Diktatuuririikides tehakse umbes 50-osalise küsimusega referendumeid. Meile see ei sobi. Ma vaatasin ka Riigikogus menetletavate eelnõude normitehnika eeskirja. Seal räägitakse peamiselt eelnõudest ja seletuskirjadest. Kas on tõesti nii, et muudatusettepanekute kohta ei ole sellist reeglit? Kui ei ole, kas siis ei peaks olema, et me ei saaks siia tuua niisuguseid kimpe, mida on tõesti võimatu hääletada?

17:46 Esimees Eiki Nestor
Aitäh! Mihhail Stalnuhhin, ole hea ja istu! Ma vastan sellele küsimusele. Iseenesest on muudatusettepanekud olnud alati riigieelarve menetlemise ajal rahanduskomisjonis suur vaidlusteema. Põhiliselt on vaidlus olnud teemal, kuidas esitatud muudatusettepanekuid grupeerida, mida saab teha ja mida ei saa. See on olnud suur vaidlus. Vaieldud on muuseas ka teemal, kas Riigikogu liikmel peaks olema võimalik esitada täiesti meelevaldseid muudatusettepanekuid. Minu meelest peaks olema. See on osa demokraatiast, et Riigikogu liige võib esitada selliseid ettepanekuid, nagu ta tahab, ning komisjon peab neid ühtpidi ja teistpidi arutama. See, kuidas neid grupeerida, on komisjoni otsustada. Ma olen seda debatti tähelepanelikult kuulanud ja saan väga hästi sellest murest aru. Esitatud muudatusettepanek on tekitanud osas rahvasaadikutes nõutust. Mart Helme küsis siin väga tabavalt, et kui ta on mingite muudatuste poolt ja mingite vastu, kuidas siis hääletada. Ma olen aru saanud, et komisjoni otsus on eelnõu teine lugemine katkestada, mis on äärmiselt mõistlik otsus. Kui komisjon oleks teistmoodi otsustanud, oleks Riigikogu juhataja selle otsuse ise teinud. Parandame selle vea siis muudatusettepanekute tegemise käigus. Kui muudatusettepanek läheb läbi, siis on see seaduse tekst ja seda saab parandada ehk endale meelepäraseid osi toetada ja mittemeelepäraste kohta teha ettepanek need välja jätta. Praegu see parandab olukorda, aga muidu on nii nagu ikka. Tsiteerin ka klassikut, kunagist opositsiooni liiget, kedagi Nestorit: valitsuse ettepanekud jagunevadki kaheks, ühtedel puudub mõjuanalüüs ja teised on lihtsalt põhiseadusvastased, muid ettepanekuid ju valitsuselt ei tule.
Aga nüüd alustame läbirääkimisi. Andres Ammas, palun!

17:49 Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetavad Riigikogu liikmed! Ka Vabaerakonna fraktsioonile meeldib see mõte, et eelnõu teine lugemine katkestatakse. Oleme ausad, head kolleegid, see, et eelnõu teine lugemine katkestatakse, on selle koosseisu praktikas peaaegu ainulaadne juhtum. Riigikogu varasemate koosseisude ajal kasutati seda praktikat aga väga-väga palju. Me võiksime sellest tänasest juhtumist teha järeldusi ka edaspidiseks ja teise lugemise katkestamist julgemalt pruukida.
Kuna ma olen saanud selle eelnõu põhisisu kohta siit puldist esimesel lugemisel juba üks kord mõtteid väljendada, siis täna keskendun ma nendele ootamatult lisatud ja üllatavatele muudatusettepanekutele, nii nende sisule kui ka vormistamise viisile. Loomulikult mõistavad kõik siin saalis viibijad, millest selline olukord on tekkinud. Kõik mõistavad ka seda, et praegust koalitsiooni ahistavad ajaraamid. Aga kui siin arutati naljatoonil, et järgmine kord võiks Reformierakonna opositsiooni tuleku ajastada kevadeks, siis see ei ole päris korrektne viide. Vaadata tuleks ikka Keskerakonna enese poole. Keskerakonna kongress oleks pidanud toimuma kuu või kaks varem, sest sellest kongressist kogu see väga vajalik valitsuspööre alguse saigi. Selle pöörde eest olete teie, lugupeetud keskerakondlased, siin saalis kiituse ära teeninud. Sellest sai kõik positiivne alguse. Aga vaatamata rahanduskomisjoni esimehe Mihhail Stalnuhhini äsjastele selgitustele ning püüdele mind ja minu kolleege veenda, ei saa ma nõustuda printsiibiga, et õigeid asju võib teha valesti. See ei ole nii. Alati ei pühitse eesmärk abinõu.
Uuele valitsusele on valijad praegu andnud üsna palju usalduskrediiti. Nende Eesti inimeste hulk, kes olid Reformierakonna valitsemisest, vabandage, lihtsalt tüdinenud, kellel oli sellest kõrini, oli ikka väga suur. Nad andsid uuele valitsusele suure krediidi. Aga kui see nõndamoodi ära laristatakse, nõnda kiiresti ja nõnda rumalalt, siis on see lubamatu. On lubamatu, kui suure osa valijate usk teistsuguse poliitika tegemise võimalusse ka selle kobarseaduse ja nende kobarettepanekute tõttu ära kaob.
Ainult mõne selles eelnõus sisalduva ettepanekuga kiirustamine on põhjendatud. Enamiku aktsiisitõusude puhul ei ole kiirustamine kuidagi argumenteeritud, need ei pea toimuma 1. jaanuarist 2017, vaid võiksid toimuda ka hiljem, pärast põhjalikumat arutelu. Ma ei hakka siinkohal rääkima näiteks automaksust ehk, nagu siin eufemismina pehmendatakse, riigilõivu tõstmisest. Seda ei peaks me arutama niimoodi üle jala, kiirustades, mõjuanalüüsideta ja eksperte kaasamata.
Kui Jüri Ratas meile oma troonikõnet pidas, siis oli selles üks väga sümpaatne punkt ja põhimõte: koalitsioonilepet ei panda lukku, uus koalitsioonilepe ei ole midagi niisugust, nagu oli eelmise koalitsiooni kivisse raiutud dogma, millega sai välja vabandada kõiki tegemisi ja tegematajätmisi. Selle eelnõuga käitub koalitsioon aga vastupidi, ta paneb mingis mõttes oma lepingu osaliselt lukku, täiesti arusaamatult ja mõttetult. Rõhutan veel kord, et kõige ebameeldivam ...
Kas tohib paluda kolm minutit lisaaega?

17:53 Esimees Eiki Nestor
Kolm minutit lisaaega.

17:53 Andres Ammas
... selle kobareelnõu juures on see kobarettepanekute vormistamise viis, millele mitmed kolleegid on siin küsimuste vormis juba tähelepanu juhtinud. Ütleme otse: Eesti rahval on niisugune väljend, et saatanat aetakse peltsebuliga välja, ning praegu toimubki umbes niisugune protsess.
Lähen eelnõu sisu juurde. Vabaerakonna fraktsiooni arvates on selles eelnõus ka sobivaid ja positiivseid ettepanekuid. Näiteks, sotsiaalmaksu pooleprotsendilise langetamise ärajätmine. Aga meie teeksime seda õigel ajal, me ei läheks vastuollu varasemate seadustega, me teeksime seda 1. juulist 2017, mitte 1. jaanuarist 2017. Positiivne on majutusasutuste käibemaksu tõusu ärajätmine, meile arusaamatu madalapalgaliste maksutagastuse ärajätmine ning kütuseaktsiisi tõusu jõustumistähtaegade osaline edasilükkamine. Siin eelnõus on positiivseid asju. Ka tulumaksuvaba miinimumi otsustav suurendamine on põhimõtteliselt positiivne, kuigi Vabaerakond arvab ka praegu, et kui korraga tublisti suurendada tulumaksuvaba miinimumi ja tõsta tulumaksu määra, nagu me siin saalis oleme mitu korda pakkunud, siis oleks see eelarvesõbralikum ja targem käitumisviis.
Lausa koomiline on rohkete ümberütlemiste ja eufemismide kasutamine. Selle asemel, et öelda ausalt ja selgelt "astmeline tulumaks", räägitakse regresseeruvast tulumaksuvaba miinimumi tõusust. Selle asemel, et öelda "automaks", öeldakse "autode registreerimise riigilõivu tõstmine". Me kõik siin teame, et riigilõiv on hoopis üks muu asi. Riigilõiv on see kulu, mis peab katma mingi toiminguga, mingi protseduuriga kaasnevad kulutused (ametniku töö jne).

On väga palju asju, mida saaks päris lihtsasti parandada. Ma usun, et koalitsioon kuskil südame põhjas juba isegi tahaks neid parandada, aga selleks oleks olnud vaja, et oleks endile natuke rohkem aega võetud ja aega antud. Küllap tasuks ka aktsiisitõusude üle mõelda. See, et lahja ja kange alkoholi aktsiisi vahe väheneb, on meile sümpaatne. Aga ma tuletan meelde nii praegusele koalitsioonile kui ka tulevastele koalitsioonidele, et Rahandusministeeriumi spetsialistid on ammu öelnud, et ei tasu alkoholiaktsiise tõsta rohkem kui 5% aastas, sest siis levib salakaubandus ja piirikaubandus ning tekivad kõik muud pahad asjad.
Lõpetuseks ütlen, et nagu maksuspetsialistid on rõhutanud, kõigi nende lubaduste ja mõtete realiseerimine ei pruugi olla üldse nii lihtne, nagu praegune koalitsioon loodab. Aga küllap peavad nad selles ise veenduma. Aitäh!

17:57 Esimees Eiki Nestor
Andres Herkel, palun!

17:57 Andres Herkel
Härra esimees! Austatud rahvaesindajad! Vabaerakond lubas valitsusele jõulurahu ja töörahu. Aga sellel hetkel me muidugi ei näinud ette, et te oma asju nii räpakalt tegema hakkate. Seetõttu tuleb täna ilmselt öelda ka mõned krõbedamad sõnad, sest see, mida te teete, on kohati päris kole, ja see, kuidas te seda teete, on väga kole. See, et seaduseelnõu teine lugemine katkestatakse, väärib tõepoolest tervitamist. Kui seda ei tehtaks, siis oleks see asi päris ettekujutamatu.
Mihhail Stalnuhhin esines selles mõttes siiralt, et tal ei olnud siin kõnepuldis mitte hea olla. Ma püüdsin ka peaministrile esitada infotunnis küsimuse, kuidas selle kobareelnõuna lähenemisega siis lood on, pärast kõike seda, mida te kõik 2015. aasta kevadel ütlesite. Kahjuks ei vastanud ta küsimustele väga täpselt, vaid temalt tuli natukene selliseid taavirõivaslikke loosungeid. Mul on kahju.
Nüüd mõned marginaalid. Kõigepealt see, kuidas maksumuudatustega töötatakse. Jah, see väljend, et me peame kiirustama ja seetõttu võime reegleid rikkuda, kriitikat ei kannata. Aga ma tuletan nüüd paari asja meelde. Üks neist on pärit otse koalitsioonilepingu tekstist. Ma pidin seda kohe kommenteerima, kui see leping avalikkuse ette tuli, ja ütlesingi niiviisi, et kõige sümpaatsem on see, et te lubate asjade üle järele mõelda. Lepingus on kirjas: "Lubame, et me ei langeta otsuseid üksnes enese tarkusest, vaid kuulame ettevõtjaid, eksperte, vabakonda ja opositsioonierakondi." Vabandust, aga te ei kuula!
Jääb täiesti arusaamatuks, miks on vaja kiirustada nende muudatustega, mis jõustuvad 2018. aasta algusest. Minu järel tuleb kõnelema Aivar Sõerd. Ma temaga kunagi rääkisin sellest. Temal on isiklikult olemas need kogemused, kuidas 1990-ndate alguses maksuseadusi tehti. Tol ajal ei olnud ju nii, et kolme päevaga tehti koalitsioonilepe valmis ning siis seoti kõik seadused kobarasse ja toodi kähku Riigikogu ette. Tõepoolest, see ekspertiisi ja mõjude analüüsi küsimus on väga tõsine. Isegi kui see suund meeldib võib-olla härra Stalnuhhini valijatele, siis neid üksikasju, mille üle oleks vaja järele mõelda, on siin hästi palju.
Nüüd teine asi. Seni on Eesti maksusüsteemi puhul väärtustatud selle lihtsust, lihtsus on nagu selle suurim voorus. Mõned teoreetikud, kes pooldavad astmelist tulumaksu, on öelnud, et alguses oli see süsteem tõepoolest väga hea, ka Maksu- ja Tolliametil oli lihtsam töötada, aga nüüd on ühiskond edasi arenenud ja võiks teha astmed. Sellega võib nõustuda või mitte nõustuda, aga sellega kaasneb siin terminitega žongleerimine, ikka et astmeline tulumaks on tulumaksuvaba miinimumi regresseerumine. Teate, selle tagajärg on minu meelest see, et meil tehakse praegu ilmselt maailma ühte kõige keerulisemat astmelise tulumaksu varianti. Vaat see on nüüd ilmselt antiväärtus. Asju tuleb nimetada õigete nimedega. Kui on poliitiline tahe teha astmelist tulumaksu, siis tehtagu astmeline tulumaks, aga mitte see, mida te siin eelnõus olete teinud. Sellel ei ole ei saba ega sarvi. Seesama küsimus tekib ka automaksu puhul. Olgu siis automaks, aga mitte see naljakas lõiv.
Nüüd õiguspärase ootuse küsimus. Ma arvan, et kõik need asjad peavad vastuse saama võimalikult kiirelt. Mida tähendab ühisdeklaratsioonide ärakaotamine perekonnaseaduse kontekstis? Kui kaugele saab minna eluasemelaenu intresside tulumaksuvabastuse alandamisega? Tekib ka küsimus sotsiaalmaksu langetamise ärajätmisest. Tehtagu seda siis tõesti 1. juulist 2017, siis on asi kindel. Aga need vastused puuduvad.
Lõpuks üks aspekt veel. See on riigieelarvega väga seotud. Siin eile ühe eelnõu puhul ...
Ma palun natuke lisaaega!

18:02 Esimees Eiki Nestor
Ma annan kohe kolm minutit.

18:02 Andres Herkel
Aitäh! Vabaerakonna eelnõu arutades me meenutasime eile seda Kristjan Kõljala raportit, mis riigieelarve kontrolli erikomisjonis tehti. Seal oli üks selline motiiv, et kui õigeks saab pidada seda, et meil käsitletakse riigieelarvet ja maksueelnõusid üldiselt eraldi. Aga see eelnõu on riigieelarvega kõige otsesemal kombel seotud ja opositsioon on oma parema äranägemise järgi teinud terve hulga muudatusettepanekuid. Tavaliselt läheb nendega niiviisi, et kui katteallikaks ei ole pakutud valitsuse reservfondi või erakondade raha, siis öeldakse meile – ka mainitud juhtudel öeldakse muidugi nii –, et katteallikas on täiesti valesti valitud. Praeguste muudatustega teeb koalitsioon endale tegelikult legitiimset katteallikat riigieelarve seaduse eelnõu jaoks. See puudutab päris kindlasti sotsiaalmaksu langetamise ärajätmist ja siin on neid elemente veel. Valitsus toob selle ettepaneku ilmselt komisjoni ette ja see vormistatakse komisjoni ettepanekuna, aga opositsioonil seda võimalust ei olnud. Mul jääb üle jälle täna palju tsiteeritud Orwelli poole pöörduda: tuleb välja nii, et kõik on võrdsed, aga mõned on veel võrdsemad. Aitäh!

18:03 Esimees Eiki Nestor
Aivar Sõerd, palun!

18:03 Aivar Sõerd
Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Ma alustan sellest, et minu hinnangul ei ole Riigikogu praktikas nii mastaapset ja silmatorkavat kehtiva õiguse, Riigikogu juhatuse kinnitatud seaduseelnõude menetlemise juhendite, hea õigusloome eeskirja ja kogu Riigikogu protseduurika rikkumist seni olnud. Kuna ka Riigikohtu viimaste aastate lahendid on korduvalt rõhutanud õiguskindluse olulisust ja lubaduste õiguslikku siduvust, siis on väga tõenäoline, et see eelnõu ise ja ka see, kuidas me seda eelnõu menetleme, toob endaga kaasa õiguslikke tagajärgi.
See maksuseaduste muudatuste pakett, mis on kokku seotud täiesti erineva teemaga seaduseelnõuga, on ka sisulise poole pealt üsna hirmutav. Ma ei hakkagi pikemalt peatuma sellel, kuidas astmelise maksuvaba miinimumi kehtestamisega lubatud lisaeurod teistpidi tagasi võetakse. Seda tehakse aktsiisitõusude, lõivu nime all kehtestatava automaksu, ühisdeklaratsioonide kaotamise ja muude maksumuudatustega. Ainuüksi gaasiaktsiisi tõusu tõttu suurenevad kodukulud 100 000 tarbimiskohal. Gaasiliidu arvutuste kohaselt kallineb soojus pärast gaasiaktsiisi tõusu nelja aastaga 20%. Paar päeva tagasi saatis suurte perede liidu esindaja rahanduskomisjonile kirja, milles öeldakse, et ka ilma aktsiisitõuse arvestamata nad kaotavad, seda ainuüksi astmelise maksuvaba miinimumi kehtestamise tõttu. Kõik need pöördumised ja kirjad on rahanduskomisjonis sisuliselt läbi arutamata, rääkimata sellest, et oleks leitud nendele küsimustele lahendusi.
Ka astmelise maksuvaba miinimumi kogu rakenduslik pool on läbi mõtlemata. Maksumaksjate liidu esimees ütles eile televisioonis, et kui see seadus sellisel kujul vastu võetakse, siis ei ole paljud asjad tulude deklareerimisel ja palgast tulumaksu kinnipidamisel edaspidi enam nii, nagu me oleme pikka aega harjunud. Tulumaksutagastuste arv väheneb ja ilmselt suureneb nende inimeste arv, kes peavad hakkama tulumaksu juurde maksma. Ka see, et võib tekkida olukord, kus aasta jooksul saab just nagu rakendada maksuvaba miinimumi täismahus, aga siis selgub, et näiteks dividendide saamise tõttu see õigus kaob, on maksumaksjale muidugi väga ootamatu ja ebameeldiv. Eriti arvestades seda, et üksikisiku saadavaid dividende praegu tulumaksuga ei maksustata. Nii et kogu see rakenduslik pool on lihtsalt puudulikult ette valmistatud ja läbi mõtlemata.
Ma ei saa aru sellest argumendist, et kogu selle muudatusega on niivõrd kiire. Astmeline maksuvaba miinimum on ju kavandatud jõustuma 1. jaanuarist 2018. Meil oleks piisavalt aega menetleda seda kogu tulumaksuseadust läbivat muudatust normaalselt, nii et oleks mitu lugemist, oleksid tehtud mõjuanalüüsid ja ka rahandusminister oleks ära kuulatud.
5. detsembril, s.o paar päeva tagasi, saatsid kaubandus-tööstuskoda ja tööandjate keskliit rahanduskomisjonile kirja, milles samuti on viidatud vastuvõetamatule seadusloomeprotsessile. Nad ütlevad, et viidatud ...
Palun lisaaega kolm minutit!

18:08 Esimees Eiki Nestor
Kolm minutit lisaaega.

18:08 Aivar Sõerd
... materjale pole avalikkusele näidatud ega ettevõtlusorganisatsioonidele kättesaadavaks tehtud. Seetõttu on nad arvamusel, et muudatused kehtestatakse osapooltega konsulteerimata ja kiiresti, välistades huvitatud isikute võimaluse menetluse käigus oma põhiseaduslikke õigusi kaitsta. Ma küsin, kas see on siis võimuliidu lubatud ekspertide kaasamine.
Ma olen üsna kindel, et maksumaksjatele, kõigile inimestele ja ettevõtetele läheb see maksueksperiment väga kalliks maksma. Nagu ma olen öelnud, ulatuslike maksumuudatuste mõjuanalüüsid on põhilises osas tegemata, ja seal, kus need on osaliselt tehtud, on need tehtud kas puudulikult või lünklikult. Selle tõttu ei ole teada, kui suur on maksumuudatuste mõju Eesti majanduse konkurentsivõimele ja eksportivale sektorile. On kindel, et meie ettevõtete konkurentsivõime saab tuntava tagasilöögi ja kannatab Eesti turuosa eksporditurgudel. Sotsiaalmaksu langetamise protsess pööratakse tagasi. Tõenäoliselt on sotsiaalmaksu tõstmine – juba vastuvõetud seadusega võrreldes – vastuolus ka maksukorralduse seadusega. Õiguslikke tagajärgi võib kaasa tuua ka täiesti arusaamatu ja põhjendamatu ühisdeklaratsioonide kaotamine. Ühine tuludeklaratsioon tuleneb kehtivast perekonnaseaduse loogikast ja abikaasade ühisvara kui selline ei kao samuti kuhugi ära. Nendest väärtustest ja õiguslikest põhimõtetest ei saa üle sõita teerullipoliitika ja uue võimuliidu uue perepoliitikaga. Täiesti arusaamatuks jääb, miks automaks kehtestatakse riigilõivu nime all.
Siin on veel üks aspekt, mida ma tahan mainida. Teatavasti sai rahanduskomisjon kogu selle maksupaketi kätte eelmise reede õhtul, aga veel eile ei olnud komisjonile teada neid lõivumäärasid, need saatis rahandusminister komisjoni alles eile õhtul. Ühesõnaga, me hakkasime esmaspäeval arutama uut maksu, automaksu, mis kehtestatakse riigilõivu nime all, aga maksumäärasid meile siis veel teada ei olnud, need saime teada alles eile. See on üks näide selle kohta, kuidas me oleme seda muudatuste paketti menetlenud.
Kõike eeltoodut arvesse võttes ei saa Reformierakonna fraktsioon kindlasti toetada kobareelnõu 302 seadusena vastuvõtmist. Tänan tähelepanu eest!

18:11 Esimees Eiki Nestor
Jürgen Ligi, palun!

18:12 Jürgen Ligi
Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Ma loodan, et president seda seadust välja ei kuuluta. Sellist heade tavade ja protseduuride rikkumist, ma arvan, Riigikogu ajalugu ei tunne. Analoogid, mida siin on toodud näiteks kobareelnõude ja kiirustamise kohta, ei päde. Kunagi ei ole olnud nii, et ühe seaduse külge seotakse selline hulk kõrvalisi seadusi. Juhtumid, kui sellist sidumist on üldse olnud, on praeguseks jäetud minevikku ning heade tavade ja juhistega on nende tulevikus kordumise võimalus põhimõtteliselt elimineeritud. Kui on tehtud sellist asja, et on palju seadusi korraga vastu võetud, siis on seal olnud selline protseduur, et valitsus on olnud sunnitud selle vastuvõtmise siduma usaldushääletusega. See on olnud täiesti teine olukord.
Ma ei taha korrata kõike, mida Aivar Sõerd juba rääkis, aga rõhutan üle, et üks eripära on siin veel see, et need eelnõud ei käinud kooskõlastusringil, mida me tegime isegi siis, kui me otsustasime siduda maksupaketi usaldushääletusega. See pakett muudab nähtavasti ulatuslikult eelarvet ja see on jällegi asi, mille üle ei ole olnud võimalik sisulist debatti pidada. See eelnõu saadeti otse saali, ilma et rahanduskomisjon oleks saanud läbi vaadata muudatusettepanekuid. Loomulikult ei kaasatud mingeid huvirühmi. Kurvem veel on see, et seda asja ei kooskõlastatud ekspertidega, nagu ma ütlesin. Vaatamata sellele, et iga kogenud maksunduse ja rahanduse ekspert, kelle hulka ma julgen ka ennast arvata, teab neid mõjusid, tuleb see tekst siiski detailideni läbi arutada mitme ministeeriumi ekspertidega. Ei saa lihtsalt öelda, et me oleme niimoodi otsustanud ja meil ei ole muud valikut. Niimoodi on koalitsioon seda asja ju õigustanud. Muudatusettepanekute esitamise tähtaegu võib lühendada, aga kümne päeva asemel poolteist päeva ei ole siiski põhjendatud.
Nüüd natukene veel ühest printsiibist. Tavaliselt ei pööra uued valitsused tagasi eelmiste valitsuste otsuseid, mis on mõistlikus suunas ja ekspertide arvamust arvestades tehtud. Ma pean silmas näiteks sotsiaalmaksu vähendamist. Meil ei ole kunagi tõstetud mõne tööjõumaksu määra, see oleks esimene

kord. Juba jõustunud otsuse tagasipööramine on väga oluline kvaliteedimuutus ega ole sisuliselt õigustatav ka selle põhjendusega, mida on siin esitatud, justkui see aitaks kuidagi kaasa majanduskasvule.
Hotellide käibemaks, see on teine teema. Ekspertiisi puudumist tuleb siin eriti ette heita. Hõisatakse, et see on tore otsus, sest käibemaks alaneb. Tegelikult on see väga küüniline otsus. Selle kohta on olemas ka Praxise uuringud. Kes maksab tegelikult kinni hotellide käibemaksu? Pool sellest tuleb välisturistidelt, keda ei huvita see, kui hind on mõne euro võrra kõrgem, sest nad ei vali ööbimise hinna järgi riiki, kuhu nad sõidavad, kuigi nad võivad valida selle järgi selles riigis hotelli, kus peatuda. Ülejäänu maksavad kinni kaks jõukamat detsiili. Hotellides ei viibi abivajajad. Selle poolest on küll hästi küüniline kogu see retoorika, mis räägib madalapalgaliste maksukoormuse vähendamisest.
Miks see eelnõu veel on küüniline sisu poolest? Küüniline on väide, et üldse võideldakse mingite sotsiaalasjade eest. Kehtib vana tõde, mida ei ole siin kordagi ümber lükatud: maksumuudatuste ja maksualanduste kaudu ei saa ajada ...
Palun lisaaega!

18:16 Esimees Eiki Nestor

Kolm minutit lisaaega ka Jürgen Ligile.

18:16 Jürgen Ligi

... efektiivset sotsiaalpoliitikat. Juba see algne eelnõu on piisavalt küüniline. Ma olen seda korduvalt kritiseerinud. Maksusoodustus antakse inimestele, kellel tegelikult ei ole probleeme tervistavatele asjadele juurdepääsuga, jättes soodustusest ilma need, kes ei tööta: lapsed, pensionärid, õppijad, töötud. See on hästi küüniline raha jagamise viis. Peale selle, et need inimesed ei saa osa sellest soodustusest, mida pakutakse, kaotab riigieelarve väga suuri summasid. Selle asja algatamine on muidugi eelmise koalitsiooni süü, aga mina ei kavatsenud mitte kunagi selle poolt hääletada.
Aga veel, samuti on selge taandareng siin juba mainitud keerukus. Valijatele on lubatud astmelist tulumaksu mitte kehtestada, aga see ju praegu kehtestatakse, kusjuures sellisel viisil, et maksumaksja elu muutub väga ebakindlaks. Raamatupidajad ei saa kunagi õiget maksusummat teada ja üldjuhul hakkab maksumaksja kevadel maksu juurde maksma, ta ei saa enam maksu tagasi nagu seni, sest palgatõusu või mitme tuluallika puhul muutub tõenäoliselt ka maksusumma. Ka maksuametil on äärmiselt keeruline õiget tulemust saavutada. Selleks on vaja, nagu teada, miljoneid eurosid, mis lähevad tehnoloogiliste arenduste jaoks. Mahavisatud raha.
Nagu ma ütlesin, sotsiaalpoliitika see ei ole, millega siin tegeldakse, sest kaks-kolm alumist detsiili ei saa ka maksuvaba miinimumi suurenemisest osa. Need, kes seda kõige rohkem vajavad, sellest osa ei saa. Samas maksustatakse kõrgemalt kvalifitseeritud ja tootlikumaid töökohti, mis kindlasti mõjub ka madalama palga saajatele, sest meie majandus ja üldine palgatase ei saa kasvada. Nii et need maksunikerdused on kõik ebaõnnestunud.
Räägin veel automaksust. Tõepoolest, IRL kirjutas valimisprogrammi, et automaksu ei kehtestata. Hea küll, peidame selle siis lõivu selja taha. Aga on ikkagi naeruväärne rääkida seejuures keskkonnahoiust. Praegu tuleb niimoodi välja, et registrikanne, mis iga autovahetuse korral teha tuleb ja mille eest tuleb maksta, on see CO_2 emitent. Kui ma lähen autot ümber registreerima, siis emiteerin CO_2, kui ei lähe, jätan auto võõrale nimele, siis CO_2 ei emiteerita. See on ikkagi koomiline ja piinlik.
Põhimõtteliselt on see uus madaltase Eesti poliitilises kultuuris. Mina ei ütle seda esimesena. Ma loodan, et varsti ütleb selle avalikult välja ka õiguskantsler. Aitäh!

18:19 Esimees Eiki Nestor

Martin Helme, palun! Kolm minutit lisaaega.

18:20 Martin Helme

Lugupeetud spiiker! Head kolleegid! Ma teen täna natuke haltuurat. Sama põhimõttelise küsimuse esitasin ma ka eile komisjonis, kui ma pöördusin kolleegide poole Keskerakonnast. Terve selle sügise, eelmise kevade ja eelmise aasta oli Keskerakond väga kriitiline piirikaubanduse, vale aktsiisipoliitika ja ka kobareelnõude suhtes. Mis siis on muutunud, võrreldes selle ajaga, kui oldi kriitilised? Miks on nüüd tuldud samasuguse taktikaga siia? See vastus mind küll ei rahulda, et Reformierakond tegi ka. Mina ei

ole Reformierakonnast!
Enne Mihhail Stalnuhhin ütles, et tema ei mäleta, kes on midagi öelnud. Mina siis natuke tsiteerin oma kalleid kolleege siit saalist. Mihhail Stalnuhhin ütles sotsidele juunis 2015 nii: "Mälu järgi öeldes ei olegi nii palju aega möödas sellest, kui meie koos – Keskerakond ja sotsiaaldemokraadid – seisime siin selles saalis kobareelnõudele vastu ja rääkisime kõik enam-vähem sama juttu. Me viitasime tollal ühele ja samale tööeeskirjale, millest on ka praegu juttu olnud. Mis on sellest ajast alates muutunud? Kui mõni aasta tagasi oldi kobareelnõudele väga selgetel põhjustel vastu, siis mis on praeguseks muutunud?" Me teame vastust: ühel korral ollakse valitsuses ja teisel korral opositsioonis. Kadri Simson, eelmine Keskerakonna fraktsiooni esimees, kobareelnõust: "Kas te saate aru, et selle menetluse ajal oli probleem: see võttis parlamendilt talle antud õigused ära. Kas te edaspidi hoidute sellisest menetlemistaktikast?" Ma küsin siis ka, et kas te edaspidi hoidute. "Meil on kombeks olnud ikka nii, et kui muudetakse ühte seadust, siis sinna juurde teisi, asjasse mitte puutuvaid seadusi ei poogita. Vahel on seda siiski tehtud. Põhjus on väga lihtne. Riigikogu liikmetel on õigus esitada aruteludes konkreetne arv küsimusi ning kui korraga tõstetakse kolme või enamat maksu, siis ühele kindlale maksutõusule keskenduda ei saa."
Jätkame, jälle tsitaat Kadri Simsonilt: "Nädal tagasi juhtis konjunktuuriinstituudi juht Marje Josing tähelepanu sellele, et tarbimismaksude ja aktsiiside tõstmine võib meie majandust seni arvatust tõsisemalt kahjustada, sest sisendite hinna muutused võivad mõnel majandussektoril vaiba alt ära tõmmata ja teha selle sektori võrreldes Läti ja Leeduga konkurentsivõimetuks. [---] Ka president, kui ta kuulutas selle seaduse välja, juhtis tähelepanu, et niisugune viis seadusi vastu võtta ei ole õige. See viis on isegi nime saanud ja see on "paheline õigusloome"." See, mida Riigikogu saalis tehakse, on niisiis saanud uue nimetuse, seda nimetatakse nüüdsest paheliseks õigusloomeks.
Ja nüüd teie fraktsiooni praegune esimees Tarmo Tamm: "Mina tunnen, et seekord on opositsiooni vastuseis kobareelnõule ja üldse eelnõule, mis oluliselt tõstab makse, õigustatud. See, kuidas seda menetletakse, ei ole opositsiooni süü, siin tuleks koalitsioonil peeglisse vaadata. (...) pole meie süü, et need eelnõud nii hilja siia saali jõudsid, nii et diskussiooniks sisuliselt aega ei ole jäänud. Kui meil hakatakse kobareelnõusid selliselt vastu võtma, siis me ühel päeval seisame küsimuse ees, et võib-olla oleks tark kogu kvartali eelnõud ühte punti panna, siduda need valitsuse usalduse küsimusega ja siis vastu võtta. Aga kas see on demokraatliku riigi tunnus, on omaette küsimus." Jätkab Tarmo Tamm: "Ma küsin, kas valitsus üldse kellegagi arvestab, kui ta selle kobareelnõu siin jõuga läbi surub. [---] Kas teil on andmeid, kes seda toetab veel peale nende poliitikute, kes on Riigikogus?" Edasi: "Ma küsin sellise küsimuse: kes annab valitsusele õiguse meie riigile kahjulikke ja naaberriikidele soodsaid seadusi vastu võtta ning samasugust aktsiisipoliitikat ellu viia? Me kingime niimoodi ju vabatahtlikult raha salaturule ja naaberriikidele. Kes annab teile sellise õiguse?" Siin käis küll jutt kütuseaktsiisist, aga praegune valitsus plaanib varasemast oluliselt kiiremas tempos tõsta alkoholiaktsiisi.
Jätkab Tarmo Tamm: "Näiteks Saksamaal on elektrit palju tarbival ettevõttel aktsiisimaks 0,5 eurot megavatt-tunni kohta, meil aga 4,5 eurot. Vahe on üheksakordne! Kuidas on võimalik sellistes tingimustes konkurentsis püsida? Või teine asi, kütuseaktsiisi tõus. Kas te jagate meie peaministri seisukohta, et aktsiisipoliitika ei mõjuta kuidagi ettevõtja konkurentsivõimet?" Tuletan meelde, et see kobareelnõu, mis meil praegu nina all on, tõstab gaasiaktsiisi praegusega võrreldes mitu korda ja meie gaasiaktsiisi tase võrreldes selle tasemega meie naaberriikides Lätis, Leedus ja Poolas on siis 5–15 korda kõrgem. Ehk see oli Tarmo Tammel väga hea küsimus. Edasi: "Juba praegu on diislikütuse aktsiisimäär Eestis 31,4% kõrgem kui Lätis. [---] Kui palju tõstab Läti valitsus järgmisel aastal diislikütuse aktsiisimäära ning kas Eesti peaks teie hinnangul arvestama oma lõunanaabri aktsiisipoliitikaga või mitte?" Sama küsimus on praegusele koalitsioonile gaasiaktsiisi ja alkoholiaktsiisi kontekstis. Tarmo Tamme sõnadega ma ka oma tsiteerimise lõpetan: "Valka linn planeerib uusi majutusasutusi, kauplusi, teenindusasutusi, et Eesti tarbijaid Valkas rohkem kinni hoida ja Eesti tarbija käest rohkem raha kätte saada. Kas Eesti riigi maksupoliitika ongi suunatud Lätile?" Need on kõik olnud Keskerakonna murekohad siin eelnevatel kuudel ja aastatel.
Eile komisjonis ma veel kord küsisin, mis siis on muutunud võrreldes selle ajaga, kui neid küsimusi esitati, neid muresid tunti ja nendest muredest aru saadi, kui mõisteti, et maksu järsult ja jõhkralt tõstmine mõjutab halvasti majanduskeskkonda ja prognoositud suuruses maksulaekumist kaasa ei too. Ega muutunud ei ole mitte midagi muud kui see, et enne tehti seda teile, nüüd teete teie seda teistele. Selles mõttes ma olen nõus selle vabandusega, mis on siit ka enne läbi käinud, et aga Reformierakond tegi ka enne nii. Reformierakonna krokodillipisarad selle pärast, kuidas käitutakse, on, ütleme niimoodi,

parimal juhul väga küünilised või kahepalgelised.
Aga teil oleks võimalik käituda paremini. Terve hulk neid maksumuudatusi, mis siin kobareelnõus sees on, ei vaja üldse kiirustamist. Jah, mõned on sellised, millega on kiire, ma saan sellest aru, aga neid saaks ka viisakalt teha. Täiesti arusaamatu on, miks on vaja ühe punkti alla panna 18 erinevat muudatust ja sa saad olla kas kõigi poolt või vastu. See on meie valik, see on parlamendi, komisjoni ja saali valik, seda ei sunni meile peale ei väljastpoolt tulnud ajakava, mingisugused eurodirektiivid ega ministeeriumist tulnud ettepanekud. See on meie valik. Minu meelest on praegu näha seda, kuidas kuritarvitatakse opositsiooni lubatud kriitikavaba aega. Sellist eelnõu niisugusel kujul toetada kindlasti ei saa, hoolimata sellest, et seal on sees päris palju asju, mida meie erakond tegelikult toetab. Aitäh!

18:27 Esimees Eiki Nestor
Maris Lauri, palun!

18:27 Maris Lauri
Hea Riigikogu esimees! Head Riigikogu liikmed! Me kõik saame aru, et meil on erinevad poliitilised vaated. Me saame aru, et eri valitsustel võivad olla erinevad eesmärgid. Nende eesmärkide üle võib arutleda, ka päris kirglikult vaielda – siin on seda aeg-ajalt juhtunud –, kuid minu arusaam on see, et eesmärkide elluviimise üle ei vaielda. Mida ma sellega mõtlen? Ma leian, et seadusandja peab kinni pidama enda kehtestatud seadustest ning enda vastuvõetud reeglitest ja kordadest. Sest just see ongi nende mõte. Kui seadusandja rikub reegleid või seadusi, siis mida peaksid tegema tavakodanikud? Rahanduskomisjoni esimees rääkis siin sellest, kuidas talle see ei meeldi, aga ta peab seda tööd tegema. Ma tõlgendan seda siis nii, et ta ütles kaudselt järgmist: "Seadusrikkumine on lubatud, sest Vabariigi Valitsuse ja koalitsiooni soov on selline." See on machiavellilik "eesmärk pühitseb abinõu". Mul on kurb seda kuulata. Ma olen kurb, et meil on selline rahvasaadik. Ma olen kurb ka sellepärast, et komisjoni juhib inimene, kes tegelikult ei taha seda juhtida. Mulle ausalt öeldes tundus, et ta ei taha isegi Riigikogus olla. Härra Stalnuhhin, te ei pea olema komisjoni esimees, te ei pea olema Riigikogu liige, kui te tõesti seda ei taha. Ma saan aru, et te ei ole vaba mees, ja mul on sellepärast kahju. Mul on teist kahju.
Aga ma lähen eelnõu juurde. Siin on korduvalt väidetud, et eelnõu on erakorraline ja sellepärast tuleb seda menetleda nii, nagu seda on tehtud. Ma tuletan meelde, et demokraatlikus riigis ei ole valitsuse vahetus erakorraline olukord, see on tavaline asi. Iga uus valitsus peab arvestama sellega, et on olemas olnud eelnevad valitsused ja on olemas protseduurireeglid. Nii et see erakorralisuse aspekt ei ole see põhjus. 2015. aastal kehtestati seadus, mille järgi meil on enne maksumuudatusi kuus kuud n-ö ooteaega. Nüüd oleme ikka ja jälle kuulnud, et vaat, Reformierakond tegi 2009. aastal seda või teist. Ma saan aru, et väga suure osa inimeste arvates on kõik halvad asjad seotud ainult Reformierakonnaga, kuigi Reformierakond on olnud valitsuses alati koos kellegi teisega ja mitte alati ei ole ta olnud valitsuses juhtiv erakond. Aga ju siis on see meie saatus.
2009. aastal oli majanduskriis. Praegu meil ei ole majanduskriisi, meil ei ole mingisugust erakorralist seisukorda. Seda, et erakorralist seisukorda ei ole, näitab kas või see, et rahandusminister ei ole ise siin kohal, ta ei ole siin oma eelnõu tutvustamas, vaid ta on Brüsselis. Kui asi oleks erakorraline, siis minister tuleks kohale ja võtaks vastutuse enda kanda.
Mida me veel oleme kuulnud? Me kuulsime täna komisjoni esimehelt ja infotunnis seda, et ega keegi ei teagi, kust need ideed on tulnud. Neid olevat esitanud Rahandusministeeriumi ametnikud. Kuulge, kes juhib riiki? Valitsus. Kes juhib ministeeriumi? Minister. Nii et Rahandusministeeriumi ametnikud ja üldse ametnikud võivad pakkuda võimalusi välja, aga valiku võimaluste vahel teevad poliitikud. Ärge pugege ametnike selja taha! See on ausalt öeldes argpükslik käitumine. Selle valiku olete teinud teie ja on teinud need, kes juhivad ministeeriume.
Palun lisaaega!

18:32 Esimees Eiki Nestor
Kolm minutit lisaaega.

18:32 Maris Lauri
Natuke ka eelnõu sisust. Me teame, et sisust siin ei saagi rääkida, sest maksumuudatustel on alati, nagu ma oma küsimuses ütlesin, n-ö fiskaalne pool, aga neil on ka käitumuslik mõju. Mitte ühegi

maksumuudatuse seda mõju ei ole analüüsitud. Iga majandust vähegi tundev inimene saab aru, et maksud mõjutavad käitumist. Kui me vaatame neid väga erinevaid muudatusi ja paneme need kõik kokku, siis näeme, et tulemused saavad olla ainult halvad. Ma julgen öelda, et isegi väga halvad. Aga ka mina ei suuda neid täpselt ära kirjeldada. Uskuge, isegi Rahandusministeeriumi ametnikud ei suuda neid kõiki ühe päevaga ära kirjeldada.
Võib öelda, et siin on terve hulk nn geniaalseid lahendusi, mis lõhnavad väga halvasti. Me näeme seda, et maksukoormus järgmisel aastal kindlasti tõuseb. Ma juhin tähelepanu ainult ühele asjale: meil kaotatakse ära ühisdeklaratsioonide esitamise võimalus. See annab 70 miljonit tulu. Pered ei saa järgmisel aastal selle eest mitte midagi vastu. Suur osa väiksema sissetulekuga inimestest, kes praegu loodavad, et nende maksuvaba miinimum on järgmisel aastal 500 eurot, pettuvad, sest see hakkab kehtima alles 2018. aastast. Nad kaotavad. Vaatame siis, mis juhtub. Aga ma õnnitlen valitsust, kes seda teeb.
Mida veel öelda? Raske on midagi öelda. Siin on selle kohta väga palju öeldud, aga ütlen veel nii, et see on üks kehv koalitsioon, kes ei suuda oma asju seaduslikult korda ajada. Aitäh!

18:34 Esimees Eiki Nestor
Igor Gräzin, palun!

18:34 Igor Gräzin
Aitäh! Teeme kaheksa!

18:34 Esimees Eiki Nestor
Kas kaheksa? Kolm minutit lisaaega ka rahvasaadik Gräzinile! Aga mitte rohkem!

18:34 Igor Gräzin
Selge. Läks lahti. Nii. Küsimus: milleks Eestile tark president? Eesti ei vaja tarka presidenti. Teda pole vaja, sest me ei kuula teda. President võib rääkida mida tahes, me ei kuula. Vist kahel korral, nn valimiskampaania käigus ja siis, kui proua presidendikandidaat käis meie juures, ta kordas ühte ja sedasama lauset: "Keskmise palga lõks." Ta ütles: "Te kukute," – siis veel "teie", ta ei olnud siis veel meie president –, "keskmise palga lõksu." Kes kuulas? Täna selgub, et mitte keegi. Kui keegi ei kuula presidenti, siis miks ma peaksin eeldama, et keegi kuulab näiteks minusugust või kedagi sellist? Niikuinii mitte.
Mida Kersti tol hetkel mõtles? Jutt oli väga lihtne. Meil tõuseb palk, ma ei tea, 6% või 7%. Maris ütleb täpsemalt, umbes kui mitu protsenti. Meie tööviljakus tõuseb reaalselt 0,8%. Ja vaat, nüüd ongi see 5% see lõks, kus me istume. Me mitte ainult ei räägi sellest, me isegi ei mõtle selle peale! Tähendab, meie ees on nn paranduslik projekt.
Mihhail Stalnuhhini ettekanne oli lüüriline, nauditav ja tõi pisara silma. Aga miks ei räägita asjast? Meil on tekkinud olukord, kus palgad jooksevad eest ära. Praegune valitsus deklareerib: ettevõtjad, kasige minema, need viimasedki, kes siia jäänud on, ja need hullud, kes siia on tahtnud tulla, hoidku küll, et te siia ei tuleks, sest me maksustame teid surnuks! Nagu Maris praegu väga õigesti ütles, et ega's me asja ees, teist taga ei maksusta, aga me teile ka ei ütle, kui surnuks me teid maksustame. Peeter I aegsed satraabid olid vähemalt ausad. Nad tulid õuele ja ütlesid, et läheb kõik, mis liigub, ja iga vürst teadis, mis edaspidi tuleb. Kolleeg Stalnuhhini sõnade järgi otsustades ei tea me ka seda, mis tuleb.
Mis on ettevõtluse idee, kui selle ainus reaalne ja käegakatsutav stiimul on see, et me ei võta sult ära mitte ainult kasumi, vaid lõpuks ka hobuse, looga ja püksid? See on see sõnum, mida praegu edastatakse. Mina olen muidugi selles kaassüüdlane, aga ... Oot-oot, ma kohe otsin üles. Niimoodi: "Euro kasutuselevõtt ei ole toonud endaga loodetud hüvesid, tööpuudus on suur, andekad rändavad välja. Tööhõive säilitamiseks "maandatakse" ettevõtted riigi kätte, st suurendatakse riiklikke investeeringuid tootmisse, mis on orienteeritud odavale tööjõule või kohalikele ressurssidele." Ma tsiteerisin Abdul Turayd. Miks keegi seda ei loe? (Näitab A. Turay raamatut.) See on Eesti majanduse aabits – "Väike valge riik". Siin on kõik kirjas. See on kisa ja karjumine tänasele valitsusele näkku: mida te teete? Mis mõtet on tulla Eestisse midagi tegema, kui sotsiaalmaksuga võetakse absoluutselt kõik asjad ära?
Ma ütlesin, et ma olen kaassüüdlane. Ma olen sellest erakonnast, ma olen üks nendest, kes vastutab selle eest, et meie tööjõu maksukoorem ei vähenenud nii kiiresti, kui oleks olnud vaja. Ei olnud ju raha

suuremaks vähendamiseks, me vähendasime nii palju, kui jõudsime. Aga kõik need aastad, ka kriisiaastatel, me oleme ettevõtjatele öelnud, et, poisid, targad inimesed tulgu siia, nad saavad teenida ja nad saavad raha kätte. Jah, me oleme investeerinud betooni, aga me ei mõtle mitte ainult betooni peale, vaid me mõtleme Eesti, innovaatilise Eesti peale. Muide, selle sümbol ei ole Rail Baltic, mis tähendab kahte raudlatti ja seda, et vanker sõidab. Ühesõnaga, vahe on ainult selles, et enne oli hobune, aga nüüd on midagi muud. Kuid Rail Baltic ja kõik see – see ei ole eilne, vaid see on üleeilne päev. Aga meil on olemas ju ka tulevik, mida me tahame tänase valitsuse kätega lämmatada, ära maksustada jne.
Muide, meie, tavalised inimesed seal Lõuna- ja Kesk-Eestis, me elame selle üle. Me oleme kõik need aastad üle elanud ja elame ka need järgmised, me elame üle selle valitsuse ja saame hakkama. Aga miks peaksid selle üle elama tänased noored ja keskealised inimesed? Miks peaks üks terve ja täie mõistusega India itimees tulema siia hullumeelsesse paika, kus talle jääb töörõõm ja ainult töörõõm? Kuidas seda öeldagi? Mis teeb kunsti kunstiks? Üks kujund tekitab teise ja romantiline meeleolu tekitab romantilise meeleolu. Väga lüüriline Mihhail Stalnuhhin tekitas ka minus sellise sümfoonilise tunde. Palun väga vabandust, et minu kõnes ei olnud mitte ühtegi arvu! Aitäh!

18:40 Esimees Eiki Nestor
Priit Sibul, palun!

18:40 Priit Sibul
Austatud esimees! Head kolleegid! Head ja asjatundlikku kriitikat on mõnus kuulata, aga mulle tundub, et kolleeg, kes enne mind esines, väljendas n-ö oma organisatsiooni ja fraktsiooni seisundit, veidi skisofreenilist ja imelikku olukorda sattunu seisundit. Aga ma loodan, et see läheb üle ja ükspäev me saame siin veel sisulist ja asjalikku arutelu pidada.
Praegu menetletav eelnõu, mille teine lugemine komisjoni ettepanekul katkestatakse, on läbi teinud olulised muutused võrreldes sellega, millisena ta siia saali jõudis. Juba esimesel lugemisel rääkisin ma siin, et oleks mõistlik eelnõus toodud loetelu pikendada nõnda, et tööandjatele oleks ka töötajate ravikindlustusosaku osamakse tasumine erisoodustusvaba. Loodan, et me tuleme selle ettepaneku juurde arutelu käigus veel tagasi, sest, nagu öeldud, see lugemine katkestatakse.
Nüüd aga räägin olulistest muudatustest, mida eelnõu on juurde saanud ja mille tõttu me teise lugemise katkestamegi. Uute koalitsioonide poliitilise tahte rakendamine on alati küllalt sarnane. 2015. aastal, kui alustas eelmine koalitsioon, milles ka meie osalesime, kehtestati maksumuudatused kiirkorras. 25. mail jõudis eelnõu Riigikogusse ja juba 15. juunil, 20 päeva hiljem, oli see seotud valitsuse usaldushääletusega ja siin saalis toimus lõpphääletus. Kaks nädalat tagasi astus ametisse uus koalitsioonivalitsus. Meil on värskelt kokkulepitud koalitsioonilepe, mida tuleb vaadata tervikuna. 2017. aasta muudatused on osa suuremast valitsemisplaanist, mille eesmärk on aktiveerida majandust ja luua paremad tingimused laste kasvatamiseks. Ma möönan, et nn kobareelnõu esitamine pole kaugeltki hea õigusloome praktika, kuid selleks, et koalitsioon saaks langetada otsuseid ja kokkulepitu põhjal tegutseda, ei näe ma kahjuks muid võimalusi.
Opositsiooni kriitika on osaliselt õigustatud, kuid osa inimeste kõnedes on ka korralik annus silmakirjalikkust. Vaadates ajaloos tagasi, näeme, et Reformierakonna juhitud valitsused on suure osa maksulubadustest vastu võtnud kiires tempos, sidudes otsuseid vajaduse korral ka valitsuse usaldushääletusega, nagu ma juba viitasin. Loomulikult, paljud muudatused nõuavad põhjalikumat eeltööd ning nende mõju ei kajastu järgmisel aastal. Dividendide maksumäära langetamist, ettevõtluskonto loomist, magustatud jookide maksustamist, pangalõivu kehtestamist ja mitmeid muid teemasid menetletakse siinsamas saalis järgmise eelarveaasta jooksul tavalises tempos. Järgmise aasta riigieelarve on 9,5 miljardit eurot. Kiirelt jõustatavad muudatused puudutavad sellest ligikaudu 1% ehk 100 miljonit eurot.
Ma peatun mõnel olulisemal teemal, sest kõike ei jõua käsitleda. Kõige olulisem teema, mis ka peamiselt kriitikat pälvib, on sotsiaalmaksu langetamise ärajäämine. Tõsi, nõnda lepiti kokku ja tempo on kiire, aga veelgi kummalisem oleks, kui me laseksime sellel langetusel kõigepealt pooleks aastaks jõustuda ning siis selle tagasi kutsuksime. See oleks kulukam ja ebamõistlikum, teiste hulgas ka ettevõtjatele ja riigile. Samuti kutsutakse tagasi tulumaksutagastusega seotud muudatused ning soovitakse rakendada märksa laiaulatuslikumat tööjõumaksude muutmist, seda madalat palka saavate inimeste 500-eurose maksuvabastuse abil. 1200 eurot teeniv inimene saab edaspidi kuus kätte 62 eurot

rohkem, aastas teeb see 744 eurot. See muudatus hakkab kehtima, nii nagu viidatud, 2018. aastal. Olukorras, kus ettevõtete kasumid ja investeeringud vähenevad ning palgasurve aina kasvab, on ilmselgelt tegemist meetmega, millel on positiivne mõju meie majandusele ja ettevõtetele. 2017. aasta poole pealt rakendub kolmelapseliste perede täiendav peretoetus, mille suurus on 300 eurot. Nende vahendite abil on vanematel võimalik maksta nii mõnegi lapse huvihariduse kulude eest. Loomulikult ei kata need aga kõiki vajadusi.
Palun lisaaega!

18:45 Esimees Eiki Nestor
Lisaaeg kolm minutit.

18:45 Priit Sibul
Aga kui me soovime, et meil oleks rohkem lapsi, siis me peame sellele teemale senisest enam ja fookustatult tähelepanu pöörama, nagu selle meetmega tehaksegi. Oluline on veel mainida majutusasutuste käibemaksu tõusu 14%-le tõstmise ärajätmist, säilib senine määr 9%. Samuti rakendatakse järgmisest aastast palju räägitud riigisiseseid põllumajandustoetusi 20 miljoni euro ulatuses.
Teemasid, mis sellesse eelnõusse mahuvad, on veelgi. Meil õnnestub nendel teemadel rääkida lähiajal nii siin suures saalis kui ka komisjonis. Ma loodan, et meil tuleb asjalik ja sisuline arutelu, vaatamata ajanappusele. Aitäh ja jõudu tööle!

18:46 Esimees Eiki Nestor
Jüri Jaanson, palun!

18:46 Jüri Jaanson
Head kolleegid! Mul on ka mõni kommentaar tänase arutelu kohta. Eelnõu 302 oli algul mõeldud selleks, et teha mõningaid jooksvaid ja väiksemaid muudatusi, nagu pensionide täiendava tulumaksuvabastuse määra tõstmine, abipolitseinike ja päästjate hüvitiste ja toetuste tulumaksuvabastus ning töövõtjate tervisele tehtavate kulutuste maksuvabastuse laiendamine, teise ja kolmanda haiguspäeva eest sotsiaalmaksuvaba hüvitise maksmise võimaldamine jms. Nüüdseks on eelnõu külge poogitud kogu järgmise aasta riigieelarve maksumuudatuste kava. Selline provokatsiooniline kava siduda algsete positiivsete muudatuste külge täiesti läbiarutamata ja põhjendamata maksumuudatused ei saa olla aktsepteeritav tegevus.
Minu siiras soov on diskuteerida sotsiaalkomisjonis ja siin saalis terviseennetuspoliitika arutelu raames alkoholi aktsiisimäärade muutmise ja koalitsiooni üldise alkoholipoliitika üle. Uus koalitsioon ja rahanduskomisjon just piirasid seda diskuteerimise võimalust nii, et on võimalik esitada kaks 60-sekundilist küsimust ja pidada nüüd siis see kõne. See ei ole piisav, see ei võimalda demokraatliku valitsemise juurde käivat debatti. Eelnõu ettekandja tõi põhjendusena välja ajapuuduse. Ta väitis, et kuigi koalitsioon tekkis hiljuti, tuleb maksumuudatused kohe kiiresti, seadusi ja tavasid eirates eelarvesse raiuda. See ei ole põhjendatud argument, sest uuel koalitsioonil oli võimalik alustada ka varem, ajatelje mis tahes momendil. Nagu teame, kõhkles varasem opositsioon pikka aega umbusaldusavalduse sisseandmisega. Kiirustades juhtub aga loomulikult mõndagi.
Rahanduskomisjoni juhi vabanduse, et mind "unustati" rahanduskomisjoni kutsuda muudatusettepanekut arutama, võtan ma muidugi vastu, kuid see ei tähenda, et maksuvabastuse laiendamise muudatusettepanekut ei tuleks sisuliselt arutada. Esitasin sel teemal oma teise küsimuse, paludes argumente, miks muudatusettepanek rahanduskomisjonis arvestamata jäeti. Vastuseks toodi kaks argumenti: esiteks, riigieelarve rahapuudus, teiseks see, et meie oleksime varem, oma koalitsiooni ajal võinud selle ära teha. Soovin öelda, et kumbki argument ei päde ja näitab, et ilmselt just ajapuuduse tõttu ei ole rahanduskomisjoni juht Mihhail Stalnuhhin suutnud end asjaga üldse kurssi viia. Esiteks, eelnõu kohta tehtud muudatusettepanek ei oleks põhjustanud riigieelarvele lisakulusid, sest see oli mõeldud lisavalikuna teiste eraldiste seas. Teiseks, tervise huvides spordile tehtavate kulutuste erisoodustuste asjus pole Reformierakonnas ühest seisukohta ja seetõttu on kogu see spordile tehtavate kulutuste erisoodustusi käsitlev seaduseelnõu pigem IRL-i ja sotside nägu.
Ma tahan kokkuvõtteks öelda, et seadusi ja tavasid eirates kiirustamine ei ole põhjendatud. Ma ootan võimalust riigi ühe olulisema seaduse, riigieelarve seaduse sisulisteks aruteludeks nii komisjonides kui

ka siin saalis. Ma loodan, et nüüd, kui on tehtud katkestamisettepanek, teine lugemine ka katkestatakse ja need külgepoogitud asjad võetakse eelnõust välja. Aitäh!

18:50 Esimees Eiki Nestor

Jaak Madison, palun!

18:51 Jaak Madison

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Tänane päev tekitab hämmeldust. Me oleme harjunud kuulma umbes samasugust maksupakettide õigustust Reformierakonna fraktsiooni liikmete suust. Aga kui täna vaadata rahanduskomisjoni esimehe nime, siis selgub, et ta ei ole Reformierakonnast, vaid hoopis Keskerakonnast, kuid demagoogia või ümbernurga hämamine on ikka mitu korda kangem, kui oli Reformierakonnal, tõele au andes.

Mis oli härra Stalnuhhini esinemise peamine probleem? Muidugi see, et küsimustele vastuseid ei tulnud. Ka ma ise küsisin, tuginedes ühele täna saabunud kaupmeeste kirjale, mis puudutab piirikaubandust. Rahanduskomisjoni esimees vastas, et piirikaubandus on alati olnud ja ka jääb olema, kuna teatud kaubad on kuskil alati odavamad. See ei ole ammendav vastus, sest praegu me räägime reaalsest aktsiisitõusust ja ka viimasel aastal tekkinud tendentsist, et 28% Eesti täiskasvanutest on käinud vähemalt korra Lätis alkoholi ostmas. Siin pole mitte midagi tegemist mingite odavate kaupadega, mis on alati kuskil olnud. Ühesõnaga, see on valetamine. Kuulda seda Keskerakonna esindaja suust on üpriski kurb, kuna poolteist aastat oli Keskerakond üks aktiivsemaid Reformierakonna juhitud valitsuse kriitikuid, kuid praegu öeldakse, et aga Reformierakond tegi ju kah. Ühesõnaga, kui naabrimees sõidab täis peaga autoga ja ajab kellegi alla ning kui sina teed samamoodi, siis ütled lihtsalt, et aga naabrimees tegi ju kah. No see ei ole õigustus, see on häbematus.

Aga tulen tagasi selle kirja juurde, mis räägib just nimelt Lõuna-Eesti kaupluste olukorrast. Täna saatsid kümme tarbijate ühistute esindajat kirja kõigile Järva- ja Viljandimaa ringkonnast valitud rahvasaadikutele. Ma arvan, et see väärib ettelugemist, sest siin on väga selgelt välja toodud ka Sotsiaalministeeriumi ja ministrite üldine suhtumine probleemi, mis puudutab alkoholismi ja rahvatervist, mida üritatakse pareerida, kui hakatakse aktsiisi tõstma.

Alustan: "Lugupeetud Helmut Hallemaa (Tema on meie värske kolleeg siin saalis. – J. M.), Helmen Kütt, Jaak Madison, Kersti Sarapuu, Johannes Kert, Jürgen Ligi, Jaanus Marrandi ja Helir-Valdor Seeder, kes te olete saanud mandaadi Järva- ja Viljandimaa valimisringkonna elanikelt! Pöördume teie poole palvega hääletada vastu põhjalikult läbi mõtlemata alkoholivastasele seadusmuudatusele, mida selle kavandajad on avalikkusele põhjendanud valefaktidega ning esitlenud seda rahva tervise edendamise kavana, ehkki naaberriikides ei ole sarnased meetmed soovitud tulemusi andnud.

Kinnitame, et meie kõigi ühine huvi on eestimaalaste tervise paranemine. Kuid meie selge ja otsene soov on see, et kõik Eestis tarbitav alkohol ka ostetaks Eestist. Lisaks, väikeriigina ei tohi me teha ühtegi sellist sammu, mis on läbimõtlemata ja tugineb paari ametniku subjektiivsele arvamusele. Koostöö on olnud läbi aegade meie riigi edu võti, ent kabinetivaikuses sündinud otsused meenutavad hoopis teist riigikorda, millest alles hiljaaegu oleme välja murdnud ning eemalduda üritanud.

Käesoleva kirjaga juhime teie tähelepanu, et soovitud eesmärke proovitakse saavutada otseste valedega ja arvandmetega vassimisega. Valitsuse esindajad on väitnud, et Eestis tarbitakse üle kümne liitri puhast alkoholi inimese kohta, tegelikkuses on see number juba sel aastal kaheksa ning väheneb iga aastaga. Kuna kaheksa liitrit elaniku kohta on ka alkoholi rohelises raamatus seatud eesmärk, siis sisuliselt saavutatakse soovitud tulem juba käesoleva aasta lõpuks. Aktsiisitõusu kavandajad on piirangute õigustamiseks mitmel juhul avalikult väitnud, et Eestis on üle 100 000 alkoholisõltlase, kuid need väited ei põhine meie teada ühelgi uuringul. Siinkohal on oluline märkida, et Maailma Tervishoiu Organisatsiooni andmetel on vastav number Eestis tegelikult pea kaks korda väiksem. (Nüüd lähen kirja selle lõigu juurde, mis puudutab Sotsiaalministeeriumi. – J. M.) Minister Ossinovski kinnitas juba möödunud aastal, et kange alkoholi aktsiisi tõstmine ei suurenda piirikaubandust, kuid Emori andmetel on viimase aastaga käinud Lätist alkoholi ostmas juba 28% täisealistest inimestest. Minister Ossinovski meeskond väidab nüüd taas, et lahja alkoholi aktsiisi tõstmine ei suurenda piirikaubandust, kuid nii teiste maade kogemused kui ka meie enda reaalne statistika näitavad midagi muud. (Ka sellele küsimusele ei suutnud härra Stalnuhhin anda mitte ühtegi konkreetset vastust. – J. M.) Avalikkusele on

selgitatud, et tänu aktsiisi tõstmisele laekus 2015. aastal alkoholiaktsiisi 2 miljonit eurot rohkem kui 2014. aastal, kuid tegelikkuses ootas Rahandusministeerium 22 miljonit eurot lisatulu."
Palun lisaaega!

18:56 Esimees Eiki Nestor
Lisaaeg kolm minutit.

18:56 Jaak Madison
"Seega vähenes varasem enam kui kümne miljoni suurune regulaarne aastakasv kõigest kahele miljonile eurole. Juba eelmisel aastal esitatud alkoholipoliitika muutmise eelnõu sisaldas otseseid valefakte, alustades seda puudutavate ettevõtete ja töötajate arvust, lõpetades ekslike kalkulatsioonidega näiteks vaheseinte tegeliku maksumuse osas." Kiri läheb edasi otsese murega, mis puudutab just nimelt väikekaupluste olukorda. On välja toodud, et alkoholimüük on väikekauplustes tõesti väga suure osatähtsusega, kuna inimesed ostavad sealt igapäevast tarbekaupa, sh toiduaineid, ja kui teatud osa ostukorvist läheb naabritega võrreldes märgatavalt kallimaks, siis ilmselgelt ostetakse kõik asjad ühekorraga teisest kauplusest ja seetõttu väheneb Eesti väikekauplustest ka toidukaupade ostmine.
Räägin nüüd Sotsiaalministeeriumi suhtumisest. Hüva, tühja nendest sotsidest või üleüldse vasakpoolsetest erakondadest, kelle eesmärk ongi kõigilt kokku krahmata võimalikult palju vahendeid ja siis jagada kõigile võimalikult vähe, aga võrdselt, et kõik oleksid ühel tasemel, aga vaesed. Väga piinlik on seda juttu kuulda aga ennast rahvuskonservatiivideks nimetava erakonna, mis äriregistris kannab nime Isamaa ja Res Publica Liit, liikmete suust. Erakond, kes nimetab ennast isamaalaste, parempoolsete erakonnaks, on tegelikult üks suurimaid osalejaid praeguses projektis, kus minnakse kõige elementaarsemate demokraatlike põhimõtete vastu. Nad on seda küll varemgi juba teinud, seega ei ole see üllatav, kuid nüüd on nende kaasosaline Keskerakond, kes poolteist aastat võitles Reformierakonna sellise tegutsemise vastu. Jätkuvalt on IRL osaline just nimelt väikekohtade väljasuretamises, sest oma osalusega praeguses koalitsioonis soodustatakse piirikaubandust, seda, et inimesed hakkaksid veelgi enam tarbima Lätis ja viiksid oma raha Lätti.
Lõpetuseks. Mul on tõesti kahju Isamaa ja Res Publica Liidu tavaliikmetest, kellest paljud on tulnud avaldusega ka meie ukse taha. Muud valikut neil enam ei ole, sest keegi ei saa aru, mida nende juhtkond teeb. Need inimesed ei saa aru, miks ollakse sellises valitsuses, kus tahetakse lõdvendada kodakondsuspoliitikat ja ära muuta keeleõppe programmid, suretatakse välja Eesti maaelu ja viiakse ellu kobareelnõusid, minnes vastuollu kõigi demokraatlike ja parlamentaarsete põhimõtetega. Seega, ma arvan, ma ei pea enam midagi eelkõnelejatele lisama. Loomulikult me oleme eelnõu vastu. Aitäh!

18:59 Esimees Eiki Nestor
Rohkem kõnesoove ei olegi. Eelnõule 302 on rahanduskomisjon lisanud ka muudatusettepanekute tabeli, mis on meil vaja läbi vaadata. Muudatusettepaneku nr 1 on esitanud rahanduskomisjon ja see on täielikult arvestatud. Muudatusettepaneku nr 2 on esitanud rahanduskomisjon ja see on täielikult arvestatud. Muudatusettepaneku nr 3 on esitanud rahanduskomisjon ja see on täielikult arvestatud. Muudatusettepaneku nr 4 on esitanud Vabaerakonna fraktsioon, ei ole arvestatud. Juhataja aktsepteerib siinkohal komisjoni esimehe seletusi, mis ta andis oma sõnavõtus eelnõu kohta. See ettepanek sai komisjonis ainult ühe hääle ja on jäetud arvestamata. Muudatusettepanek nr 5 on rahanduskomisjonilt ja on täielikult arvestatud. Muudatusettepanek nr 6 on Jüri Jaansonilt ja on jäetud arvestamata. Kristen Michal, palun!

19:00 Kristen Michal
Aitäh, austatud esimees! Me palume seda muudatusettepanekut hääletada!

19:00 Esimees Eiki Nestor
Selge, teeme seda.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 6, mille on esitanud Jüri Jaanson ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused

Kuuendat muudatusettepanekut toetas 37 Riigikogu liiget ja vastu oli 48, erapooletuks ei jäänud keegi. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
Kas ma tohin härrasid Partsi ja Pallingut korraks segada? Ei, vist ei tohi. Härrad Parts ja Palling, kas ma tohin teid segada? Ma oleksin väga tänulik. Mul oleks hea meel, kui me hääletuse ajal hoiaksime siin sellist rahulikku meeleolu, et siit ei kostaks mingeid loosungeid. Aitäh! Juba ongi käsil seitsmes muudatusettepanek, mille on esitanud Vabaerakonna fraktsioon ja mille komisjon on jätnud arvestamata. Andres Ammas, palun!

19:03 Andres Ammas
Palun seda muudatusettepanekut hääletada!

19:03 Esimees Eiki Nestor
Selge. Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 7, mille on esitanud Vabaerakonna fraktsioon ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Muudatusettepaneku poolt oli 37 Riigikogu liiget ja vastu 49, erapooletuks ei jäänud keegi. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
Muudatusettepanek nr 8, mille on esitanud Vabaerakonna fraktsioon ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Andres Ammas, palun!

19:04 Andres Ammas
Palun ka seda muudatusettepanekut hääletada!

19:04 Esimees Eiki Nestor
Kas võime minna hääletuse juurde, austatud Riigikogu?
Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 8, mille on esitanud Vabaerakonna fraktsioon ja mida juhtivkomisjon ei ole arvestanud. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Muudatuse poolt oli 37 Riigikogu liiget ja vastu 48, erapooletuks ei jäänud keegi. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
Muudatusettepanek nr 9, mille on esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Andres Ammas, palun!

19:05 Andres Ammas
Palun sedagi muudatusettepanekut hääletada!

19:05 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 9, mille on esitanud Vabaerakonna fraktsioon ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt oli 36 Riigikogu liiget ja vastu 48, erapooletuks ei jäänud keegi. Ettepanek ei leidnud toetust.
Kümnes muudatusettepanek on Vabaerakonna fraktsiooni esitatud, on jäetud arvestamata. Andres Ammas, palun!

19:06 Andres Ammas
Muidugi palun ka selle ettepaneku hääletusele panna!

19:06 Esimees Eiki Nestor
Muidugi, seda me teeme.
Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 10, mille on esitanud Vabaerakonna fraktsioon ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused

Muudatuse poolt oli 38 Riigikogu liiget ja vastu 47, erapooletuks ei jäänud keegi. Ka see muudatusettepanek ei leidnud toetust.
11. muudatusettepaneku on esitanud Vabaerakonna fraktsioon, on jäetud arvestamata. Andres Ammas, palun!

19:07 Andres Ammas
Palun seda ettepanekut hääletada!

19:07 Esimees Eiki Nestor
Palun! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 11, mille on esitanud Vabaerakonna fraktsioon ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
11. muudatusettepanekuga on siis nii, et poolt oli 37 Riigikogu liiget ja vastu 49, erapooletuid 0. Ei leidnud toetust.
12. muudatusettepanek on Vabaerakonna fraktsiooni tehtud, on jäetud arvestamata. Andres Ammas, palun!

19:08 Andres Ammas
Palun ka see ettepanek hääletusele panna!

19:08 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 12, mille on esitanud Vabaerakonna fraktsioon ja mida juhtivkomisjon ei ole arvestanud. Palun võtta seisukoht!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt oli 36 Riigikogu liiget ja vastu 46, erapooletuks jäi 1. Ettepanek ei leidnud toetust.
13. muudatusettepaneku on esitanud Vabaerakonna fraktsioon, on jäetud arvestamata. Palun, Andres Ammas!

19:09 Andres Ammas
Palun ka see muudatusettepanek kindlasti hääletusele panna!

19:09 Esimees Eiki Nestor
Teeme seda kindlasti.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele 13. muudatusettepaneku, mille on esitanud Vabaerakonna fraktsioon ja mida juhtivkomisjon ei ole arvestanud. Palun hääletada!
Hääletustulemused
13. muudatusettepanekut toetas 37 Riigikogu liiget ja vastu oli 48, erapooletuks ei jäänud keegi. Ei leidnud toetust.
14. muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon ja see on täielikult arvestatud. Kristen Michal, palun!

19:10 Kristen Michal
Aitäh, austatud esimees! Selles muudatusettepanekus on sees ebaseaduslik tööjõumaksude järsk tõus, nii et me nõuame selle hääletamist.

19:10 Esimees Eiki Nestor
Austatud rahvasaadik Kristen Michal! Teil on kindlasti õigus panna muudatusettepanek hääletusele, küll aga oli läbirääkimiste aeg mõnevõrra varem.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele 14. muudatusettepaneku, mille on esitanud rahanduskomisjon ja mida on täielikult arvestatud. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
14. muudatusettepanekut toetas 49 Riigikogu liiget ja vastu oli 37, erapooletuks ei jäänud keegi. Muudatusettepanek leidis toetust.
15. muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, on täielikult arvestatud. Andres Herkel, palun!

19:12 Andres Herkel
Aitäh, härra juhataja! Ma palun ka seda ettepanekut, mis sisaldab tegelikult mitut ettepanekut ja mida on peaaegu võimatu hääletada, siiski hääletada!

19:12 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 15, mille on esitanud rahanduskomisjon ja mida komisjon on loomulikult täielikult arvestanud. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
15. muudatusettepaneku poolt oli 46 Riigikogu liiget ja vastu 37, erapooletuks ei jäänud keegi. Ettepanek leidis toetust.
16. muudatusettepanek on rahanduskomisjoni esitatud, on täielikult arvestatud.
17. muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, on täielikult arvestatud.
18. muudatusettepanek on rahanduskomisjonilt, on täielikult arvestatud. 19. muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, on täielikult arvestatud. Vabandust, ma olin vist liiga kiire! Palun, Kristen Michal!

19:13 Kristen Michal
Austatud esimees! Meie sooviksime kindlasti 19. muudatusettepaneku hääletust.

19:13 Esimees Eiki Nestor
Mitmenda? Ah 19-nda. Palun vabandust! Ma ei jälginud.
Austatud Riigikogu, tähelepanu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 19, mille on esitanud rahanduskomisjon ja mida on täielikult arvestatud. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
19. muudatusettepaneku poolt oli 49 Riigikogu liiget ja vastu 37, erapooletuks ei jäänud keegi. Muudatusettepanek on leidnud toetust.
20. muudatusettepanek on rahanduskomisjonilt ja on täielikult arvestatud. 21. muudatusettepanek on rahanduskomisjonilt ja on täielikult arvestatud. Kristen Michal, palun!

19:15 Kristen Michal
Aitäh, austatud esimees! Palume 21. muudatusettepanekut hääletada!

19:15 Esimees Eiki Nestor
Selge. Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 21, mille on esitanud rahanduskomisjon ja mida on täielikult arvestatud. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Muudatusettepaneku nr 21 poolt oli 48 Riigikogu liiget ja vastu 37, erapooletuks ei jäänud keegi. Muudatusettepanek leidis toetust.
Austatud Riigikogu, rahanduskomisjoni ettepanek on eelnõu 302 teine lugemine katkestada. Määran muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 9. detsembri kell 16.

---

16. 19:16 Investeerimisfondide seaduse eelnõu (297 SE) teine lugemine

19:16 Esimees Eiki Nestor
Meie järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud investeerimisfondide seaduse eelnõu 297 teine lugemine. Rahanduskomisjoni ettekandja Remo Holsmer, palun!

19:16 Remo Holsmer
Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Teie ees on investeerimisfondide seaduse eelnõu. See on jõudnud peale pikka ja põhjalikku arutelu rahanduskomisjonis teisele lugemisele. Eelnõu ise ...
(Pöördub juhataja poole: "Äkki me saame kuidagi ...?" Juhataja helistab kella.)

19:17 Aseesimees Enn Eesmaa
Austatud kolleegid! Meil on veel kaks päevakorrapunkti ja need mõlemad on tähtsad. Palun tähelepanu!

19:17 Remo Holsmer
Väga õige, need mõlemad eelnõud on tähtsad. Meeldetuletuseks: investeerimisfondide seaduse eelnõu muudab Eesti fondituru atraktiivsemaks ja soodustab konkurentsi pensionifondide turul, soodustab uute pensionifondide valitsejate turule lisandumist ja muudab pensionifondi vahetamise inimestele oluliselt odavamaks.
Lähen korraks ajalukku tagasi. Kolm päeva pärast eelnõu algatamist siin Riigikogus ja menetlusse võtmist pöördus rahanduskomisjon kokku kümne osapoole, huvigrupi või katusorganisatsiooni poole arvamuse saamiseks. Neist viis edastasid oma seisukohad rahanduskomisjonile. Peale selle kirjutas rahanduskomisjonile ka Eesti Kaubandus-Tööstuskoda. Peamine sisulisi eriarvamusi tekitanud küsimus oli see, kas piirata pensioniosakute vahetamise võimalusi, nii et praegu seaduses ettenähtud kolme korra asemel oleks see võimalik üks kord aastas. Komisjoni arutelus peeti osakute vahetamise võimalust pensionikogujate huvides olevaks ja fondidevahelist konkurentsi edendavaks meetmeks ning eelnõu selles küsimuses ei muudetud. Ehk siis ka kõik teie, head kolleegid, saate nii nagu kõik teisedki inimesed pensionifondi tulevikuski vahetada kokku kolm korda aastas. Seda muidugi juhul, kui see peaks tunduma teile mõistlik, see ei ole kohustuslik.
Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 9. novembriks Riigikogust ettepanekuid ei laekunud, kuid Rahandusministeerium palus algataja esindajana eelnõus muudatusi teha. Rahanduskomisjonis me arutasime neid muudatusi 14. novembril ja 5. detsembril. Me arutasime neil koosolekutel nii neid pöördumisi, mis olid tulnud kirjalikult, kui ka Rahandusministeeriumi esitatud ettepanekuid. Rahandusministeeriumi ettepanekud olid peamiselt tehnilised. Huvigruppide esitatud kirjalikke tähelepanekuid ja küsimusi võtsime arvesse ja lahendasime konsensuslikult. Koostöös Rahandusministeeriumiga tegi komisjon eelnõus 21 muudatust. Suurem osa neist on seotud uute fondituupide turule tulekuga. Turuosaliste ettepanekud laekusid ministeeriumidele alles suve lõpul ja sügisel, seetõttu on need viidud eelnõusse parlamendimenetluse käigus.
Meenutuseks ütlen, et investeerimisfondide seadust on tehtud aastaid, eelnõu tekst ja seletuskiri meenutavad kahte-kolme telliskivi, nii et väga tõsine töö on loodetavasti lõpule jõudmas.
Eelnõus muutus ka indeksfondidega seonduv. Seal on tehtud ettepanek suurendada Eesti pensionifondide võimalust investeerida indeksfondidesse, senise 10% asemel oleks võimalik nendesse investeerida 30% varadest. Peale selle on eelnõus tehtud mitmeid normitehnilisi täpsustusi. Kõikide muudatuste selgitused on, head rahvasaadikud, esitatud muudatusettepanekute tabelis. Kui nende kohta on küsimusi, siis ma vastan.
Nagu ma ütlesin, oli komisjon seda eelnõu arutades konsensuslik. Meie ettepanek on eelnõu teine lugemine lõpetada. Kui teine lugemine lõpetatakse, siis teeme ettepaneku eelnõu kolmandaks lugemiseks päevakorda panna ja järgmisel kolmapäeval vastu võtta. Tänan tähelepanu eest!

19:21 Aseesimees Enn Eesmaa
Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh, Remo Holsmer! Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Ei soovita. Läheme muudatusettepanekute läbivaatamise juurde. Eelnõu kohta on esitatud, nagu ettekandja juba mainis, 21 muudatusettepanekut. Me vaatame need kõik üheskoos läbi. Esimene muudatusettepanek on rahanduskomisjonilt ja juhtivkomisjoni otsus on arvestada seda täielikult. Teine ettepanek on rahanduskomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Kolmas muudatusettepanek on samuti rahanduskomisjonilt ja täielikult arvestatud, nii ka neljas, viies ja kuues muudatusettepanek, samuti seitsmes, kaheksas, üheksas ja kümnes muudatusettepanek. 11. ja 12. muudatusettepanek – otsus on arvestada täielikult. 13. muudatusettepanek, samuti 14., 15., 16., 17. ja 18. muudatusettepanek ning 19., 20. ja 21. muudatusettepanek – juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Head kolleegid, oleme läbi vaadanud 21 eelnõu kohta tehtud muudatusettepanekut. Juhtivkomisjoni ettepanek, nagu Remo Holsmer meile ka teatas, on eelnõu 297 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

17. 19:23 Võlaõigusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (321 SE) teine lugemine

19:23 Aseesimees Enn Eesmaa

Tänane viimane, 17. päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud võlaõigusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 321 teine lugemine. Palun juhtivkomisjoni nimel ettekandeks kõnetooli rahanduskomisjoni liikme Aivar Sõerdi!

19:23 Aivar Sõerd

Austatud Riigikogu aseesimees! Head kolleegid! Rahanduskomisjon arutas eelnõu 321 selle teist lugemist ette valmistades oma 21. novembri ja 5. detsembri koosolekul. Muudatusettepanekuid esitamise tähtajaks, mis oli 29. novembril kell 17.15, ei laekunud. Kaasatud huvirühmadelt samuti muudatusettepanekuid ei laekunud. Finantsinspektsioon esitas mõned tehnilised märkused. Eelnõu tekstis on tehtud ka keelelised ja tehnilised täpsustused.
Räägin lühidalt eelnõu sisust. Eelnõuga võetakse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/92 /EL maksekontoga seotud tasude võrreldavuse, maksekonto vahetamise ja põhimaksekontole juurdepääsu kohta ehk maksekonto direktiiv. Selle ülevõtmiseks tuleb muuta võlaõigusseadust, makseasutuste ja e-raha asutuste seadust, Finantsinspektsiooni seadust, krediidiasutuste seadust ning tarbijakaitseseadust. Maksekonto direktiivist tulenevad muudatused puudutavad eelkõige füüsilisele isikule ehk eelnõu kontekstis tarbijale avatud maksekontosid ja sellega seotud makseteenuste osutamist.
Head kolleegid! Komisjon langetas järgmised otsused: me tegime ettepanekud saata eelnõu päevakorda tänaseks, kolmapäevaks, 7. detsembriks ja eelnõu teine lugemine lõpetada. Ütlen veel seda, et need otsused ja ettepanekud tehti konsensuslikult. Tänan tähelepanu eest!

19:25 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Siis on mul teile öelda seda, et eelnõu kohta ei ole tehtud muudatusettepanekuid ja juhtivkomisjoni ettepanek, nii nagu Aivar Sõerd ütles, on eelnõu 321 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud. Lõpetame ka tänase tööpäeva siin suures saalis. Aitäh teile tehtud töö eest! Kohtume homme kell kümme.

Istungi lõpp kell 19.26.